

ΠΡΑΚΤΙΚΑ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΗΠΕΙΡΟΣ 2021– 2027»

Συνεδρίαση 1^η

Ιωάννινα, 29 Νοεμβρίου 2022

Ξενοδοχείο «Du Lac» - Αίθουσα Συνεδριακού Κέντρου

Ωρα έναρξης: 9:30 π.μ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ

Παρόντα Μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης

Με δικαίωμα ψήφου

1. Κος Αλέξανδρος Καχριμάνης, Περιφερειάρχης Ηπείρου, Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Ηπείρου 2021 -2027.
2. Κος Δημήτρης Σκάλκος, Γενικός Γραμματέας Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.
3. Κα Ευγενία Παπανικολάου, Προϊσταμένη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Ηπείρου.
4. Κα Ευγενία Μαμάη ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού της Εφαρμογής (ΕΥΣΕ).
5. Κα Μαρία Ζαμπέλη, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ).
6. Κα Αλέκα Πλιάκα, ως εκπρόσωπος Ειδικής Υπηρεσίας Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων.
7. Κα Κωνσταντίνα Γκοβάρη, ως εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας (υβριδικά).

8. Κα Νικολοπούλου Χρυσούλα, ως εκπρόσωπος της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.
9. Κος Αχιλλέας Τηλέγραφος, ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Τεχνολογίας .
10. Κα Μαριάννα Γιοχάλα ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.
11. Κος Ιωάννης Μυλωνάς, ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.
12. Κα Κλεάνθη Καριωτάκη ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Τουρισμού.
13. Κος Αντώνης Σακελλάρης ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υγείας.
14. Κα Ηλιάνα Πλατή ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.
15. Κος Χρήστος Λέτσιος ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.
16. Κος Σωτήρης Γκέκας ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Προστασίας.
17. Κα Μαίρη Κουτσούμπα ως εκπρόσωπος της Επιτελικής Δομικής ΕΣΠΑ του Υπουργείου Κλιματικής κρίσης και Πολιτικής Προστασίας. (υβριδικά)
18. Κα Νικολοπούλου Χρυσούλα ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης και Εφαρμογής του Υπουργείου Εσωτερικών.
19. Κος Βασίλειος Κοκόλης, ως εκπρόσωπος της Κεντρικής Μονάδας Κρατικών Ενισχύσεων (ΚΕΜΚΕ) του Υπουργείου Οικονομικών. (υβριδικά)
20. Κος Γεώργιος Κριτσίμας, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (Ε.Υ.ΣΥ.Δ. – Μ.Ε.Υ.). (υβριδικά)
21. Κος Γεώργιος Γκολέτσης ως εκπρόσωπος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
22. Κα Αγνή Νάκου-Δασούλα, ως εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ).
23. Κος Βασίλειος Κουτσιάνος ως εκπρόσωπος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑΜΕΑ).

24. Κα Μαρία Κολλίγρη, ως εκπρόσωπος της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας. (υβριδικά)
25. Κος Ακύλας Πλιάκος ως εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (ΓΣΕΕ).
26. Κος Χρήστος Τάτσης, ως εκπρόσωπος της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ).
27. Κος Γιώργος Τάσος, ως εκπρόσωπος του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ).
28. Κος Χρήστος Ιωάννου, ως εκπρόσωπος του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΣΕΕ). (υβριδικά)
29. Κος Τριαντάφυλλος Μιχαλίδης, ως εκπρόσωπος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ).
30. Κος Βασίλης Χρηστίδης ως εκπρόσωπος του Συνδέσμου Πληροφορικής & Επικοινωνιών Ελλάδος (ΣΕΠΕ).
31. Κος Σωτήριος Τσουκαρέλης, ως εκπρόσωπος της Ένωσης Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Ηπείρου «Κοινό ΚΑΛΟ».
32. κα Λαμπρινή Σχίζα, ως εκπρόσωπος της Μητρόπολης Ιωαννίνων.
33. κος Μανώλης Νταμπαρακής ως εκπρόσωπος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR).

Χωρίς δικαίωμα ψήφου οι ακόλουθοι:

1. Κα Φανή Καραμήτσα, ως εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων.
2. Κα Σοφία Γαβαλά ως εκπρόσωπος της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας.
3. Κα Χριστίνα Καραϊτίδη, ως εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης (REGIO) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
4. Κα Αναστασία Μπακοπούλου, ως εκπρόσωπος της Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης, Κοινωνικές Υποθέσεις και Κοινωνική Ένταξη (EMPL) ης Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
5. Κος Πέτρος Σταύρου, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης (ΕΥΣΣΑ).
6. Κα Μαρία Πετροπούλου, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Θεσμικής Υποστήριξης (ΕΥΘΥ). (υβριδικά)

7. Κος Χαράλαμπος Χατζηδάκης, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσία Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ).
8. Κα Σοφία Παλλαδινού, ως εκπρόσωπος της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων (ΕΥΚΕ).

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Έγκριση της Ημερήσιας Διάταξης
2. Έγκριση Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Παρακολούθησης
3. Εισαγωγικές ομιλίες

II. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΠΕΙΡΟΣ 2021-2027

1. Παρουσίαση του Προγράμματος Ήπειρος 2021-2027
2. Ενημέρωση για την Εξειδίκευση των δράσεων του Προγράμματος και τον Χρονοπρογραμματισμό των Προσκλήσεων
3. Παρουσίαση της Μεθοδολογίας και των Κριτηρίων Επιλογής πράξεων και έγκρισή τους
4. Ενημέρωση για θέματα επικοινωνίας και προβολής του Προγράμματος

III. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Παρεμβάσεις Εθνικής Αρχής Συντονισμού επί οριζόντιων θεμάτων

- Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου της ΠΠ 2021-2027.
- Αναγκαίοι Όροι.
- Αξιολόγηση και Σχέδια Αξιολόγησης.
- Υποστήριξη Δικαιούχων.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο την προγραμματική περίοδο 2021-2027.

III. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 1^{ης} ΕπΠα ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ 2021-2027

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Καλή σας μέρα. Πριν μπούμε στην ουσία της Συνεδρίασης, θα ήθελα να επισημάνω την προσοχή σας στο εξής, επειδή η Συνεδρίαση είναι και live και το παρακολουθούνε και εξ αποστάσεως, θα ήθελα όποιος μιλάει να λέει το όνομά του, το Φορέα και να μιλάει πάντα από μικρόφωνο. Για τους κυρίους και τις κυρίες που είναι στις πίσω καρέκλες υπάρχουνε δύο φορητά μικρόφωνα, στα οποία θα πηγαίνετε εκεί να μιλάτε. Και, επίσης, υπάρχει διερμηνεία.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Καλημέρα σας. Κύριε Γενικό Γραμματέα, φίλε κύριε Σκάλκο, κύριε Πατρίκ Πακέ, που είσαστε Προϊστάμενος της Μονάδας Ελλάδας – Κύπρου της 1^{ης} Γενικής Διεύθυνσης Απασχόλησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κύριε Παναγιώτη Πανταζάκο, Αναπληρωτή Προϊστάμενο της Μονάδας Ελλάδας – Κύπρου της 1^{ης} και πάλι Διεύθυνσης Γενικής της Περιφερειακής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κύριοι της Επιτροπής Παρακολούθησης όλοι, κυρίες και κύριοι.

Κυρίες και κύριοι, η Ήπειρος είναι ένας τόπος που έχει αναπτυγμένο κι έχει ισχυρό πρωτογενή τομέα με πολύ υψηλό επίπεδο στο περιφερειακό Α.Ε.Π. να συμμετέχει ο πρωτογενής τομέας. Επίσης, έχει και πολύ καλή παροχή υπηρεσιών και στον τουρισμό. Δραστηριοποιούνται σημαντικοί Ερευνητικοί Φορείς στην περιοχή μας και επίσης έχουμε σημαντικό αριθμό περιοχών που είναι ευαίσθητες περιβαντολογικά.

Όλοι οι οικισμοί, που είναι μέχρι Γ' κατηγορία δηλαδή μέχρι 2.000 άτομα, έχουν καλυφθεί, που υπάρχει προτεραιότητα να γίνει αποχέτευση και Βιολογικός Καθαρισμός, μας μένει μόνο το Καναλλάκι της Πάργας, το οποίο αναλάβαμε μέσω Προγραμματικής Σύμβασης και τελειοποιήσαμε τη μελέτη εμείς ως Περιφέρεια Ηπείρου και θα δημοπρατηθεί άμεσα.

Υλοποιείται το ΠΕΣΔΑ και το ΠεΣΠΚΑ και, επίσης, διαθέτουμε σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες παραγωγής ενέργειας από Α.Π.Ε. Μην ξεχνάτε ότι, τα σπουδαιότερα ποτάμια της Ελλάδος πηγάζουνε από την Ήπειρο, είτε αυτός είναι ο Αλιάκμονας, που φαίνεται ότι είναι στη Μακεδονία, είτε αυτός είναι ο Αώος, τμήμα του Αχελώου είναι στην Ήπειρο και πολλά μικρότερα ποτάμια, όπως είναι ο Καλαμάς, ο Λούρος, ο Άραχθος και τμήμα του Πηνειού. Καταλαβαίνετε, ότι ίσως είναι η περιοχή, που μαζί με τη

Θεσσαλία αλλά και τη Δυτική Μακεδονία να δούμε και θέματα, που άπτονται της ενέργειας απ' το υδρογόνο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Εδώ υπάρχουν πλέον σημαντικοί άξονες, όπως είναι, οδικοί, η Εγνατία Οδός και η Ιόνια, έχουμε το λιμάνι της Ηγουμενίτσας, έχουμε τα αεροδρόμια των Ιωαννίνων αλλά και του Ακτίου, τα οποία δίνουν διαφορετικές δυνατότητες στην περιοχή μας.

Έχουμε ανεργία υψηλή... μάλλον είχαμε, γιατί πλέον σιγά-σιγά έχει κατέβει αρκετά η ανεργία τα τελευταία χρόνια και η αλήθεια είναι ότι ψάχνοντας ειδικότητες υδραυλικών, οδηγών αυτοκινήτων, ηλεκτρολόγων και τα λοιπά, δυσκολεύεται να βρεις, όπως και υπαλλήλους για τα ξενοδοχεία.

Υπάρχουν σημαντικά προβλήματα στον κοινωνικό τομέα, έχουμε 5 Νοσοκομεία στην περιοχή μας και 165 Μονάδες Πρωτοβάθμιας Περίθαλψης. Δυστυχώς στην Πρωτοβάθμια Περίθαλψη θέλουμε αρκετή δουλειά να γίνει κι αυτό είναι, γιατί κυρίως ο πληθυσμός είναι αστικός, αλλά πολλές φορές τον χρόνο πολλοί μετακινούνται στα χωριά κι εκεί φαίνεται το έλλειμμα αυτό να υπάρχει.

Έχουμε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, έχουμε ιδιομορφία στη μορφολογία του εδάφους και προσφέρεται, βέβαια, για πολλές τοπικές δραστηριότητες.

Το θέμα είναι ότι Πρόγραμμα που έχουμε πλέον απ' το 2021, που θα αρχίσει απ' το '23, πάντα έτσι γίνεται δύο χρόνια πίσω, και συνεχίζει κι αυτό ως το 2027, όπως είναι επίσημα, έχει για πρώτη φορά 426,1 εκατομμύρια ευρώ. Μεγάλη διαφορά απ' το προηγούμενο Πρόγραμμα και, κύριε Γενικό και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ευχαριστούμε γι' αυτό. Βέβαια, ποτέ δεν φτάνουν τα λεφτά, όσα να μας δώσετε, εμείς θα χρειαζόμαστε!

Περιλαμβάνει αρκετές δράσεις στην Έρευνα και την Καινοτομία. Εμείς στο προηγούμενο Πρόγραμμα είχαμε 44 ενέργειες που κάναμε με Ερευνητικά Κέντρα και Επιχειρήσεις, που μέσα απ' αυτό κοιτάμε να συνδέσουμε την Έρευνα με την Επιχειρηματικότητα στην περιοχή μας. Είδαμε μεγάλη διαφορά και σιγά-σιγά και το Πανεπιστήμιο, που κάποτε σκεφτόταν μόνο πόσους έχει μεταπτυχιακούς και ντοκτοράδες φοιτητές, σκέφτεται διαφορετικά πλέον, ότι η ιδιωτική Οικονομία είναι αυτή που βοηθάει για να έχουμε πρόοδο στην περιοχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Επίσης, έχει ενέργειες στο Περιβάλλον, στην Ενέργεια, στην Κινητικότητα, στην Κοινωνική Συνοχή. Μεγάλο πράγμα η Κοινωνική Συνοχή και να αισθάνονται σ' έναν τόπο όλοι ότι έχουμε την ίδια αφετηρία. Και, επίσης, έχουμε προτάσεις στην Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη, κι έτσι είχαμε και Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις, ξεκίνησαν από μας, όπως ειπώθηκε προ ημερών στη Λάρισα, η πιο πετυχημένη που ήταν τα Αρχαία Θέατρα της περιοχής μας, που ως παράδειγμα αυτή μας έδωσε το δικαίωμα να έχουμε και άλλες Χωρικές Ενότητες μαζί με τα Αρχαία Θέατρα, όπως είναι η Χωρική Ενότητα για του Σούλι, το ξέρετε όλοι, για τα Ιαματικά Λουτρά και τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας και για ένα μεγάλο κομμάτι του Τζουμέρκων, εκτός από τις τέσσερις πρωτεύουσες της Ηπείρου.

Είναι όραμα για μας, να μπορέσουμε να φτάσουμε σ' άλλο επίπεδο την Ήπειρο, την είχαμε παραλάβει στις τελευταίες ευρωπαϊκές θέσεις, έχουμε ξεκολλήσει απ' αυτές, αλλά και στην Ελλάδα δεν είμαστε πλέον η τελευταία θέση, που για πολλούς ακόμα αναφέρεται, ενώ δεν είμαστε εμείς, έχουμε προχωρήσει αρκετά και έχουμε δημιουργήσει τις συνθήκες να πάμε ακόμα καλύτερα.

Το όραμά είναι η εξωστρέφεια και η βιώσιμη και αξιοβίωτη αειφορική ανάπτυξη. Και λέω αξιοβίωτη, γιατί είναι ένα πράγμα, που λες, ναι, αειφορική αλλά να αξίζει και να τις βιώσεις, να είσαι κάτι σαν μουσειακό είδος. Ελκυστικός προορισμός να γίνει η Ήπειρος και μετά από τις εταιρίες της Υψηλής Τεχνολογίας, που έχουν έρθει στην περιοχή μας, το πρώτο που μας είπαν είναι ότι, εκτός απ' το σπουδαίο προσωπικού που βρίσκουμε, που έχει αφετηρία το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, βρίσκουμε ότι σε μισή ώρα είσαι στη θάλασσα και σε μισή ώρα είσαι στο βουνό, κι έχετε εξαιρετικά ποιοτικά προϊόντα.

Έτσι, κοιτάμε με το Περιβάλλον όλα μαζί να κάνουμε την περιοχή μας ελκυστικό προορισμό και εκεί έρχεται και "κουμπώνει" η Καινοτομία με την Επιχειρηματικότητα. Δεν είναι τυχαίο ότι την προηγούμενη Παρασκευή, εδώ και 10 μέρες, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας ήτανε στα Γιάννενα και είδαμε σπουδαίους να έρχονται στην περιοχή μας, οι οποίοι θέλουν να βοηθήσουν στην όλη προσπάθεια και την ανταγωνιστικότητα, που πλέον φαίνεται προ των πυλών στην περιοχή μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Η τουριστική προσέλκυση έχει γίνει σε πολύ καλό βαθμό ικανοποιητική, με την έννοια ότι, παράδειγμα, τα Γιάννενα που κάποτε έλεγες, πόσο καιρό δουλεύουν τα ξενοδοχεία, έχουν πληρότητες που φτάνουν στο ποσοστό του 90% και τα παράλια της Ηπείρου έχουν μεγάλη ζήτηση όλη τη σεζόν την καλοκαιρινή, θέλουμε αρκετή δουλειά ακόμα στα ορεινά, κι εκεί είναι και το θέμα, όπως είπαμε, της Κοινωνικής Συνοχής, γιατί εκεί πραγματικά την εποχή που η ενέργεια είναι πολύ ακριβή, εκεί είναι δύο φορές, να μην πω τρεις φορές, ακριβότερη, με την έννοια ότι, όταν φτάνει στους -20 βαθμούς, δεν μπορεί να έχει καμιά σχέση με άλλες περιοχές, που σπάνια θα κατέβει κάτω απ' το μηδέν.

Εμείς ετοιμάζουμε και ενεργειακό χώρο, που θα χρηματοδοτήσουμε για δράσεις και σ' αυτό το επιχειρησιακό κομμάτι θέλουμε να εκμεταλλευτούμε κι άλλες πηγές χρηματοδότησης, με την έννοια ότι έχουμε κάνει μια σπουδαία πρόταση στο Ταμείο Ανάκαμψης για ένα Κέντρο Υψηλής Τεχνολογίας και Έρευνας το οποίο, όπως ξέρετε, κύριε Γενικέ, έχουμε πετύχει να το βάλουμε στο Ταμείο Ανάκαμψης. Είναι το πιο ώριμο έργο αυτή τη στιγμή στο είδος του, έρχεται και το ΙΤΕ από την Κρήτη, που έχουμε αναλάβει την επίβλεψη κι εμείς απ' το Ταμείο Ανάκαμψης εδώ στην περιοχή μας και ευελπιστούμε να γίνουμε ένας πόλος έλξης. Αυτό, που βλέπαμε μέχρι τώρα, ήταν Γερμανικές εταιρείες, τώρα βλέπουμε και πολλές Αμερικάνικες εταιρείες, προχθές είχα άλλη μια στο γραφείο, όπως και η Deloitte και λοιπά, οι οποίες έχουνε πολύ μεγάλο φάσμα στον κόσμο που θέλουν και ήδη τους φέρνουμε σε επαφή με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, που εκτός από Πληροφορικούς, πλέον μας είπαν ότι χρειάζονται Μαθηματικούς, Φυσικούς και πάρα πολλές άλλες ειδικότητες.

Γενικά, στην περιοχή μας έγινε γίνει ένας τεράστιος και εμείς με τα περιφερειακά μας Προγράμματα και στους 5 Στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι η Έξυπνη, πράσινη, διασυνδεδεμένη κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Περιφέρεια και Ευρώπη, θέλουμε να είμαστε κοντά στους πολίτες με έργα και με δράσεις, ξαναανακεφαλαιώνω, στην Έρευνα, στην Καινοτομία, στην Επιχειρηματικότητα, στο Περιβάλλον, στην Κλιματική Αλλαγή, στην Ενέργεια, στην Αστική Κινητικότητα, στις Υποδομές των Μεταφορών.

Είδα ότι σας ρώτησαν για έναν δρόμο που, για μας, παίζει μεγάλο ρόλο, όπως είναι τα Γιάννενα – Κακαβιά. Έχουμε συνεργαστεί πολλές φορές

γι' αυτόν τον δρόμο, ξέρω ότι τον έχετε στα Προγράμματα απ' τα '23, που θα ξεκινήσουν απ' το Υπουργείο Υποδομών. Έχουμε τους άλλους δρόμους, θα τους πάρουμε εμείς απ' το Υπουργείο πλέον, που συνδέουν την Ιόνια με την όλη την περιοχή της Πρέβεζας και μέχρι την Ηγουμενίτσα, γιατί μετά το έχει η «Εγνατία Οδός».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Θέματα Κοινωνικής Συνοχής μαζί με τους Δήμους και άλλους εταίρους που ασχολούνται με αυτό το αντικείμενο. Με την Παιδεία, την Υγεία και, όπως είπα, την Ολοκληρωμένες Χωρικές Ενότητες.

Το προηγούμενο το Επιχειρησιακό, για να λάβουμε το μέγεθος το σημερινό, ήταν 295 εκατομμύρια ευρώ και σήμερα είναι 426. Καταλαβαίνετε ότι αλλάζουν όλα, εμείς θα αγωνιστούμε μαζί με όλους τους εταίρους, που έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν στο Πρόγραμμα το '21-'27, για να κάνουμε αυτά, τα οποία έχουμε προγραμματίσει κι έχετε εγκρίνει ως Ευρωπαϊκή Ένωση και πιστεύω ότι, όταν θα γίνεται ένας απολογισμός, όταν τελειώσει αυτό το Πρόγραμμα, θα είναι αρκετά με δικά της φτερά στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Κύριε Γενικέ, έχετε τον λόγο.

ΣΚΑΛΚΟΣ: Ευχαριστώ πολύ. Καλημέρα σε όλες και όλους.

Κύριε Περιφερειάρχα, αγαπητέ Αλέξανδρε, αγαπητοί συνάδελφοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης, συνάδελφοι της Διαχειριστικής Αρχής, κυρίες και κύριοι, χαίρομαι ειλικρινά που βρίσκομαι σήμερα εδώ, είναι μία σημαντική μέρα, το γνωρίζετε, είναι η εναρκτήρια συνεδρίαση της νέας προγραμματικής περιόδου για το περιφερειακό πρόγραμμα της Ηπείρου για το 2021-2027. Τα περισσότερα τα κάλυψε ο αγαπητός Αλέξανδρος, θα προσπαθήσω κι εγώ να δώσω έμφαση σε δύο, τρία σημεία, που θεωρώ σημαντικά.

Το πρώτο, που θα πρέπει να ξεκινήσω, είναι οι οφειλόμενες ευχαριστίες για αυτό που καταφέρανε τα στελέχη της Διαχειριστικής, αλλά όλο το σύστημα που ονομάζουμε «οικογένεια ΕΣΠΑ» τα προηγούμενα. Καταφέραμε ταυτόχρονα να φέρουμε σε πέρας δύο εξαιρετικά σημαντικές αποστολές: την επιτάχυνση της υλοποίησης των προγραμμάτων της

τρέχουσες προγραμματικής περιόδου '14-'20 και την ίδια στιγμή να σχεδιάσουμε και να εγκρίνουμε ταχύτατα τα νέα προγράμματα για το '21-'27.

ΣΚΑΛΚΟΣ: Δεν ήταν εύκολο έργο, γνωρίζετε και ότι η πανδημία είχε τους δικούς της περιορισμούς στη δουλειά μας, παρ' όλα αυτά, νομίζω ότι τα αποτελέσματα μας δικαίωσαν. Μας δικαίωσαν στην επιτάχυνση της υλοποίησης των Προγραμμάτων '14-'20 –θα περιοριστώ μόνο στα Περιφερειακά Προγράμματα, τα τελευταία τρεισήμισι χρόνια– από τα μέσα... το καλοκαίρι του '19 περάσαμε από ένα μέσο όρο που δεν ξεπερνούσε το 21% στο σημερινό μέσο όρο, που ξεπερνάει το 84%. Εκεί κοντά κυμαίνεται και το Πρόγραμμα της Ηπείρου, πράγμα που μας κάνει αισιόδοξους ότι θα κλείσει με απόλυτη ασφάλεια, ήδη οι νομικές δεσμεύσεις ξεπερνούν το 140%.

Την ίδια στιγμή έχουμε και τον σχεδιασμό των νέων Προγραμμάτων, κι εκεί τα καταφέραμε σημαντικά, το σύνολο των 13 Περιφερειακών Προγραμμάτων, αλλά και των Τομεακών ακολούθησαν τις πρωτιές της χώρας μας στην έγκριση του νέου Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης, όπως πλέον θα ονομάζεται για το '21-27 το νέο ΕΣΠΑ. Δεν έχουμε μόνο ταχύτατες εγκρίσεις, θέλω να πιστεύω ότι έχουμε και καλά ποιοτικά Προγράμματα, που ενσωματώνουν τις προτεραιότητες που θέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά και εκφράζουν τις... απηχούν τις ιδιαίτερες ανάγκες και τις ιδιαίτερες προσδοκίες των Περιφερειών μας.

Είναι σημαντικό αυτό να ειπωθεί, τα Προγράμματα προέκυψαν ως αποτέλεσμα μιας μακράς διαβούλευσης της μεγαλύτερης, εξ όσων θυμάμαι εγώ, ως υπηρεσιακός παράγοντας του Υπουργείου τα πολλά τελευταία χρόνια. Οι νέες προτεραιότητες θεωρώ ότι, είναι αυτές που χρειαζόμαστε περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οι επενδύσεις στην εξωστρέφεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μέσα από μία νέα και εγκεκριμένη Εθνική Στρατηγική Έξυπνης εξειδίκευσης με περιφερειακή διάσταση.

Η θωράκιση του συστήματος Πολιτικής Προστασίας με έργα αντιπλημμυρικής προστασίας, που γνωρίζετε πόσο έχει δεινοπαθήσει ο τόπος μας από τις φυσικές καταστροφές και η Ήπειρος πρόσφατα μέσα σε αυτές.

Μία σοβαρή επένδυση, που πρέπει να γίνει στο κοινωνικό κομμάτι, οι δράσεις για τις Κοινωνικές Υπηρεσίες μέσα από τα Περιφερειακά Προγράμματα, κι αυτό ήτανε συνειδητή επιλογή, να τονίσουμε, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο μέσα στα Περιφερειακά Προγράμματα. Πρέπει οι

αποφάσεις να λαμβάνονται, όσο το δυνατόν, πλησιέστερα στους ωφελούμενους αυτών των Προγραμμάτων. Συνολικά για τις Περιφέρειες πρόκειται για το ΕΚΤ να διατεθούνε 1,8 δισεκατομμύρια ευρώ, περισσότερο από κάθε άλλη φορά.

ΣΚΑΛΚΟΣ: Δίπλα έρχονται, όπως πολύ σωστά είπε ο κύριος Καχριμάνης, οι Χωρικές Επενδύσεις, οι ΟΧΕ, ένα κομμάτι που ειδικά η Ήπειρος τα 'χει καταφέρει εξαιρετικά καλά. Νομίζω, είναι καλή πρακτική για το σύνολο της χώρας και έτσι θέλουμε να τη δούμε να προχωράει και στην επόμενη περίοδο.

Τώρα, όλοι αυτοί οι πόροι φέρνουνε μαζί και με μία μεγάλη ευθύνη. Η αύξηση των πόρων μόνο για την Ήπειρο είναι μεγαλύτερη του 24%, αυτά τα 426 εκατομμύρια ευρώ είναι μια υψηλή ευθύνη, προκειμένου να αξιοποιηθούν, όχι απλά να απορροφηθούνε, να αξιοποιηθούνε προκειμένου να δεσμευτούν σε δράσεις υψηλής προστιθεμένης αξίας, που θα αλλάξουνε και τη ζωή στην Περιφέρεια.

Δεν είναι βεβαίως μόνο τα λεφτά, οι πόροι, οι πιστώσεις του Προγράμματος του νέου της Περιφέρειας, είναι και οι δράσεις που θα γίνουνε χωροθετημένες στην Περιφέρεια της Ηπείρου, αλλά θα χρηματοδοτηθούνε από άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα, είναι ακόμα κι οι δράσεις που θα χωροθετηθούνε εδώ απ' το Ταμείο Ανάκαμψης κι Ανθεκτικότητας, όλες αυτές οι διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης συνιστούν ένα εξαιρετικό, ένα μοναδικό "παράθυρο" ευκαιρίας, που θα είναι ανεπίτρεπτο να μείνει ανεκμετάλλευτο.

Προκειμένου να τα καταφέρουμε, βεβαίως, δεν αρκούν οι καλές προθέσεις, πρέπει να κάνουμε και κάτι περισσότερο, κάτι καλύτερο σε μια σειρά πραγμάτων, που έχουνε να κάνουνε μ' έναν καλύτερο συντονισμό ανάμεσα σε Κεντρική Διοίκηση, Περιφέρειες, Δημοτικές Αρχές και γενικά δικαιούχους. Πρέπει να ενδυναμώσουμε την ικανότητα των δικαιούχων, τη διαχειριστική τους επάρκεια, προκειμένου να τρέξουν σύνθετα έργα, όπως είναι τα έργα της νέας... πολλά από τα έργα της νέας περιόδου για το νέο ΕΣΠΑ.

Εμείς προχωρούμε σ' αυτό τον σχεδιασμό στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, εισάγουμε νέα διαχειριστικά εργαλεία, νέα πληροφοριακά συστήματα, ενδεχομένως το γνωρίζετε, οι νέες Προσκλήσεις θα τρέξουνε μ' ένα νέο ΠΣΚΕ, ένα νέο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων. Μια

σειρά απλοποιήσεων εισάγονται με το νέο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου ΤΣΔΕ. Ο Εφαρμοστικός Νόμος του ΕΣΠΑ, που ψηφίστηκε τον περασμένο Μάρτιο ήδη έχει κάνει γενναία βήματα στην κατεύθυνση της απλούστευσης, προκειμένου να διευκολύνουμε την εφαρμογή των Προγραμμάτων της νέας περιόδου. Ειδικά για τον συντονισμό των ΠΕΠ εντός της Εθνικής Αρχής Συντονισμού πρόκειται να συσταθεί ξεχωριστή διακριτή Υπηρεσία για τα Περιφερειακά Προγράμματα και μέσα εκεί διακριτή Μονάδα για τον συντονισμό των Χωρικών Επενδύσεων, καταλαβαίνετε τη σημαντικότητά της. Όπως, επίσης, και για την Έξυπνη Εξειδίκευση έχουμε ένα αυτοτελές Γραφείο, μία αυτοτελή Μονάδα εντός της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, προκειμένου και εκεί να πετύχουμε κάτι καλύτερο.

ΣΚΑΛΚΟΣ: Θεωρώ, ότι με καλό πνεύμα συνεργασίας, με καλή και πολλή δουλειά, για το μόνο που δεν μπορεί να μας κατηγορήσει κάποιος είναι ότι, και εσάς, είναι ότι δεν έχουμε μοχθήσει αρκετά και κάνοντας κατάλληλες επιλογές, νομίζω ότι τέλος της ημέρας θα τα καταφέρουμε.

Αυτό, που θέλω εγώ να παροτρύνω τη Διαχείριση, και ειδικά τον αγαπητό Περιφερειάρχη, ξεκινήσαμε στο Υπουργείο Ανάπτυξης με τις υποδημοσιεύσεις των πρώτων Προσκλήσεων για τη νέα περίοδο, είναι σημαντικό και στην Ήπειρο, όπως και στις άλλες Περιφέρειες, εντός του πρώτου τριμήνου του 2023 να δούμε κάποιες Προσκλήσεις και από σας. Είναι πολύ σημαντικό να μην υπάρξει το παραμικρό χρηματοδοτικό κενό, έχει εξαντληθεί, και μπράβο μας, και μπράβο σας ο προϋπολογισμός για το '14-'20, δε θα πρέπει να αφήσουμε άλλους μήνες να περνούν, χωρίς να μπορεί κάθε μικρομεσαία επιχείρηση, κάθε ωφελούμενος, κάθε δύναμι δικαιούχος να μη βρίσκει μία δράση, προκειμένου να στηριχθεί σε αυτό που θέλει να κάνει.

Και πάλι θα τελειώσω έτσι, όπως ξεκίνησα, με τις οφειλόμενες ευχαριστίες. Είναι πολύ σημαντική η δουλειά, που έχετε κάνει, κύριε Περιφερειάρχα, έχετε από τις καλές Διαχειριστικές Αρχές, είστε τυχερός σ' αυτό το κομμάτι, όπως κι εγώ είμαι τυχερός, κι ο Υπουργός μου κι ο Υφυπουργός, που έχουμε Περιφερειακές Αρχές, που μπορούμε να στηριχτούμε πάνω τους, που μπορούμε να 'χουμε ένα πνεύμα συναντίληψης, γιατί χωρίς αυτό δεν μπορούμε να πάμε μπροστά.

Και πάλι ευχαριστώ, καλή αρχή σε όλους μας.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κύριε Γενικέ, και για τα καλά λόγια και για όλα αυτά που ακούσαμε.

Κύριε Πακέ, σας δίνω τον λόγο, αν θέλετε κάτι να πείτε.

Ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΚΕ: Merci beaucoup. Καλημέρα.

Thank you very much for yielding me the floor and I'm very pleased to be here today as a representative with Aribakopoulou of DG Employment and Social Affairs because you made very clear in your introduction, mister Governor and also the Secretary General mister Skalkos, about the importance of social cohesion in the program. It is not by chance entirely, I will come back to that, but let's just reflect on the fact that of all in the new program we will be doubling means in the European Social Fund and together with ERDF and I think around 40% of the resources will go to the policy objective 4, which is about Social Cohesion.

So, this is naturally makes us very first happy about the program and here I would like to really also share the congratulations to you, notably the managing authority who have carried all the weight of the preparations. And these preparations we all know led us into summer work to be able to finalize the program and adopt it. So, this was quite a remarkable achievement; one which built on the fact that Greece was a Member State of founding in this programming of the 2021-2027 period.

I mean, this might look a bit mysterious for some of the stakeholders here that we are here, and of '22 celebrating the fact that we are founding, but that's really the case. Greece adopted the partnership agreement in July 2021 and was the first member state for long before any other member states followed soon. And this paved the way for I think very focused and very substantial negotiations on the different programs because it outlined the vision that had been laid out in the partnership agreement.

So, we are in a good situation in respect to all the member states, but I think first and foremost for Greece. So, let me focus a bit on that. Clearly, this program, as also the implementation of the current program have taken place in the context of this strike of crises which started with the Greek financial crisis, but also and of Covid crisis and now also the energy crisis. This is a

very difficult context, but it also reinforces the need for putting the emphasis on social cohesion because all these crises have exacerbated some vulnerabilities, some inequalities across Greece.

PAKE: Clearly, there has been improving ... and employment rate indeed as improves here as well as in the rest of Greece but we know a number of people have been in very difficult times and asking in the need to be accompanied to come back to the labor market. Here, Greece has set up a clear vision again that's about what we call "Implementing the European Pillar of Social Rights" and three important targets to be achieved by 2030 have been established by Greece.

The first is about employment, to increase by 10,2% up to 71,1% the employment rate. This would be a huge endeavour and it would be a huge success if achieved and to make it, it will be important in regions like in Epirus where there is a big gap between women and men at work, but this gap is reduced. More women should be entering the labor market. It's important that in regions like in Epirus where youth employment is still high, we bring the young people into work and it's also important that in this region as in others there is dedicated work about long-term unemployed who often also vulnerable coup members to have a particle and targeted approach to them.

If this is happening, then it will be possible to increase the employment rate of all by 10% in this point and I hope Epirus will be following the national trend. The second target is not less important, is about upskilling training, getting the right skills, not only to enter on a certain job the labor market, but also having the modern skills of digital skills, of also getting into what we call green skills, the skills needed for the green transformation in order to stay in a job over the years to come, which will see massive transformations.

And I think again there is a acceleration here and in regions like in Epirus for long these trend were remote, but today we see that even across Greece in cities, in rural areas, in mountains areas, it's now needed to have some digital skills to be able just to perform your job or to perform your business. And it will be needed to really tackle the reduction of energy etc. and here without the skills it won't be possible. So, here the target of Greece's to have 40% of all adults in training, there is more than doubling what needs to be done, what is being done today. And here what we want emphasize at

the EU level is that this is also, the Governor was referring to it, the direct recipe and to addressing your labor shortages. If it is difficult to find indeed your employer etc., then there is an issue of developing the skills of those who are around and unactive and who could do the job. So, this is why the European Commission has proposed that 2023 will be at EU level the European Year of Skills.

PAKE: This is very much a topic which is picked up by the Greek authorities, while you know the Vice President of the Commission, Margaritis Schinas himself is responsible for this skills topic among other topics he's following. So, he is pushing naturally your authorities to...But they don't need it, they are very conscious of this need that yesterday we were talking in the context of a conference of the Recovery Fund, the newly prepared national strategy for skills which was well-prepared and which sets out precisely the landscape to do better.

And I think this will have also bearing on every region in Greece and what will be important in that respect, because here there will be only limited means in the regional program and most of the sources of funding come from the national programs in particular the Human Resource Social Cohesion Program and the Competitiveness Program, that they are well mobilized across Greece. And there is good coordination also with the regional authorities and the local authorities to take most advantage of these programs and have really this very visible change in every region.

Last but not least, is the target to reduce poverty by 7,3% until 2030. This is linked to fact that in Greece the rate of the poverty, the risk of poverty and the social inclusion is still very high and Epirus is no exception to this. And this is where first and foremost expect the regional program to make the difference. This has been the main purpose of the regional programs in the past, to deal with social inclusion. That's their main priority and here what is new in the new program and very much welcomed by the European Commission, it was encouraged strongly also, is the focus on children. Because if you look at the average rate of poverty, they are very high, but if you look at children, they are even higher. And that's a huge worry because this is the generation you want to prepare having a future and this early year's

poverty is actually huge handicapped to there... Yeah, possibility of school, success. etc.

PAKE: So, the focus on children is new in the program. There was some focus on the children before but it is developed and overall, I was very happy that Greece in the end decided to dedicate 12% of the ESF resources to that objective compared to the target of 8% in the partnership agreement. I think it's a very good decision and... So, I think we will want that this part of the regional program is worked very early on in relation that there is a new method that is proposed by which also the national program the Human Resources Social Cohesion will also deal with this child poverty objective to develop the policy approach to it, enrich it and drive sharing of the best practices across Greece.

So, this will be a co-production. It will not be... I wish that it will not be any more a system where regions are just told by Athens what to do, but they can co-reflect on how to do it better and in particular in every region. So, this is also where we will use the capacity building of the technical assistance for program, to help in these new areas of focus of the regional programs to develop the actions and deliver the results we need. The other important dimension in the new program I want to mention here before closing is the focus on the elderly. Because the share of the population above 65 in Epirus is very high and we have projections that it will just be increased in the next ten years.

So, unavoidably this is one of the new frontiers to cross and bear also new approach or renewed approaches to bring a certain level of social service. Not to be at homes of these persons or connecting them, it can take the formula of training on digital skills to be able to just access social services on remote rather than having to find a way to go to the city, you know, which is often very complicated. So, the whole sector of long-term care and activating force is still a bit avionic in actions, we will do number of things which are all relevant but we need to have a vision of how to develop the range of services and use ESF to pilot different forms of that range. And I would very much like that every vision does a little bit different so that then we can also to all the lessons of these different actions for Greece to decide where to then scale up

some support to the elderly. So, that's basically about the substance of what I wanted to emphasize this morning.

ΠΑΚΕ: I am looking very much forward now to our discussions in this first monitoring committee of the program. Again, a big achievement, many thanks. We will be in that discussion also hearing from stakeholders. I mean, this is the partnership principles we call it inaction, the partnership principles about having the authorities always present and discuss the structural funds, programs ... the wider community are interested parties in particular also civil society and social partners. This is extremely important for GD Employment that it takes place, not only once every year in the Monitoring Committee but throughout the year in preparations.

So, we will encourage these and when will we have also with the Ministry of Development a number automatic networks for ESF in place I think it will be important that regularly any meeting based on the topic of inclusion of Roma, or inclusion of addressing child poverty, as I mentioned before, is bringing together the right sort of authorities in Athens but also the regional authorities and when the topic allows it to also extend this to the whole civil society members to have a fruitful discussion on how to do it better.

Because ESF is not about square plants, maybe in the EDF you have it some times a bit more, is really about this human factor so the best here is to also listen from the field what is happening and what is working best. So, with all these words, sorry for being a bit long, but you can feel that we are a bit passionate about the regional programs in DG Employment and about Ipeiros for sure. So, we really looking forward to this discussion again and thank you for listening to me.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κύριε Πακέ, και για τα όσα είπατε, αλλά και για τη συνεργασία που είχαμε στη διαδικασία έγκρισης του Προγράμματός μας.

Κύριε Πανταζάτο.

ΠΑΝΤΑΖΑΤΟΣ: Ευχαριστώ πολύ. Καλημέρα σ' όλα τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης. Κατ' αρχήν, ευχαριστώ πολύ για την Πρόσκληση να

συμμετάσχουμε σήμερα στην Επιτροπή Παρακολούθησης και βέβαια για τη φιλοξενία στην Περιφέρειά σας.

ΠΑΝΤΑΖΑΤΟΣ: Θα αρχίσω κι εγώ από τα απαραίτητα οφειλόμενα συγχαρητήρια για την εργασία που έγινε τους προηγούμενους μήνες, τον προηγούμενο χρόνο, ώστε να έχουμε αυτό το θετικό αποτέλεσμα σήμερα. Κάνουμε την 1^η Επιτροπή Παρακολούθηση ενός Προγράμματος, που είναι από τα πρώτα Προγράμματα που εγκρίθηκαν στην Ευρώπη για τη νέα προγραμματική περίοδο.

Κύριε Σκάλκο, ευκαιρία που βρίσκεστε σήμερα εδώ να ευχαριστήσω κι εγώ προσωπικά για την εξαιρετική συνεργασία που είχαμε τους προηγούμενους μήνες, να ευχαριστήσω τα στελέχη της Εθνικής Αρχής Συντονισμού, όλα τα αρμόδια Υπουργεία και βεβαίως την εξαιρετική Διαχειριστική Αρχή που έχουμε εδώ στην Ήπειρο για το θετικό αποτέλεσμα, να έχουμε ένα εγκεκριμένο Πρόγραμμα ήδη, νωρίτερα από άλλα Προγράμματα στην Ευρώπη, αλλά και πάνω απ' όλα για το γεγονός ότι έχουμε ένα πολύ καλό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο πιστεύουμε ότι θα αλλάξει την εικόνα της Περιφέρειας τα επόμενα χρόνια, θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής των πολιτών, των κατοίκων εδώ, θα την κάνει ακόμα πιο ελκυστική για ανθρώπους να έρθουνε να την επισκεφτούνε, να ζήσουνε ενδεχομένως εδώ, είναι ένα πάρα πολύ καλό Πρόγραμμα.

Διαφέρει από τα Προγράμματα της προηγούμενης περιόδου, από την έναρξη των συζητήσεων και των διαπραγματεύσεων για τη νέα προγραμματική περίοδο αυτό, το οποίο λέγαμε από μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Υπηρεσίες μας ήταν, ότι η νέα προγραμματική περίοδος δεν πρέπει να είναι όπως τα προηγούμενα, δεν πρέπει να είναι business as usual, αλλά θα πρέπει να δείξει μία ποιοτική διαφορά σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους.

Και, πράγματι, εδώ έχουμε Προγράμματα, όχι μόνο της Ηπείρου αλλά και τα υπόλοιπα Προγράμματα, τα οποία διαφέρουνε από τα προηγούμενα. Κατά κύριο λόγο δίνουμε πολύ μεγάλη βαρύτητα στα ζητήματα της Κλιματικής Αλλαγής και στα ζητήματα του Περιβάλλοντος, την "Πράσινη Οικονομία", την "Πράσινη Ευρώπη", όπως λέμε. Μεγάλα ποσά κατευθύνονται σε δράσεις που αφορούνε, παραδείγματος χάρη τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων, τη

διαχείριση των υδάτων, με πολλές διαφοροποιήσεις ακόμα και εντός του καθενός Τομέα.

ΠΑΝΤΑΖΑΤΟΣ: Παραδείγματος χάρη, σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των υδάτων αυτό, το οποίο έχουμε συμφωνήσει είναι, μία ολιστική ολοκληρωμένη προσέγγιση της αντιμετώπισης αυτού του τομέα, όχι χωριστά η διαχείριση του πόσιμου νερού, χωριστά η διαχείριση των λυμάτων, αλλά μια ολιστική προσέγγιση, την οποία μάλιστα ζητούμε ακόμα και με τη βοήθεια εξωτερικών εμπειρογνομόνων από τον τομέα του Jaspers, για να δούμε πώς θα είναι η διαχείριση των έργων σ' αυτόν τον τομέα τα επόμενα χρόνια.

Τα ζητήματα, επίσης, των προτεραιοτήτων. Έχουμε πει ότι κατ' εξοχήν σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των λυμάτων αυτό, το οποίο πρέπει να ολοκληρώσουμε είναι, τις αναγκαίες δράσεις στους οικισμούς Γ' κατηγορίας για ένα χώρο, στον οποίο η χώρα μας έχει καταδικαστεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, πρέπει να ολοκληρώσουμε τα απαραίτητα έργα σ' αυτόν τον τομέα. Βεβαίως, περνάμε και σε μικρότερους οικισμούς, αλλά κι εκεί έχουμε συμφωνήσει ότι αυτό θα είναι αποτέλεσμα ενός... μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης κι ενός master plan.

Τα ζητήματα της Καινοτομίας επίσης. Με νέα μορφή διακυβέρνησης του συγκεκριμένου χώρου, με προτεραιοποίηση επίσης των τομέων... σ' αυτούς τους τομείς, στους οποίους η κάθε μία Περιφέρεια έχει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα και στο οποίο πρέπει να δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα.

Όπως είπατε κι εσείς, κύριε Περιφερειάρχη, τα ζητήματα της ... η χωρική διάσταση των Προγραμμάτων επίσης είναι πάρα σημαντική και πράγματι έχετε κάνει μια πάρα πολύ σημαντική δουλειά εδώ στην προηγούμενη περίοδο, θέλουμε να τη δούμε να συνεχίζει, να εμπλουτίζεται. Ο τομέας των Χωρικών δράσεων είναι πάρα πολύ σημαντικός για την ποιότητα της ζωής των πολιτών, αλλά κι αυτό που είπα, για την ελκυστικότητα της Περιφέρειας.

Συμπληρωματικά, στις δράσεις, τις οποίες θα υλοποιήσει το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, έχουμε και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, σημαντικότερα ποσά θα κατευθύνουμε στους τομείς της Υγείας, της Παιδείας, αλλά κι εκεί πάλι με προτεραιοποίηση κατόπιν χαρτογράφησης των αναγκών, που υπάρχουνε στους τομείς αυτούς, να

δούμε πού βρίσκονται οι ανάγκες, να δούμε ποιες είναι προτεραιότητες των επενδύσεων τα επόμενα χρόνια.

ΠΑΝΤΑΖΑΤΟΣ: Έχουμε ένα πάρα πολύ καλό θεσμικό πλαίσιο, ένα πλαίσιο προγραμματισμού για την επόμενη περίοδο. Εσείς ως μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης έχετε ένα σημαντικό ρόλο για την παρακολούθηση αυτών των δράσεων, και όπως τόνισε και ο Πατρίκ Πακέ, ο ρόλος σας είναι πάρα πολύ σημαντικός στην παρακολούθηση του Προγράμματος, στις προτάσεις και εισηγήσεις που μπορείτε ενδεχομένως να κάνετε.

Είναι πάρα πολύ σημαντικό να συζητούμε τα κριτήρια επιλογής των διαφόρων δράσεων και διαφόρων επενδυτικών προτεραιοτήτων είτε στη διάρκεια μίας Επιτροπής Παρακολούθησης όπως σήμερα ζωντανά, είτε και μέσω μίας γραπτής διαδικασίας. Σας παροτρύνω και εγώ να συμμετάσχετε ενεργά σ' αυτή τη διαδικασία για την καλύτερη επιλογή των προτάσεων, που θα υποβληθούν τα επόμενα χρόνια.

Συμφωνώ απόλυτα με τον κύριο Σκάλκο ότι, πρέπει γρήγορα η ενεργοποίηση του νέου Προγράμματος να γίνει, για να μην υπάρξει οποιοδήποτε κενό μετάβασης από τη μία προγραμματική περίοδο στην επόμενο προγραμματική περίοδο. Είναι αλήθεια ότι η χώρα μας ήταν από τις πρώτες χώρες, ήταν η πρώτη η οποία ενέκρινε ΕΣΠΑ, *participle agreement*, πέρυσι τον Ιούλιο του 2021 και ήτανε και από τις πρώτες χώρες, που ενέκρινες Επιχειρησιακά Προγράμματα, έχουμε όλα τα Προγράμματα εγκεκριμένα, πλην ενός το οποίο αναμένουμε να εγκριθεί μέχρι το τέλος της χρονιάς, ενώ υπάρχουνε πάρα πολλές χώρες και μεγάλες χώρες, και σημαντικές χώρες, που ακόμα δεν έχουνε Προγράμματα εγκεκριμένα και αγωνίζονται να τα εγκρίνουνε μέχρι το τέλος αυτής της χρονιάς.

Όμως, σε ευρωπαϊκό επίπεδο η έναρξη αυτής της προγραμματικής περιόδου είναι σε μία... έχουμε μία χρονική καθυστέρηση σε σχέση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο για αντικειμενικούς λόγους. Οι διαπραγματεύσεις αυτής της περιόδου και η τυπική, η θεωρητική, η προγραμματική έναρξη 2021 έπεσε με τη μεγάλη υγειονομική κρίση, που πήγε πίσω πολλά πράγματα.

Επίσης, παράλληλα, έχουμε ένα πολύ σημαντικό χρηματοδοτικό εργαλείο στην Ευρώπη, το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, του οποίου επίσης έπρεπε οι συζητήσεις, οι διαπραγματεύσεις, η κατάρτισή του ίσως να

προηγηθεί των Διαρθρωτικών Ταμείων. Αυτό προκάλεσε μία χρονική καθυστέρηση σε όλη την Ευρώπη έναντι της προηγούμενης περιόδου. Αυτό το χρόνο που χάσαμε, πρέπει σύντομα να τον κερδίσουμε και είμαστε πάρα πολύ χαρούμενοι βλέποντας τον προγραμματισμό των Προσκλήσεων, που έχετε για τους επόμενους μήνες, έχει ήδη εξειδίκευση μιας σειράς από επενδυτικές προτεραιότητες, έχετε κριτήρια επιλογής που θα συζητήσουμε και θα εγκριθούνε σήμερα, πρέπει, λοιπόν, να επιταχύνουμε τις διαδικασίες, ούτως ώστε να κερδίσουμε τον χρόνο που χάσαμε.

ΠΑΝΤΑΖΑΤΟΣ: Έχουμε, επίσης, και μία εκκρεμότητα, έχουμε και τους αναγκαίους και πρόσφορους όρους, στους οποίους έχει γίνει μια πολύ καλή δουλειά και κεντρικά με τις Υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης, έχουμε μια σειρά από πρόσφορους όρους για τους οποίους έχουμε επιβεβαιώσει την εκπλήρωσή τους, αλλά υπάρχουνε και άλλοι όροι, τους οποίους ακόμα δεν έχουμε ολοκληρώσει, κάποια βρίσκονται σε μας με την αξιολόγηση της αυτοαξιολόγησης, κάποιες άλλες είναι πιο πίσω, όμως είναι γνωστό ότι εμείς δεν μπορούμε να πληρώσουμε τις σχετικές δαπάνες, όσο δεν έχουμε επιβεβαιώσει την εκπλήρωση των αναγκαίων όρων. Εσείς μπορείτε να κάνετε τις σχετικές δράσεις, ακόμα και να δηλώσετε τις δαπάνες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όμως δεν μπορεί να πληρώσει τις σχετικές δαπάνες.

Άρα, και αυτή την εκκρεμότητα πρέπει να τη λύσουμε όσο το δυνατόν συντομότερα. Είμαι πεπεισμένος, είμαι σίγουρος, όπως είχαμε την εξαιρετική συνεργασία με όλες τις Υπηρεσίες τους προηγούμενους μήνες με το αποτέλεσμα, να έχουμε τα Προγράμματα εγκεκριμένα και πολύ πιο σύντομα από τις άλλες χώρες, όπως είπαμε, έτσι και αυτή την εκκρεμότητα πιστεύω ότι στους επόμενους μήνες θα μπορέσουμε να τη λύσουμε.

Εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της σημερινής Επιτροπής Παρακολούθησης και πρωτίστως καλή επιτυχία στην υλοποίηση αυτού του φιλόδοξου προγράμματος, τόσο εγώ, όσο και οι συνάδελφοί μου η Χριστίνα Καραϊτίδη και ο Γιάννης ο Σολομωνίδης, που παρακολουθούνε ακόμα πιο κοντά το Πρόγραμμα της Ηπείρου, είμαστε πάντοτε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε προβλήματα δημιουργούνται, για να βρούμε την καλύτερη λύση.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας. Καλή συνέχεια.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κύριε Πανταζάτο, καθώς και όλη σας τη Διεύθυνση για τη συνεργασία που είχαμε επίσης στη διαδικασία έγκρισης των Προγραμμάτων, αλλά και διαχρονικά ήσαστε πάντα δίπλα μας και μας βοηθούσατε.

Ο Περιφερειάρχης μου έδωσε την αρμοδιότητα να διευθύνω τη συζήτηση. Λοιπόν, έχετε μέσα στο φάκελό σας την Ημερήσια Διάταξη, την οποία θα πρέπει να εγκρίνουμε, θεωρώ ότι δεν έχετε κάποιο θέμα πάνω σε αυτό.

Και η πρώτη παρουσίαση αφορά την Έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας αυτής της Επιτροπής, η οποία θα γίνει από τον Προϊστάμενο της Μονάδας Α΄ της Διαχειριστικής, τον κύριο Νίκο Μπαλτογιάννη.

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Καλημέρα κι από μένα. Θα σας πω εν συντομία τα βασικά σημεία του Εσωτερικού Κανονισμού.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης έχει την αρμοδιότητα να συγκαλέσει τις συνεδριάσεις της Επιτροπής, στις οποίες και προεδρεύει, καθορίζει την Ημερήσια Διάταξη, διευθύνει τη συζήτηση και τις εργασίες των συνεδριάσεων, υπογράφει τα πρακτικά, τις αποφάσεις και τα συμπεράσματα.

Οι συνεδριάσεις, όπως είπαμε, συγκαλούνται με την Πρόσκληση του Προέδρου με πρωτοβουλία του, ή κατόπιν αιτήματος απ' το 1/3 των μελών της με δικαίωμα ψήφου. Η συνεδρίαση πραγματοποιείται τουλάχιστον μία φορά ετησίως, δια ζώσης, με τηλεδιάσκεψη ή υβριδικά. Η Ημερήσια Διάταξη καθορίζεται μετά από εισήγηση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '21-'27», υποβάλλεται για έγκριση κατά την έναρξη της συνεδρίασης, τα μέλη με δικαίωμα ψήφου μπορούν να υποβάλλουν θέματα τουλάχιστον 3 εργάσιμες ημέρες πριν τη συνεδρίαση, αλλά κι άλλα προτεινόμενα θέματα απ' τα μέλη, που δεν περιλαμβάνονται στην Ημερήσια Διάταξη, συζητιούνται με τη σύμφωνη γνώμη του Σώματος.

Οι προσκλήσεις, η Ημερήσια Διάταξη καθώς και τα σχετικά έγγραφα, που απαιτούνται, διαβιβάζονται στα μέλη 10 εργάσιμες μέρες πριν από τη συνεδρίαση μέσω της επιχειρησιακής πλατφόρμας «ΔΙΑΥΛΟΣ», ενώ υπάρχει η δυνατότητα πρόσκλησης και μη μόνιμων μελών, ανάλογα με την Ημερήσια Διάταξη της συνεδρίασης.

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Για τη λήψη της απόφασης απαιτείται απαρτία, δηλαδή να παρίσταται είτε δια ζώσης, είτε μέσω τηλεδιάσκεψης των 60% των μελών με δικαίωμα ψήφου. Οι αποφάσεις λαμβάνονται σε πνεύμα συναίνεσης, ή με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών που έχουν δικαίωμα ψήφο. Υπάρχει, επίσης, η δυνατότητα της γραπτής διαδικασίας για επείγοντα θέματα, ή για θέματα που υπάρχει εξουσιοδότηση. Ξανά μέσω της πλατφόρμας «ΔΙΑΥΛΟΣ» γίνεται η αποστολή ενός σχεδίου εισήγησης, οι γνωμοδοτήσεις όλων των μελών εντός 10 εργάσιμων ημερών μπορεί να υποβληθούν μέσω της πλατφόρμας και η εισήγηση εγκρίνεται μετά από θετική απάντηση της απόλυτης πλειοψηφίας των μελών με δικαίωμα ψήφου. Η μη αποστολή γραπτής απάντησης θεωρείται ως αποδοχή.

Τελειώνοντας, να πούμε ότι υπάρχει υποχρέωση αμεροληψίας όλων των μελών κατά τη συμμετοχή στις συνεδριάσεις, η λήψη αποφάσεων που εξυπηρετούν το ευρύτερο δημόσιο συμφέρον και όχι με βάση την εξυπηρέτηση χρηματοοικονομικών πλεονεκτημάτων, ή άλλων ωφελειών για ίδιους ή τους άλλους. Υπάρχει υποχρέωση δήλωσης στον Πρόεδρο κάθε κατάστασης πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης συμφερόντων.

Οι ίδιες αρχές ισχύουν και για τις αποφάσεις μέσω της γραπτής διαδικασίας.

Ευχαριστώ πολύ και παρακαλούμε για την έγκριση του Κανονισμού.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Εγκρίνουμε τον Κανονισμό τον Εσωτερικό Λειτουργίας;
..... (Εκτός μικροφώνου)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ωραία, ευχαριστώ πολύ.

Η Ημερήσια Διάταξη έχει ένα τμήμα, που αφορά το Πρόγραμμα της Ηπείρου '21-'27 κι ένα δεύτερο τμήμα, που έχει τα ειδικά θέματα. Στο πρώτο κομμάτι της σημερινής συνεδρίασης, που αφορά το Πρόγραμμά μας θα κάνω την παρουσίαση εγώ, είμαι η Εύη Παπανικολάου η Προϊσταμένη της Υπηρεσίας και ευχαριστώ πολύ που θα με ακούσετε.

..... (Διακοπή της εγγραφής)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Καλημέρα και πάλι απ' αυτή τη θέση.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της Περιφέρειας και όλες τις κατευθύνσεις και τα κείμενα πολιτικής και της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και

της χώρας, σχεδιάσαμε το Πρόγραμμα για την περίοδο '21-'27, το οποίο έχει συμπληρωματικότητα και συνέργεια με άλλες μορφές στήριξης και το οποίο εγκρίθηκε τον Σεπτέμβριο.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Σε όλη τη διάρκεια του σχεδιασμού με τη συμβολή των αρμόδιων οργάνων πραγματοποιήθηκε διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς, διαμορφώθηκε κατάλληλος χώρος στο διαδικτυακό τόπο της Ε.Υ.Δ., στον οποίο αναρτήθηκαν ερωτηματολόγια, ενημερωτικό υλικό, παρουσιάσεις, κείμενα, καθώς και πραγματοποιήθηκαν τεχνικές συναντήσεις με Υπουργεία και Φορείς.

Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας, όπως συνοπτικά το ανέφερε ο Περιφερειάρχης, θα το διαβάσω, είναι η δυναμική, εξωστρεφής και αειφορική ανάπτυξη της Ηπείρου, εστιασμένη στη μοναδικότητα, το περιβάλλον και την Ιστορία, ώστε να καταστεί ελκυστικός προορισμός για καινοτόμο επιχειρηματικότητα και τουριστική προσέλκυση επισκεπτών απ' όλον τον κόσμο, καθώς κι ένα σύγχρονο ενεργειακό, επιχειρηματικό, μεταφορικό κέντρο της χώρας και πύλη εισόδου της Δυτικής Ευρώπης.

Για την επίτευξη του αναπτυξιακού αυτού οράματος διαμορφώνεται ένα συνεκτικό πλέγμα 5 Στρατηγικών Στόχων.

Ο πρώτος, **Ενίσχυση και διαφοροποίηση της περιφερειακής Οικονομίας μέσω της αξιοποίησης της Έρευνας και της Καινοτομίας.**

Ο δεύτερος, **η Προώθηση της αειφορίας, της ορθολογικής και αποδοτικής διαχείριση των φυσικών πόρων – Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής.**

Ο τρίτος, **Ενίσχυση της Κινητικότητας.**

Ο τέταρτος, **Ενίσχυση της Κοινωνικής Συνοχής και του Ανθρώπινου Δυναμικού της Περιφέρειας, και**

Ο πέμπτος, **η Στήριξη της Βιώσιμης και Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης.**

Κάθε Στρατηγικός Στόχος συνδέεται με έναν από τους 5 στόχους πολιτικής για την περίοδο '21-'27 και αναλύεται περαιτέρω σε επιμέρους στόχους.

Ο πρώτος Στρατηγικός Στόχος συνδέεται με τον Στόχο Πολιτικής 1: «Μια Εξυπνότερη Ευρώπη». Ο Στρατηγικός Στόχος 2 συνδέεται με τον Στόχο Πολιτικής 2: «Μια πιο πράσινη Ευρώπη». Ο Στρατηγικός Στόχος 3 με τον

Στόχο Πολιτικής 3: «Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη». Ο Στρατηγικός Στόχος 4 με τον Στόχο Πολιτικής 4: «Μια πιο κοινωνική και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη». Ο Στρατηγικός Στόχος 5 με τον Στόχο Πολιτικής 5: «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες».

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Το Πρόγραμμα «ΗΠΕΙΡΟΣ», κάποια βασικά του χαρακτηριστικά, είναι ένα απ' τα 13 Περιφερειακά Προγράμματα, που χρηματοδοτείται και από το ΕΤΠΑ και από το ΕΚΤ, αλλά και από εθνικούς πόρους, με συνολική δημόσια δαπάνη 426,1 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων 362,2 αφορούν την κοινοτική συνδρομή και 63,9 αφορούν την εθνική συμμετοχή.

Το 25% των πόρων του, 116,3 εκατομμύρια, κατευθύνεται στην Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη, με το ΕΤΠΑ να συμβάλλει με 112 εκατομμύρια και το ΕΚΤ Plus με 4. Επίσης, το Πρόγραμμα συμβάλλει στην επίτευξη της συνεισφοράς του 30% των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ στους στόχους της Κλιματικής Αλλαγής, καθώς και στον εθνικό στόχο για την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας, καθώς επίσης μπορώ να αναφέρω εδώ ότι οι πόροι, που κατευθύνονται στην κοινωνική ένταξη ανέρχονται σε 76,9 εκατομμύρια δημόσια δαπάνη, ενώ οι πόροι για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας στο 40,9.

Στο σχήμα αυτό αποτυπώνεται η κατανομή των πόρων σε όρους δημόσιας δαπάνης ανά Στόχο Πολιτικής και επί της ουσίας ανά προτεραιότητα του Προγράμματος. Σε ό,τι αφορά την κατανομή των πόρων ανά Ταμείο, το 26% προέρχεται από το ΕΚΤ και το 74% από το ΕΤΠΑ.

Ως προς τη δομή του το Πρόγραμμα περιλαμβάνει 9 Προτεραιότητες, εκ των οποίων οι 7 συνδέονται με τους 5 Στόχους Πολιτικής και οι 2 αφορούν την Τεχνική Βοήθεια του Προγράμματος. Επίσης, εξειδικεύεται σε 25 Ειδικούς Στόχους με περαιτέρω κατηγορίες δράσεων. Στον πίνακα αυτό γίνεται μια συνολική αποτύπωση των προτεραιοτήτων, στον οποίο εμφανίζεται ο Στόχος Πολιτικής, το Ταμείο, οι πόροι και η χρηματοδοτική βαρύτητα.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι τομείς του Προγράμματος ανά Στόχο Πολιτικής. Η Έρευνα και η Καινοτομία αντιστοιχεί στο 12,5% του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος, η Ενέργεια, το Περιβάλλον και η Κλιματική Αλλαγή στο 20,7%, η Διασύνδεση και η Κινητικότητα στο 9%, η

Κοινωνική Συνοχή στο 39,5% και η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη στο 18%.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Στις επόμενες τώρα διαφάνειες αρχίζουμε να αποτυπώνουμε τις ενδεικτικές δράσεις του Προγράμματος ανά Στόχο Πολιτικής με προϋπολογισμό και ποσοστό συμμετοχής στον κάθε τομέα. Έρευνα και Καινοτομία ο προϋπολογισμός: 54,1.

Όσον αφορά την Έρευνα και την Καινοτομία, που αντιστοιχεί το 37,4, οι δράσεις θα αφορούν:

- «Δημιουργία νέων Ερευνητικών Κέντρων και εξοπλισμό εργαστηρίων»,
- «Ενίσχυση επιχειρήσεων για ερευνητικά έργα».

Στις Τεχνολογίες Πληροφορικής, 11,1:

- «Ενίσχυση Επιχειρήσεων για ψηφιακό μετασχηματισμό»
- «Ανάπτυξη δημόσιων ψηφιακών υποδομών και υπηρεσιών».

Στην Επιχειρηματικότητα, 51,5 με την Ενίσχυση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων για:

- «Για ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων»
- «Θερμοκοιτίδες» και
- «Ενσωμάτωση φιλοπεριβαλλοντικών διεργασιών».

Ο επόμενος τομέας είναι η Ενέργεια, το Περιβάλλον κι η Κλιματική Αλλαγή, με προϋπολογισμό 86 εκατομμύρια.

- Στην Κυκλική Οικονομία, το 2,3%, θα ολοκληρώσουμε τα "Πράσινα Σημεία".
- Στην Κλιματική Αλλαγή, με ποσοστό 19,2%, οι δράσεις θα αφορούν αντιπλημμυρική προστασία, κατασκευή δικτύων αποχέτευσης ομβρίων, προστασία από διάβρωση ακτών κι από κατολισθητικά φαινόμενα, εξοπλισμό Πολιτικής Προστασίας, Πιλοτική δράση αντισεισμικής θωράκισης.
- Στη Διαχείριση των Υδάτων, 37,2%, θα καλυφθούν οι οικισμοί που δεν έχουν επάρκεια νερού, αντιμετώπιση επειγόντων προβλημάτων ποιότητας νερού, αντικατάσταση παλαιών δικτύων ύδρευσης και κατασκευή εγκαταστάσεων συστημάτων επεξεργασίας λυμάτων και δικτύων αποχέτευσης.

- Στην Αστική Κινητικότητα, 14,5%, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις που συνδυάζουν δίκτυα ποδηλατοδρόμων με πεζοδρόμια ή και δρόμους ήπιας κυκλοφορίας.
- Οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, 1,7%, θα γίνει μια πιλοτική δράση υποστήριξης της σύστασης Ενεργειακών Κοινοτήτων.
- Η Ενεργειακή Απόδοση με 23,3%, αφορά την Ενεργειακή Αναβάθμιση δημόσιων κτιρίων, Έξυπνα Συστήματα Διαχείρισης Ενέργειας, Επανάχρηση αναξιοποίητου δημόσιου κτιριακού αποθέματος και τη Βιώσιμη Ενέργεια των αστικών Δήμων.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Στον τομέα Διασύνδεση και Κινητικότητα με προϋπολογισμό 37,7 εκατομμύρια ευρώ τα έργα, τα οποία θα γίνουν στην Αναβάθμιση του οδικού δικτύου, που καλύπτει το 97,3%, είναι ήδη ονοματισμένα έργα μέσα στο Πρόγραμμά μας. Πρόκειται για:

- Την αναβάθμιση του οδικού άξονα Ηγουμενίτσα – Πρέβεζα, τμήμα Πάργα – Μεσοπόταμος και
- Τη νέα οδική σύνδεση Πρέβεζας με την Ιόνια, η παράκαμψη της Φιλιππιάδος
- Καθώς και ολοκλήρωση κάποιων τμηματοποιημένων πράξεων.

Για την οδική ασφάλεια, 2,7% θα προμηθευτούμε εξοπλισμούς οδικής ασφάλειας, όπου αυτοί απαιτούνται.

Κοινωνική Συνοχή. Η Κοινωνική Συνοχή έχει προϋπολογισμό 164 εκατομμύρια ευρώ και εδώ οι δράσεις θα παρουσιαστούν ανά ομάδα – στόχο.

Για τις οικογένειες, 9,4%, οι δράσεις αφορούν

- Κέντρα Κοινότητας
- Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών
- Δίκτυο Δομών Υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας
- Δομές φιλοξενίας αστέγων.

Ηλικιωμένοι, 4%:

- Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων.
- Αντιμετώπιση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού.
- Συμμετοχή σε κοινωνικά δρώμενα.
- Κοινωνικός φροντιστής και Προσωπικός Βοηθός.

Παιδιά, 10,6%:

- Προώθηση παιδιών για ένταξη στην προσχολική Εκπαίδευση.
- Ανάπτυξη ξενώνα άμεσης υποδοχής και βραχείας φιλοξενίας προς αναδοχή.
- Εφαρμογή σχεδίων επανένωσης παιδιών με τις οικογένειές τους.
- Εξατομικευμένη συμβουλευτική, υποστήριξη, αναβάθμιση δεξιοτήτων, συμμετοχή σε δραστηριότητες.

Μαθητές και φοιτητές, 27,4:

- Φυσική και ψηφιακή προσβασιμότητα ΑμΕΑ.
- Προγράμματα μαθησιακής υποστήριξης.
- Πιλοτικά εργαστήρια μεικτής πραγματικότητας.
- Ψηφιακή αναβάθμιση σχολικών μονάδων.
- Νέες δομές Προσχολικής Φροντίδας, και Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Συνεχίζω με την Κοινωνική Συνοχή.

Άτομα με ειδικές ανάγκες, 5,7%

- Προσβασιμότητα σε υποδομές.
- Κέντρα διημέρευσης και ημερήσιας φροντίδας.
- Στέγης υποστηριζόμενες διαβίωσης.
- Κοινωνικός φροντιστής και προσωπικός βοηθός.
- Συμμετοχή σε κοινωνικά δρώμενα.

Κοινωνικά Αποκλεισμένοι, 6,6%:

- Ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας μεταναστών, υπηκόων τρίτων χωρών και Ρομά.
- Κέντρα Κοινότητας Ρομά.
- Υποστήριξη Ρομά για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης.

Άνεργοι, 5,9%:

- Ενίσχυση μικρομεσαίων για δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.
- Ενίσχυσης της αυταπασχόλησης.
- Ολοκληρωμένα προγράμματα συμβουλευτικής / κατάρτισης και πιστοποίησης καθώς και
- Κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Η Κοινωνική Συνοχή ολοκληρώνεται με την Υγεία – Πρόνοια, 25,3%, που αφορά δράσεις για:

- Την ενίσχυση των Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας.
- Εκσυγχρονισμό κτιρίων και εξοπλισμού.
- Κινητές Μονάδες.
- Ενίσχυση Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας.
- Δομές Ψυχικής Υγείας.
- Υπηρεσίες για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων.
- Υποδομές φροντίδας.
- Κέντρα Ημέρας.

Και ο Τουρισμός, 5,1% με:

- Τη διαμόρφωση πολιτιστικών διαδρομών για την ανάδειξη πολιτιστικών μνημείων.
- Ανάδειξη κτιρίων με αρχιτεκτονική και ιστορική σημασία.
- Διαμόρφωση χώρων για ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού.
- Δημιουργία οργανωμένων ορεινών, πεζοπορικών διαδρομών.

Τελευταίος τομέας είναι η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη, μ' έναν προϋπολογισμό 76,3 εκατομμύρια από τον συγκεκριμένο τομέα, ο οποίος όμως μπορεί να φθάσει στα 116,3 συνυπολογίζοντας ποσά κι από άλλους τομείς του Προγράμματος.

Προτείνεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μιας και μόνο ΟΧΕ, με ποσοστό 54,6%, στην οποία μπορούν να ενταχθούν και νέες υποπεριοχές.

Πιο συγκεκριμένα, αναφέρουμε:

- Επέκταση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης «Πολιτιστική διαδρομή αρχαίων θεάτρων της Ηπείρου» και
- Ανάπτυξη θεματικού τουρισμού σε επιλεγμένες περιοχές της Περιφέρειας, όπως ο Ιαματικός Τουρισμός στην Κόνιτσα, ο περιπατητικός, ο ορειβατικός, φυσιολατρικός και ποδηλατικός τουρισμός στην Πίνδο, με εδαφικές επενδύσεις σε πολύ συγκεκριμένα γεωγραφικά Χωροταξικά ειδικών περιοχών με χαρακτηριστικά, όπως η περιοχή Σουλίου – Αχέροντα και η περιοχή των Τζουμέρκων.

Επίσης, η στρατηγική επιλογή της μιας ΟΧΕ έχει πολλαπλά πρακτικά οφέλη, καθώς επιτρέπει να αποφευχθεί ο κατακερματισμός τόσο του φυσικού σχεδιασμού, όσο και η διάσπαση των δυνάμεων της γεωγραφικής ενότητας αναφοράς του Προγράμματος. Να επιτευχθεί η συνύπαρξη όλων των

συγκριτικών πλεονεκτημάτων με μία συνέργεια ολιστική και διαχρονική, και να υπάρχει ένας κοινός Φορέας Διαχείρισης και Λειτουργίας, ο οποίος θα αναλάβει τις δράσεις όλες κυρίως των επιχειρήσεων.

Επίσης, προτείνεται και η επιλογή μιας ΟΧΕ Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, μ' ένα ποσοστό 45,4% στις 4 αστικές περιοχές της Ηπείρου, όπου διαμένει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Συνεχίζουμε τώρα με μία παρουσίαση από τον κύριο Νίκο Μπαλτογιάννη, Προϊστάμενο της Μονάδας Α', που θα αφορά την εξειδίκευση των δράσεων του Προγράμματος, τον χωροπρογραμματισμό των Προσκλήσεων, καθώς και τη μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής των Πράξεων. Αυτό το κομμάτι χρειάζεται την απόφαση έγκρισης της Επιτροπής.

Ευχαριστώ.

Κύριε Μπαλτογιάννη;

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Δεν έχει μπει η παρουσίαση. Ωραία.

Η εξειδίκευση αποτελεί ένα υποστηρικτικό εργαλείο για τον προγραμματισμό και την έκδοση των Προσκλήσεων. Είναι μία δυναμική διαδικασία, γίνεται σταδιακά στη βάση, αφενός της ωριμότητας έκδοσης Προσκλήσεων και, αφετέρου, των αναγκών στο πλαίσιο της υλοποίησης του Προγράμματος. Η διαδικασία είναι συστηματική, καθώς το χρονοδιάγραμμα των προγραμματισμένων Προσκλήσεων επικαιροποιείται τουλάχιστον 3 φορές κατ' έτος.

Αρμοδιότητα κατάρτισης έχει η Διαχειριστική Αρχή, η οποία εισηγείται στον Περιφέρεια κι ο οποίος εισηγείται το περιεχόμενό της. Κατά τη διαδικασία επιτελικές δομές, ή οι αρμόδιες Υπηρεσίες των Υπουργείων, ή και κατά περίπτωση η Περιφερειακή Ένωση Δήμων, μέσω των προτάσεών τους συμβάλλουν στη διαμόρφωση του περιεχόμενου του εγγράφου.

Η πρώτη Δράση, η οποία εξειδικεύτηκε, αφορά τη σύσταση και λειτουργία ενός μηχανισμού υποστήριξης της Έρευνας και Καινοτομίας στην Περιφέρεια Ηπείρου, μέσω του Στόχου Πολιτικής 1, ο οποίος θα στοχεύει κυρίως στην καταγραφή και γενικότερα παρακολούθηση των επιδόσεων της Περιφέρειας στους τομείς της Έρευνας και της Καινοτομίας, στην οργάνωση, υλοποίηση και παρακολούθηση της διαδικασίας της επιχειρηματικής

ανακάλυψης, στον συντονισμό και ενδυνάμωση όλων των φορέων του οικοσυστήματος της Καινοτομίας και της Επιχειρηματικότητας.

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Αυτή η Δράση χρηματοδοτείται με 250.000 ευρώ.

Οι επόμενες Δράσεις αφορούν τον Στόχο Πολιτικής 2 κι έχουν να κάνουν με την αναβάθμιση και εξοικονόμηση ενέργειας δημόσιων υποδομών. Σαν πρότυπο δράσης είναι τα έργα ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτιρίων, με δυνατότητα ενσωμάτωσης έξυπνων συστημάτων διαχείρισης της ενέργειας και αξιοποίησης ΑΠΕ, καθώς και δράσεις για την υλοποίηση παρεμβάσεων, που προβλέπονται στα Σχέδια Δράσης για τη Βιώσιμη Ενέργεια των ΟΤΑ. Η δεύτερη Δράση αφορά τους 4 αστικούς Δήμους.

Οι δράσεις αυτές χρηματοδοτούνται με 2,5 εκατομμύρια ευρώ και 10 εκατομμύρια ευρώ από τα 20, που έχει συνολικά το σύνολο της Δράσης.

Όσον αφορά τα έργα προστασίας απ' την Κλιματική Αλλαγή και τη Διαχείριση των καταστροφών, έχουμε εξειδικεύσει την πρώτη Υποδράση για τα έργα διευθέτησης και διαχείρισης πλημμυρικών υδάτων σε οριοθετημένα ρέματα και χειμάρρους, τις Ζώνες δυνητικού Υψηλού Κινδύνου του Υδατικού Διαμερίσματος της Περιφέρειας Ηπείρου.

Η 1^η Πρόσκληση θα είναι με 9,5 εκατομμύρια ευρώ από τα 16,5 συνολικά της Δράσης.

Επενδύσεις στη διαχείριση λυμάτων. Η 1^η Υποδράση έχει να κάνει με επενδύσεις στη διαχείριση λυμάτων οικισμών Γ' προτεραιότητας. Όπως είπε ο Περιφερειάρχης, η μοναδική εκκρεμότητα που έχουμε στην Περιφέρεια Ηπείρου είναι ο οικισμός Καναλλακίου και γι' αυτόν τον οικισμό θα απευθυνθεί η Πρόσκληση.

Η 2^η Υποδράση αφορά πάλι σε επενδύσεις διαχείρισης λυμάτων, αλλά για τμηματοποιημένα έργα, είναι τα έργα που βλέπετε στον πίνακα. Όταν λέμε τμηματοποιημένα έργα, εννοούμε έργα τα οποία έχουν ενταχθεί στην προγραμματική περίοδο '14-'20, υλοποιούνται κι ένα μέρος τους θα χρηματοδοτηθεί από το ΕΣΠΑ '14-'20 και η συνέχεια αυτών θα χρηματοδοτεί από το ΕΣΠΑ '21-'27.

Και οι δύο Υποδράσεις χρηματοδοτούνται από 10 εκατομμύρια ευρώ έκαστη.

Η επόμενη αφορά παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας, και μιλάμε για ολοκληρωμένες παρεμβάσεις που

συνδυάζουν δίκτυα ποδηλατοδρόμων με πεζοδρόμια, ή και δρόμους ήπιας κυκλοφορίας, με χρηματοδότηση 7,5 εκατομμύρια απ' τα 12,5 που έχει συνολικά η Δράση.

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Περνώντας τώρα στον Στόχο Πολιτικής 4 και στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Plus. Η 1^η Δράση αφορά Προγράμματα Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων για τη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης στην απασχόληση, για την ενίσχυση των δεξιοτήτων των ανέργων, είναι Προγράμματα που συνδυάζουν Συμβουλευτική, Επαγγελματική Κατάρτιση και τέλος Πιστοποίησης, με χρηματοδότηση 3,5 εκατομμύρια ευρώ.

Η επόμενη αφορά την υποστήριξη δικαιούχων διεθνούς και προσωρινής προστασίας για την ένταξή τους στην κοινωνικοοικονομική ζωή και την αγορά εργασίας της Περιφέρειας, με χρηματοδότηση 8,2 εκατομμύρια ευρώ.

Κι οι επόμενες Δράσεις, που θα σας αναφέρω, αφορούν τη συνέχιση Δομών, οι οποίες λειτουργούν και χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ '14-'20». Μιλάμε για τη συνέχιση λειτουργίας των υφιστάμενων Κέντρων Κοινότητας, με χρηματοδότηση 5,2 από τα 8 εκατομμύρια ευρώ, μιλάμε για τη λειτουργία των Δομών παροχής βασικών αγαθών, Κοινωνικά Παντοπωλεία, Φαρμακεία και Συσσίτια με 4,5 εκατομμύρια ευρώ. Μιλάμε για Κέντρα Δημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με αναπηρία, καθώς και Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων με 7,9 εκατομμύρια ευρώ. Οι Δομές Υποστήριξης Γυναικών θυμάτων βίας, τόσο τα Συμβουλευτικά Κέντρα, όσο και ο Ξενώνας Φιλοξενίας με 2,7 εκατομμύρια ευρώ.

Και τι περιγράφει το Πρόγραμμα κατόπιν συμφωνίας της χώρας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή; Μέσα στο 2024 θα επανεξεταστεί η λειτουργία και η συγχρηματοδότηση των Κέντρων Κοινότητας, υπό το πρίσμα ενός σχεδίου βιωσιμότητας για τη σταδιακή έξοδο απ' τη συγχρηματοδότηση απ' το ΕΚΤ+ και για τη θέσπιση ενός νέου μοντέλου παροχής υπηρεσιών στο επίπεδο της κοινότητας, το οποίο δύναται να ενσωματώσει περισσότερες υπηρεσίες. Παραδείγματος χάρη, δομές φτώχειας, υπηρεσίες παιδικής προστασίας, πρόληψης ιδρυματοποίησης παιδιών, αντιμετώπιση παιδικής φτώχειας.

Το εν λόγω Σχέδιο θα στηριχτεί σε σχετική Μελέτη Αποτίμησης της λειτουργίας των Κοινωνικών Δομών (Κέντρο Κοινότητας, Δομών Βασικών

Αγαθών) για την εξέταση περαιτέρω ανάπτυξης δικτύου Δομών σε επίπεδο κοινότητας βάσει ενός νέου σχεδιασμού. Η μελέτη θα εκπονηθεί απ' το αρμόδιο Υπουργείο σε συνεργασία με την Εθνική Αρχή Συντονισμού.

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Αλλαγές, που τυχόν θα προκύψουν απ' την ανωτέρω διαδικασία, θα αποτυπωθούνε στην ενδιάμεση αναθεώρηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του 2025. Όπως, αντίστοιχα, θα γίνει για τις Δομές που αφορούνε τα ΚΗΦΗ, ΚΔΗΦ, Δομές Κακοποιημένων Γυναικών. Γι' αυτόν τον λόγο, οι Προσκλήσεις που βγάλουμε τώρα αφορούν τη χρηματοδότηση αυτών των Δομών για την περίοδο 2022 μέχρι το 2025.

Η επόμενη Δράση αφορά την προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην Προσχολική Εκπαίδευση. Μιλάμε για την παροχή θέσεων, για τα voucher, για τη φροντίδα παιδιών, για τη δημιουργική απασχόληση παιδιών, για τη φροντίδα παιδιών, εφήβων και ατόμων με κάθε είδους κινητική, νοητική, αναπτυξιακή ή αισθητηριακή αναπηρία, για το έτος 2023 με χρηματοδότηση 5 εκατομμύρια ευρώ.

Και τελειώνοντας στις Δράσεις, που έχουμε εξειδικεύσει, έχουμε εξειδικεύσει και τις Δράσεις της Τεχνικής Βοήθειας τόσο του ΕΚΤ+, όσο και του ΕΤΠΑ με 2,3 και 5,6 εκατομμύρια ευρώ.

Επί της ουσίας, οι Προσκλήσεις που θα βγούνε το πρώτο τρίμηνο του 2023 –να τις πω λίγο γρήγορα, γιατί ήδη σας τις παρουσίασα– είναι ο Μηχανισμός υποστήριξης οικοσυστήματος Έρευνας, Έργα ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων, Υλοποίηση παρεμβάσεων που προβλέπονται στα Σχέδια Δράσης για την Βιώσιμη Ενέργεια των ΟΤΑ, Έργα διευθέτησης και διαχείρισης πλημμυρικών υδάτων, Επενδύσεις στη διαχείριση λυμάτων οικισμών Γ' προτεραιότητας και τμηματοποιημένα έργα, Παρεμβάσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση της Αστικής Κινητικότητας, όσον αφορά το ΕΤΠΑ αυτές οι Δράσεις, κι όσον αφορά το ΕΚΤ+, Προγράμματα Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων για τη βελτίωση των συνθηκών πρόσβασης στην απασχόληση, Παρεμβάσεις για την προώθηση ενεργού ένταξης των Μεταναστών, Συνέχιση λειτουργίας υφιστάμενων Κέντρων Κοινότητας, Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών, Κέντρα Ημερήσιας... Διημέρευσης και Ημερήσιας Φροντίδας ατόμων με αναπηρία, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων, Δομές Υποστήριξης Γυναικών θυμάτων βίας, Συμβουλευτικά Κέντρα και Ξενώνες Φιλοξενίας και η Προώθηση κι η υποστήριξη παιδιών για την ένταξή

τους στην Προσχολική Εκπαίδευσης, καθώς κι η Δράση της Τεχνικής Βοήθειας.

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Τώρα πώς γίνεται η επιλογή κι η έγκριση των Πράξεων. Βασικό στάδιο της διαδικασίας είναι η αξιολόγηση των προτάσεων, που υποβάλλουν οι δυνητικοί δικαιούχοι, κατόπιν Πρόσκλησης που εκδίδει η Διαχειριστική Αρχή.

Η επιλογή της μεθοδολογίας αξιολόγησης. Η προσαρμογή των προτεινόμενων στο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου κριτηρίων επιλογής Πράξεων, καθώς και η βαρύτητα κι η βαθμολόγηση αυτών διαφοροποιείται και προσαρμόζεται ανάλογα με τις δράσεις και τους ειδικότερους Στόχους των Προσκήσεων.

Η μεθοδολογία και τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την επιλογή των Πράξεων εγκρίνονται απ' την Επιτροπή Παρακολούθησης. Στον φάκελο, που σας έχει αποσταλεί, περιλαμβάνεται η μεθοδολογία, τα κριτήρια κι η εξειδίκευση αυτών για όλες τις Δράσεις, για τις οποίες προγραμματίζεται η έκδοση των Προσκήσεων. Την παρουσίαση θα σας δώσουμε τα βασικά στοιχεία της διαδικασίας και τα γενικά κριτήρια επιλογής των Πράξεων.

Έχουμε δύο μεθοδολογίες αξιολόγησης, η άμεση κι η συγκριτική. Στην άμεση κάθε πρόταση, που υποβάλλεται, αξιολογείται άμεσα, χωρίς να απαιτείται να παρέλθει η προθεσμία υποβολής. Εφόσον η πρόταση ικανοποιεί τα κριτήρια που ορίζονται στην Πρόσκληση, προωθείται για ένταξη. Η αξιολόγηση των υποβαλλόμενων προτάσεων συνεχίζεται με τη σειρά, τις ημερομηνίες και τις ώρες ηλεκτρονικής υποβολής στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, μέχρι να εξαντληθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός της Πρόσκλησης, ή να αξιολογηθεί ο συνολικός αριθμός των προτάσεων.

Στη συγκριτική αξιολόγηση η έναρξη αξιολόγησης των προτάσεων ξεκινά μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των προτάσεων. Απ' τα κριτήρια, τα οποία βαθμολογούνται, προκύπτει η συνολική βαθμολογία της κάθε Πρόσκλησης, βάσει της οποίας θα καθοριστεί η σειρά κατάταξης των προτάσεων. Οι προτάσεις, που επιλέγονται για χρηματοδότηση μέχρι να εξαντληθεί ο διαθέσιμος προϋπολογισμός, είναι εκείνες με τις υψηλότερες βαθμολογίες.

Στο πρώτο στάδιο εξετάζεται η πληρότητα της πρότασης ως προς κάποια επιμέρους κριτήρια. Δηλαδή αν ο Φορέας, που υποβάλλει την

πρόταση, εμπίπτει στις κατηγορίες δυνητικών δικαιούχων, αν έχει την αρμοδιότητα εκτέλεσης της Πράξης, αν ο Φορέας Λειτουργίας και Συντήρησης έχει τη σχετική αρμοδιότητα, η τυπική πληρότητα της υποβαλλόμενης πρότασης, εάν η Πράξη εμπίπτει στον Στόχο Πολιτικής, στην Προτεραιότητα, στους Ειδικούς Στόχους, στα πεδία παρέμβασης, καθώς και στους τύπους δράσεων και τους όρους της εκάστοτε Πρόσκλησης, εάν υποβάλλονται αποφάσεις των αρμόδιων ή και συλλογικών οργάνου του δικαιούχου, ή άλλων αρμόδιων οργάνων, όπου αυτό προβλέπεται απ' τη σχετική Νομοθεσία.

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Τα κριτήρια, που είναι μαρκαρισμένα με το αστεράκι, είναι στην κρίση της Διαχειριστικής Αρχής, συνεκτιμώντας τις παραμέτρους της κάθε Πρόσκλησης, να εντάσσει και να αξιολογεί το συγκεκριμένο κριτήριο στο πρώτο ή στο δεύτερο της αξιολόγησης. Πάντως, για να πάμε στο δεύτερο στάδιο της αξιολόγησης όλα τα παραπάνω κριτήρια πρέπει να έχουνε λάβει θετική αξιολόγηση.

Στο δεύτερο στάδιο, δημιουργείται αξιολόγηση σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής, τα οποία διακρίνονται σε 4 βασικές ομάδες:

Η 1^η ομάδα είναι η Πληρότητα περιεχομένου της Πρότασης. Εξετάζεται η πληρότητα κι η σαφήνεια του φυσικού αντικειμένου της Πράξης, η ρεαλιστικότητα του προϋπολογισμού, η ρεαλιστικότητα του χρονοδιαγράμματος.

Στο δεύτερο κριτήριο, που είναι η Τήρηση θεσμικού πλαισίου και ενσωμάτωση οριζόντιων πολιτικών, εξετάζεται η τήρηση του πλαισίου ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών, του θεσμικού πλαισίου, πλην δημοσίων συμβάσεων, η συμβατότητα της Πράξης με τους κανόνες τους ανταγωνισμού και των Κρατικών Ενισχύσεων, η αειφόρος ανάπτυξη, η ενίσχυση της κλιματικής ανθεκτικότητας.

Εδώ να πούμε ότι, επειδή αυτό το κριτήριο δεν έχει εξειδικευτεί πλήρως, δεν έχουμε όλες τις Οδηγίες που απαιτούνται, και έχει αναλάβει η Εθνική Αρχή Συντονισμού να μας δώσει περαιτέρω οδηγίες, θέλουμε να εξουσιοδοτήσετε τη Διαχειριστική Αρχή να προσαρμόσει, αν απαιτηθεί, το κριτήριο σύμφωνα με τις περαιτέρω κατευθύνσεις που θα δοθούν.

Το επόμενο κριτήριο αφορά την Προάσπιση και την Προαγωγή της Ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, την Αποτροπή κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων,

αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Και τέλος, η Εξασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία.

ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ: Στην 3^η Ομάδα Κριτήριων, που αφορά τη Σκοπιμότητα της Πράξης, εξετάζεται η αναγκαιότητα της υλοποίησης, η αποτελεσματικότητα, η αποδοτικότητα, η βιωσιμότητα, η λειτουργικότητα κι η αξιοποίηση, και η καινοτομία, ένα κριτήριο προαιρετικό, που αφορά κατηγορίες Δράσεων που στοχεύουν στην Καινοτομία.

Και τέλος, η τελευταία Ομάδα αφορά την ωριμότητα, όπου εξετάζεται το στάδιο εξέλιξης των απαιτούμενων ενεργειών ωρίμανσης της Πράξης κι ο βαθμός προόδου διοικητικών ή άλλων ενεργειών.

Εκτός απ' τα κριτήρια που παρουσιάστηκαν, η Διαχειριστική Αρχή δύναται να εξειδικεύσει και να προσθέσει κι επιπλέον κριτήρια, όπως, παραδείγματος χάρη, η συνέργεια κι η συμπληρωματικότητα με άλλα έργα, κατά την κρίση της.

Η επιλογή της δυαδικής βαθμολόγησης σε όλα τα κριτήρια αρμόζει μόνο στην περίπτωση των Προσκλήσεων Άμεσης Αξιολόγησης, δηλαδή το ΝΑΙ – ΟΧΙ. Στην περίπτωση Προσκλήσεων Συγκριτικής Αξιολόγησης τουλάχιστον δύο κατηγορίες κριτηρίων πρέπει να επιδέχονται βαθμολόγησης με πολλαπλές τιμές. Η διαδικασία αξιολόγησης εφαρμόζεται διαδοχικά για τις επιμέρους κατηγορίες κριτηρίων με τη σειρά που κρίνει η Διαχειριστική Αρχή. Σε περίπτωση, που η πρόταση αποκλείεται σύμφωνα με το αποτέλεσμα αξιολόγησης μίας κατηγορίας κριτηρίων, η Διαχειριστική Αρχή διακόπτει την αξιολόγηση. Ωστόσο, μπορεί να προβεί στην αξιολόγηση κι άλλων κατηγοριών κριτηρίων, ώστε η αιτιολογημένη απόρριψη της πρότασης να περιλαμβάνει κρίση σε μεγαλύτερο εύρος της πρότασης.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας και θα θέλαμε την έγκριση της Μεθοδολογίας Αξιολόγησης και των Κριτηρίων Επιλογής των Πράξεων.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Υπάρχει αντίρρηση, υπάρχει κάποια παρατήρηση από κάποιον, ή τα εγκρίνουμε, όπως τα παρουσιάσαμε;

Τα εγκρίνουμε.

Κύριε Πανταζάτο, κάτι θέλατε να πείτε.

ΠΑΝΤΑΖΑΤΟΣ: Ναι, ευχαριστώ.

..... (Εκτός μικροφώνου)

ΠΑΝΤΑΖΑΤΟΣ: Όχι, τα εγκρίνω, τα εγκρίνω. Ούτως ή άλλως δεν έχω... δεν ψηφίζω, ναι.

Όχι, απλώς ήθελα να κάνω μία πρόταση. Νομίζω ότι έχει σημασία όσο περισσότερο να έχουμε πολλαπλές τιμές για την αξιολόγηση των Πράξεων. Καταλαβαίνω ότι κάποια κριτήρια, όπως παραδείγματος χάρη είναι η Αρμοδιότητα του Φορέα που υποβάλλει την πρόταση, αν είναι αρμόδιος να υλοποιήσει το σχετικό έργο, έχει μία απάντηση ΝΑΙ – ΟΧΙ, είναι αρμόδιος ή δεν είναι αρμόδιος, ή αν η σχετική πρόταση τηρεί τους κανόνες, παραδείγματος χάρη, και τις αρχές της μη διάκρισης, ή των απαραίτητων... της προστασίας των ατόμων με αναπηρίες, που επίσης είναι ΝΑΙ – ΟΧΙ, και σε περίπτωση που δεν τηρούνται, θα πρέπει να απορρίπτεται η σχετική πρόταση, αλλά όσο πάμε σε πιο ειδικές κατηγορίες κριτηρίων, όπως είναι η Σκοπιμότητα, ή η Ωριμότητα των σχετικών προτάσεων, νομίζω ότι εκεί έχει μεγαλύτερη σημασία να έχουμε μία διαβάθμιση των Πράξεων.

Δηλαδή, ποιες είναι εκείνες οι Πράξεις, οι οποίες συνάδουν ακόμα περισσότερο με τις προτεραιότητες που έχουμε συμφωνήσει μέσα στο Πρόγραμμα. Δίνοντας ένα παράδειγμα, τα ζητήματα της Καινοτομίας, ποια Πράξη είναι πιο καινοτομική από την άλλη, κι εκεί θα πρέπει να έχουμε κριτήρια του πώς αξιολογούμε την Καινοτομία, γιατί ενδεχομένως εγώ να το αξιολογώ διαφορετικά από έναν άλλον αξιολογητή, άρα εκεί θα πρέπει να δώσουμε, να βοηθήσουμε και τον ίδιο τον αξιολογητή να έχει μία πιο ξεκάθαρη εικόνα, τι θα επιλέξει ως προτεραιότητα έναντι άλλης πρότασης. Όπως το ίδιο συμβαίνει, επίσης, και σε ό,τι αφορά την Ωριμότητα μίας πρότασης, ποια είναι πιο ώριμη πρόταση από την άλλη.

Άρα, λοιπόν, νομίζω ότι σε αυτή την κατηγορία είναι πολύ σημαντικό από τη Διαχειριστική Αρχή να έχουμε πολλαπλές... μία βαθμολόγηση για την καλύτερη αξιολόγηση των προτάσεων. Αυτή είναι μία γενική πρόταση, δεν αφορά κάτι συγκεκριμένο, ούτε είναι θέμα, όπως είπα προηγουμένως, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμμετέχει συμβουλευτικά σ' αυτή τη διαδικασία στην Επιτροπή Παρακολούθησης και δεν ψηφίζει, αλλά είναι μία... στον ρόλο της τον Συμβουλευτικό, που έχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι μία πρόταση την οποία κάνουμε για τη μεγαλύτερη βοήθεια προς τη Διαχειριστική Αρχή και στους συναδέλφους, που θα αξιολογήσουν τις διάφορες προτάσεις.

Αυτό ήθελα απλώς να πω, ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κύριε Πανταζάτο. Θα το λάβουμε υπόψη μας, νομίζω το συζητήσαμε χθες και στην τεχνική συνάντηση και κάναμε μια κουβέντα πάνω σ' αυτό. Ευχαριστώ πολύ.

Λοιπόν, συνεχίζουμε. Ενημέρωση για θέματα επικοινωνίας και προβολής από την κυρία Ανδρομάχη Τσικνιά, στέλεχος της Μονάδας Α' της Διαχειριστικής.

Κυρία Τσικνιά.

ΤΣΙΚΝΙΑ: Ναι, ευχαριστώ. Καλημέρα κι από μένα.

Στην Ενότητα αυτή θα σας παρουσιάσουμε ενέργειες Επικοινωνίας και Προβολής του Προγράμματος «ΗΠΕΙΡΟΣ» τόσο ως προς τη θεσμική του βάση, όσο ως και προς τη στρατηγική κατεύθυνση, σύμφωνα με τα καθοδηγητικά έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αναφορικά με τις δεσμευτικές ελάχιστες απαιτήσεις.

Προβλέπονται ελάχιστες απαιτήσεις για την Επικοινωνία, με στόχο την αποτελεσματική υλοποίηση των Πολιτικών Προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την προβολή της δράσης της και την αναγνώριση των αποτελεσμάτων στις περιοχές παρέμβασης, ώστε οι πολίτες να γνωρίζουν πού και για ποιον σκοπό δαπανώνται τα κονδύλια.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ορίζει και συνοψίζει ως 10 τρόποι επικοινωνίας και προβολής για τους αποδέκτες της χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απαιτήσεις αυτές είναι νομικά δεσμευτικές και συμπληρώνονται με κατευθυντήριες γραμμές για συγκεκριμένα θέματα.

Και ποιοι είναι οι 10 κανόνες; Η προέλευση κι η προβολή της χρηματοδότησης, η σύνδεση με τις προτεραιότητες, η συμμετοχή σε δραστηριότητες επικοινωνίας, ανάλογα με το Πρόγραμμα, η ορθή χρήση του εμβλήματος, η εμφάνιση απλής δήλωσης χρηματοδότησης, στην οποία αναφέρεται η στήριξη, η χρήση ακριβών πληροφοριών, η συνεργασία με τη χορηγούσα Αρχή, την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο δράσεων επικοινωνίας, οι δράσεις κατά κανόνα συγκαταλέγονται στις επιλέξιμες δαπάνες, η χορήγηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση του δικαιώματος χρήσης υλικού επικοινωνίας και η πρόβλεψη επιβολής μειώσεων της χρηματοδότησης σε περίπτωση μη τήρησης των συμβατικών υποχρεώσεων.

ΤΣΙΚΝΙΑ: Ο Κανονισμός Κοινών Διατάξεων 1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου απαιτείται από τις Διαχειριστικές Αρχές να περιγράψουν τη στρατηγική τους προσέγγιση ως προς την επικοινωνία και την προβολή στην Ενότητα 7 του Προγράμματος, αντί να καταρτίσουν μια ξεχωριστή στρατηγική, όπως στις προηγούμενες περιόδους. Η Ενότητα 7 περιγράφει τη γενική προσέγγιση της Επικοινωνίας, ενώ η υλοποίηση των δράσεων εξετάζεται απ' την Επιτροπή Παρακολούθησης.

Κάθε Πρόγραμμα χαράσσει στρατηγική για τη συνεισφορά στην επίτευξη των Στόχων Πολιτικής και την επικοινωνιακή προβολή των αποτελεσμάτων του. Κάθε Πρόγραμμα ορίζει την προβλεπόμενη προσέγγιση για ζητήματα επικοινωνίας και προβολής, καθορίζοντας τους σχετικούς στόχους, τους διαύλους επικοινωνίας με τη χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης, όποτε κρίνεται σκόπιμο, τον προγραμματισμένο προϋπολογισμό και τους σχετικούς δείκτες για τους σκοπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Στο κείμενο του Προγράμματος διατυπώνεται ο κύριος επικοινωνιακός στόχος, η προβολή του ρόλου του Προγράμματος και της συμβολής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της ερευνητικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας, Περιβαλλοντικών Επενδύσεων, Υποδομών Μεταφορών, εκπαίδευσης, Υγείας και Πρόνοιας, Πολιτισμού και Τουρισμού, Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμησης Διακρίσεων.

Οι ειδικοί επικοινωνιακοί στόχοι εστιάζονται στα ακόλουθα:

- Ενίσχυση αναγνωρισιμότητας, ευνοϊκής γνώμης.
- Εμπιστοσύνη στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τη διασφάλιση της διαφάνειας στην υλοποίηση των Πράξεων.
- Προβολή έργων με απεικόνιση της προόδου στις περιοχές παρέμβασης και ενίσχυση της αμφίδρομης διαδικασίας της επικοινωνίας.
- Άμεση ενημέρωση δυνητικών δικαιούχων, Οργανώσεων, εταίρων και άλλων πιθανών ενδιαφερομένων για τις ευκαιρίες χρηματοδότησης και τις διαδικασίες πρόσβασης σ' αυτή.

Με γνώμονα της προώθηση της Πολιτικής Συνοχής, οι ενδεικτικές δράσεις περιλαμβάνουν:

- Ενέργειες επικοινωνίας και προβολής καθ' όλο τον κύκλο ζωής των έργων.
- Δημιουργία βάσης δεδομένων οπτικοακουστικού υλικού για όλα τα έργα (συνεντεύξεις με ωφελούμενους, εμπλεκόμενους, ντοκιμαντέρ).
- Διοργάνωση Ημερίδων, Συνεδρίων και εκδηλώσεων.
- Αξιοποίηση έντυπων ηλεκτρονικών Μέσων Επικοινωνίας και ειδικότερα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης.
- Ενίσχυση της προβολής με την προώθηση διαγωνισμών/δώρων. Και
- Υποχρεωτική εκδήλωση ή δραστηριότητα επικοινωνίας δικαιούχων, που υλοποιούν έργα στρατηγικής σημασίας και έργα με προϋπολογισμό άνω των 10 εκατομμυρίων ευρώ.

Το στοχοθετούμενο κοινό είναι:

- Το ευρύ κοινό, πολίτες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Δικαιούχοι και δυνητικοί δικαιούχοι. Φορείς της Δημόσιας Διοίκησης και της Αυτοδιοίκησης, Φορείς υποστήριξης της επιχειρηματικότητας και επιχειρήσεις για Δράσεις Κρατικών Ενισχύσεων, Οργανισμοί του Τομέα Υγείας και Πρόνοιας, Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και τα λοιπά, Εθνικές και Ευρωπαϊκές Διοικητικές Αρχές.
- Εθνικές και ευρωπαϊκές Διοικητικές Αρχές.
- Οργανισμοί – Φορείς διάχυσης της Ενημέρωσης.

Η επιλογή των Μέσων Ενημέρωσης:

- Με τη δυνατή ευρύτερη κάλυψη λαμβάνει υπόψη το εθνικό, περιφερειακό και τοπικό πλαίσιο.
- Τα Μέσα Επικοινωνίας περιλαμβάνουν την ιστοσελίδα του Προγράμματος, την εθνική ιστοσελίδα ΕΣΠΑ, τηρουμένων των κανόνων εξασφάλισης προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία.
- Και τη σελίδα της ΕΥΔ στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

Η αξιολόγηση της επικοινωνίας προδιαγράφεται απ' το στάδιο σχεδιασμού των επιμέρους επικοινωνιακών ενεργειών και εργαλείων, παρακολουθείται κατά την υλοποίηση και αποτιμάται μετά την ολοκλήρωσή τους. Η αξιολόγηση διενεργείται αξιοποιώντας δείκτες υλοποίησης, αποτελέσματος και επιπτώσεων.

ΤΣΙΚΝΙΑ: Ο προϋπολογισμός επικοινωνίας ανέρχεται στον συνιστώμενο απ' την Ευρωπαϊκή Επιτροπή 0,3% της δημόσιας δαπάνης του Προγράμματος, οι πράξεις Πληροφόρησης και Επικοινωνίας συνδέονται με το πεδίο παρέμβασης 179 και δείκτη εκροής σε Επικοινωνιακά Σχέδια Δράσης.

Η Διαχειριστική Αρχή εντός 6 μηνών απ' την έγκριση του Προγράμματος δημιουργεί ιστότοπο με πληροφορίες σχετικά με το Πρόγραμμα, εξασφαλίζει τη δημοσίευση του χρονοδιαγράμματος των προγραμματισμένων Προσκλήσεων υποβολής προτάσεων, τον κατάλογο των Πράξεων που χρηματοδοτούνται από τα Ταμεία και εξασφαλίζει ότι το υλικό επικοινωνίας και προβολής διατίθεται μετά από σχετικό αίτημα σε θεσμικά όργανα, φορείς ή Οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ιστοσελίδα του Προγράμματος, ως η κύρια πηγή πληροφοριών, επανασχεδιάζεται για τη διασφάλιση του νέο περιεχομένου με ιεραρχία πλοήγησης, οι τίτλοι πλοήγησης και τα εικονίδια είναι ακριβείς και εύκολα αναγνωρίσιμοι, λαμβάνονται υπόψη τα κριτήρια προσβασιμότητας στον παγκόσμιο ιστό και τα πρότυπα για τα άτομα με αναπηρία και με νέο domain και τίτλο της σελίδας του Προγράμματος που περιλαμβάνει το αναγνωρίσιμο και λειτουργικό ΕΣΠΑ.

Προχωρούμε σε ενέργειες κατάρτισης Στρατηγικής Επικοινωνίας, όπου θα περιγράφεται ο τρόπος, τα μέσα και οι διαδικασίες που θα υλοποιηθεί ο επικοινωνιακός σχεδιασμός, δηλαδή οι κατευθυντήριες οδηγίες σε ό,τι αφορά τα μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν, οι εξειδικευμένες ενέργειες που προτείνονται και η χρονική κατανομή τους σε σχέση με τους επιδιωκόμενους στόχους του Προγράμματος.

Επίσης, στην ανάπτυξη Στρατηγικής Ψηφιακού Μάρκετινγκ και Εικόνας στο διαδίκτυο μέσω των Social Media για την αποτελεσματική διαχείριση ψηφιακών εκστρατειών, με στόχο την προβολή των τομέων παρέμβασης του Προγράμματος και την προσέλκυση περισσότερων πολιτών.

Στο πλαίσιο σχεδιασμού ανάπτυξης εικόνας στο διαδίκτυο επανασχεδιάσαμε το λογότυπο για το Πρόγραμμα 2021-2027, κατάλληλο και λειτουργικό για όλες τις εφαρμογές, με επιδίωξη την αναγνωρισιμότητα που αποπνέει μια εικόνα και στη βάση της απλούστευσης θα ενισχύεται με το ήδη αναγνωρισμένο ΕΣΠΑ.

Ευχαριστώ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Κυρία Τσικνιά, ευχαριστούμε.

Σ' αυτό το σημείο ολοκληρώσαμε την παρουσίαση για το δικό μας Πρόγραμμα, το Πρόγραμμα «ΗΠΕΙΡΟΣ».

Η δεύτερη Ενότητα, σύμφωνα με την Ημερήσια Διάταξη, έχει ειδικά θέματα με τις παρεμβάσεις της Εθνικής Αρχής Συντονισμού.

Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου. Δεν ξέρω, ποιος θα το πει αυτό;

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Καλημέρα σας, με ακούτε; Είμαι η Μαρία η Πετροπούλου από την Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης...

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Μάλιστα.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: ... και θα παρουσιάσω διαδικτυακά, γιατί δυστυχώς δεν μπόρεσα να είμαι εκεί. Οπότε να ξεκινήσω, να διαμοιραστώ την οθόνη;

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ναι, ξεκινήστε.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ωραία.

Θα πούμε, λοιπόν, λίγα πράγματα για το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου για τη νέα προγραμματική περίοδο. Για το θεσμικό πλαίσιο, λοιπόν, που διέπει το Κανονιστικό και το Εθνικό τη νέα προγραμματική περίοδο, το σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου και τις δομές τους, και θα κάνουμε μια αναφορά ... (διακοπή της εγγραφής) ... του Συστήματος Διαχείρισης και τα στοιχεία απλοποίησης και να σας ενημερώσουμε για το τι έχει γίνει μέχρι τώρα και ποια είναι τα επόμενα βήματα από πλευρά μας.

Το βασικό Κανονιστικό Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνει το Δημοσιονομικό Κανονισμό, αυτός που ισχύει σήμερα είναι ο Δημοσιονομικός που εκδόθηκε το 2018, περιλαμβάνει τον Κανονισμό Κοινών Διατάξεων 1060 του 2021, που θέτει το βασικό πλαίσιο, τις βασικές απαιτήσεις και ρυθμίσεις για όλα τα Ταμεία, και στη συνέχεια τους επιμέρους Κανονισμούς κάθε Ταμείου. Βλέπετε και το link, που μπορείτε να βρείτε μαζεμένο το θεσμικό πλαίσιο αυτό.

Όσον αφορά στο εθνικό πλαίσιο, ο Νόμος 4914 του 2022 που, όπως είπε κι ο κύριος Γενικός, εκδόθηκε τον Μάρτιο, θέτει το πλαίσιο για τις αναπτυξιακές παρεμβάσεις, ενσωματώνοντας απ' τη μια τις κανονιστικές

απαιτήσεις και θεσπίζοντας απ' την άλλη εθνικές ρυθμίσεις. Όπως, για παράδειγμα, πώς γίνεται η χρηματοδότηση των Πράξεων.

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Κυρία Πετροπούλου, με ακούτε;

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ναι, ναι.

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Δε βλέπουμε σε full screen την παρουσίασή σας.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ε...

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Θα με ακολουθήσετε λίγο;

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ναι, ναι.

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Κλείστε την παρουσίαση.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ωραία. Α, να κάνω από πριν...

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Πατήστε το share-screen και επιλέξτε το εικονίδιο, που είναι πάνω στο αριστερό στο παράθυρο, που σας εμφανιστεί.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Το screen;

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ωραία. Εντάξει;

ΟΜΙΛΗΤΗΣ: Ξεκινήστε, είμαστε Ο.Κ.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ωραία.

Λέγαμε, λοιπόν, για τον Νόμο που θεσπίζει και εθνικές ρυθμίσεις, όπως, για παράδειγμα, πώς χρηματοδοτούνται οι Πράξεις απ' το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων.

Ο Νόμος, επίσης, ορίζει τις αρμόδιες Αρχές των Προγραμμάτων, τις Δομές για τον Συντονισμό και την Εφαρμογή τους και τις άλλες Δομές, όπως οι Επιτελικές Δομές των Υπουργείων.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Κατ' εξουσιοδότηση του Νόμου εκδίδονται Υπουργικές Αποφάσεις διάρθρωσης ή αναδιάρθρωσης των Ειδικών Υπηρεσιών, είτε πρόκειται για τις Διαχειριστικές Αρχές, για τις Υπηρεσίες Συντονισμού, όπως είναι η Εθνική Αρχή Συντονισμού και για τις Επιτελικές Δομές.

Επίσης, κατ' εξουσιοδότηση του Νόμου, στο βασικό θεσμικό πλαίσιο επισημαίνουμε εδώ τις Υπουργικές Αποφάσεις για την επιλεξιμότητα των δαπανών, για την άσκηση των ενστάσεων στην αξιολόγηση και για τους ελέγχους των διαδικασιών ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων.

Τέλος, στο πλαίσιο εφαρμογής έχουμε το Εγχειρίδιο Διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, που περιλαμβάνει όλες τις διαδικασίες, τα έντυπα και τις λίστες, που συμπληρώνουν οι δικαιούχοι κι οι Διαχειριστικές Αρχές, καθώς και τους οδηγούς – οδηγίες για όλα τα παραπάνω.

Και να περάσουμε στις Δομές του ΕΣΠΑ.

Ξεκινάμε με την Εθνική Αρχή Συντονισμού στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ. Τι κάνει, λοιπόν, η Εθνική Αρχή Συντονισμού; Είναι ο σύνδεσμος της χώρας για το ΕΣΠΑ με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, συντονίζει τις δραστηριότητες των Διαχειριστικών Αρχών και άλλων Δομών, εκδίδει οδηγίες και παρέχει κατευθύνσεις στους φορείς, που εμπλέκονται στην υλοποίηση και προωθεί την εφαρμογή της Νομοθεσίας, τόσο της Εθνικής, όσο και της Ενωσιακής.

Έχουμε, επίσης, ως Αρχή του ΕΣΠΑ τη Λογιστική Αρχή. Η Λογιστική Αρχή είναι Ειδική Υπηρεσία – Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων επίσης στη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ, είναι μία Λογιστική Αρχή για όλα τα Προγράμματα και οι βασικές της αρμοδιότητες σχετίζονται με την υποβολή των αιτημάτων πληρωμής στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για να γίνει η εισροή της συγχρηματοδότησης και με την υποβολή των λογαριασμών. Και, βέβαια, στο πλαίσιο αυτό επιβεβαιώνει και διασφαλίζει ότι όλα τα στοιχεία, που υποβάλλονται, είναι ορθά, ακριβή και πλήρη.

Και περνάμε στην Αρχή Ελέγχου, που τον ρόλο της Αρχής Ελέγχου ασκεί η Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου, η ΕΔΕΛ στο Υπουργείο Οικονομικών, η οποία ελέγχει τις Δομές, τους δικαιούχους και τα έργα, τις Πράξεις, προκειμένου να επιβεβαιώσει την ουσιαστική λειτουργία του

συστήματος διαχείρισης και ελέγχου των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, είναι δηλαδή ο εξωτερικός έλεγχος του συστήματος.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Βέβαια, όσο έχουμε τις Διαχειριστικές Αρχές, που έχουνε την πλήρη ευθύνη για το Πρόγραμμα ευθύνης τους, τους ενδιάμεσους φορείς που ενεργούν υπό την ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής και ασκούν τις αρμοδιότητες, που τους έχουνε εκχωρηθεί για τις δράσεις και τον προϋπολογισμό, για τον οποίο έχει γίνει εκχώρηση.

Και, τέλος, τις Επιτελικές Δομές των Υπουργείων που βασικός τους ρόλος είναι, να υποστηρίξουν το Υπουργείο, στο οποίο βρίσκονται, στην εξειδίκευση, ιεράρχηση και αποτύπωση των αναγκών του να ενισχύσουν τη διοικητική ικανότητά του και των εποπτευόμενων φορέων και βέβαια σ' αυτό το πλαίσιο μπορούν να υλοποιήσουνε και έργα ως δικαιούχοι.

Τώρα, να δούμε λίγο τα νέα στοιχεία στις διαδικασίες και τα σημεία απλοποίησης σε σχέση με την προηγούμενη προγραμματική.

Για την εξειδίκευση μιλήσανε πολύ οι συνάδελφοι από τη Διαχειριστική Αρχή, οπότε δε θα πω πολλά, υπάρχει, έχει εκδοθεί η Εγκύκλιος, η οποία έχει σημαντικές απλοποιήσεις και η διαδικασία έγκρισής της ειπώθηκε, οπότε να περάσουμε στον Προγραμματισμό των Προσκλήσεων.

Είδατε και για τον Προγραμματισμό, απλώς εμείς να πούμε ότι είναι μια νέα κανονιστική υποχρέωση να δημοσιεύεται τουλάχιστον 3 φορές τον χρόνο, η οποία θεωρείται ένα πολύ χρήσιμο εργαλείο για τους δικαιούχους, γιατί ενημερώνονται τακτικά, εγκαίρως και μπορούνε κι οι ίδιοι να σχεδιάζουν και να προγραμματίζουν αντίστοιχα.

Όσον αφορά στην επιλογή των Πράξεων και την υλοποίηση δεν απαιτείται πλέον και κανονιστικά η διασφάλιση της διοικητικής, χρηματοοικονομικής και επιχειρησιακής ικανότητας του δικαιούχου από τη Διαχειριστική Αρχή κατά τη διαδικασία ένταξης μιας Πράξης, ωστόσο αν πρόκειται για Πράξεις που περιλαμβάνουν επενδύσεις σε υποδομές, ή παραγωγικές επενδύσεις, εκεί η Διαχειριστική πρέπει να εξασφαλίσει ότι ο δικαιούχος έχει τους απαραίτητους χρηματοδοτικούς πόρους και μηχανισμούς, για να καλύψει τα έξοδα λειτουργίας και συντήρησης, ώστε να διασφαλίσει ότι η Πράξη θα είναι βιώσιμη και στο μέλλον.

Επίσης, μια άλλη απλοποίηση ότι υπάρχει, εθνικού επιπέδου αυτή, ότι υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία στη διαχείριση, γιατί στο νέο Νόμο δεν

περιλαμβάνονται δεσμευτικές προθεσμίες όπως στον Νόμο της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου. Απλά να σημειώσουμε ότι, αν η Διαχειριστική, κατά την κρίση της, πρέπει να βάλει μια μέγιστη προθεσμία ενεργοποίησης κρίσιμων υποέργων, μπορεί να το κάνει κατά την ένταξη των Πράξεων.

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Όσον αφορά στις διαχειριστικές επαληθεύσεις, να πούμε ότι εξακολουθούν να διενεργούνται οι έλεγχοι των διαδικασιών ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των τροποποιήσεών τους. Αυτό που αλλάζει και κανονιστικά πλέον, είναι ότι οι διοικητικές επαληθεύσεις, που γινόντουσαν, δηλαδή οι επαληθεύσεις των δαπανών που γινόντουσαν σε επίπεδο 100%, ελέγχονταν, δηλαδή επαληθεύονταν όλες οι δαπάνες, τώρα πλέον θα γίνονται δειγματοληπτικά με μια μεθοδολογία, που θα πρέπει να βασίζεται σε εκτίμηση κινδύνου και ανάλογα με τους εντοπισθέντες κινδύνους να γίνονται οι επαληθεύσεις.

Όσο αφορά στις πληρωμές στους δικαιούχους επίσης αυτό, που τροποποιείται, είναι ότι το ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους δεν υπόκειται σε αφαίρεση, παρακράτηση λόγω οφειλών προς το Δημόσιο και οποιοδήποτε φορέα του Δημοσίου Τομέα, καθώς και προς τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς, ή λόγω κατάσχεσης και τα λοιπά. Οι πληρωμές στους δικαιούχους καταβάλλονται μόνο με την υποχρεωτική προσκόμιση αποδεικτικών φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, χωρίς όμως να υπάρχει ο όρος παρακράτησης. Σημειώνεται ότι για πληρωμή Πράξεων μέχρι του ποσού των 10.000 Ευρώ δεν απαιτείται η προσκόμιση αποδεικτικού φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας.

Μια πολύ σύντομη αναφορά για τα Πληροφοριακά Συστήματα, τα οποία λίγο-πολύ τα ξέρετε, είναι το Κεντρικό Πληροφοριακό Σύστημα, το ΟΠΣ, που καταχωρούνται τα δεδομένα για το ΕΣΠΑ και άλλα Προγράμματα, είναι του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, το eΠΔΕ, το Πληροφοριακό Σύστημα Διαχείρισης Κρατικών Ενισχύσεων, που ανέφερε κι ο Γενικός Γραμματέας για τις Κρατικές Ενισχύσεις, και το Πληροφοριακό Σύστημα Σώρευσης για τις Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας, που ελέγχει τη σωρευση.

Τώρα, τι έχει εκδοθεί έως σήμερα; Είπαμε για τον Νόμο, έχει εκδοθεί ο Νόμος, έχουν ολοκληρωθεί οι Υπουργικές Αποφάσεις Σύστασης των Ειδικών Υπηρεσιών Διαχείρισης, των Διαχειριστικών Αρχών δηλαδή, έχει εκδοθεί,

είπαμε, η Εγκύκλιος για την εξειδίκευση και έχουν αποσταλεί στις Διαχειριστικές Αρχές τα έγγραφα του εγχειριδίου, που λέγαμε, για την ενεργοποίηση των Προγραμμάτων με την έκδοση Προσκλήσεων, την αξιολόγηση και την ένταξη Πράξεων. Σημειώνεται ότι για τις διαδικασίες αυτές και τα έγγραφα που απεστάλησαν, προηγήθηκε διαβούλευση με τις Διαχειριστικές Αρχές.

..... (Διακοπή της εγγραφής)

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Υπάρχει κάποιο πρόβλημα;

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Και να τελειώσουμε με τα... (διακοπή της εγγραφής)

Είναι η Υπουργική Απόφαση για τους κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών, η Υπουργική Απόφαση για τη διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης ενστάσεων κατά την αξιολόγηση της ένταξης, επί των αποτελεσμάτων δηλαδή της αξιολόγησης, καθώς κι η Υπουργική Απόφαση για τις διαδικασίες ελέγχου νομιμότητας διαδικασίας ανάθεσης και εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων. Και οι τρεις διαδικασίες έχουν αποσταλεί, ή βρίσκονται προς αποστολή στο Εθνικό Τυπογραφείο, άρα είναι ζήτημα ημερών να αποσταλούν στις Διαχειριστικές Αρχές τα ΦΕΚ.

Αυτά από μένα, ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κυρία Πετροπούλου. Συνεχίζουμε...

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: Κόλλησε, όμως, και δεν μπορώ να το κλείσω!

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Συνεχίζουμε με τον κύριο Πέτρο Σταύρου από την ΕΥΣΣΑ, ο οποίος θα μας αναπτύξει, «Αναγκαίοι όροι, αξιολόγηση και σχέδια αξιολόγησης, υποστήριξη δικαιούχων».

Κύριε Σταύρου.

ΣΤΑΥΡΟΥ: Καλημέρα κι από μένα. Έχω 3 παρουσιάσεις σύντομες, ελπίζω.

Η πρώτη είναι για τους Αναγκαίους Πρόσφορους Όρους της προγραμματικής περιόδου '21-'27. Οι Πρόσφοροι Αναγκαίοι Όροι αποτελούν τη μετεξέλιξη των αιρεσιμοτήτων, που υπήρχαν την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Το πλαίσιο, που τους διέπει, είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική και την αποδοτική εφαρμογή του κάθε Ειδικού Στόχου.

Υπάρχουν 16 θεματικοί αναγκαίοι όροι και υπάρχουν και 4 οριζόντιοι όροι. Οι 16 θεματικοί αναγκαίοι όροι συνδέονται με συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους, ενώ οι οριζόντιοι Αναγκαίοι Όροι βρίσκονται απ' όλους τους Ειδικούς Στόχους ενός Προγράμματος.

Τα αιτήματα πληρωμής τώρα μπορούν να υποβάλλονται, αλλά αν δεν έχει εκπληρωθεί, αν δεν έχει εκπληρωθεί ο σχετικός Αναγκαίος Όρος ενός Ειδικού Στόχου, που έχει επιλέξει το Πρόγραμμα, οι αιτούμενοι πόροι απ' τη χώρα δεν εκταμιεύονται. Αυτό δε σημαίνει ότι παρακωλύεται η όλη ωρίμανση των έργων, ή η υλοποίησή τους, απλά είναι θέμα χρηματο... θέμα των ροών, για να ολοκληρωθεί η όλη διαδικασία. Οι απαιτήσεις τους δεν είναι να εκπληρώνονται κατά την έγκριση του Προγράμματος κι η ενεργοποίηση μπορεί να πραγματοποιηθεί, των δράσεων, μπορεί να πραγματοποιηθεί υπό την προϋπόθεση πως τεκμαίρεται συνάφεια με τη Στρατηγική που κρύβεται απ' τον Ειδικό Στόχο και εξυπηρετεί ο Αναγκαίος Όρος.

Το πλαίσιο που διέπει τους Αναγκαίους Όρους τώρα συνεχίζεται. Κάθε Αναγκαίος Όρος έχει κριτήρια, το κάθε κριτήριο κυρίως αφορά την επικαιροποίηση και τον εμπλουτισμό υφιστάμενων στρατηγικών, στρατηγικές που υπάρχουν ήδη, όπως είναι η Στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης, εξειδικεύονται, εμπλουτίζονται, καταγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση σε αρκετούς Αναγκαίους Όρους, όπως είναι ο Αναγκαίος Όρος των Μεταφορών και της Υγείας. Διαμορφώνονται συστήματα διακυβέρνησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης...

ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ: ..... (Επικάλυψη λόγου)

ΣΤΑΥΡΟΥ: Εκτιμούνται οι χρηματοδοτικοί πόροι, που απαιτούνται για την υλοποίηση των Στρατηγικών και ιεραρχούνται τα έργα, που βρίσκονται μέσα στη Στρατηγική και που εξυπηρετεί ο Αναγκαίος Όρος. Όλα αυτά επιτυγχάνονται, αφού εκπληρώνουμε ένα προς ένα τα κριτήρια του Αναγκαίου Όρου.

Μια μεγάλη διαφορά με τις αιρεσιμότητες της περιόδου '14-'20 ήταν ότι οι αιρεσιμότητες '14-'20 εγκρίνονταν... εκπληρώνονταν μία φορά, ενώ οι Αναγκαίοι Όροι συνεχίζουν να εκπληρώνονται... η εκπλήρωσή τους είναι συνεχής διαδικασία και αφορά όλη την προγραμματική περίοδο '21-'27.

ΣΤΑΥΡΟΥ: Η δεύτερη μεγάλη διαφορά ήταν ότι, ενώ οι αιρεσιμότητες '14-'20 είχαν συγκεκριμένο guidance από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εδώ δεν έχουμε συγκεκριμένες οδηγίες εκπλήρωσης. Η Εθνική Αρχή όμως και η ΕΥΣΣΑ έχει διανείμει συγκεκριμένο Οδηγό Εφαρμογής, που αφορά την εκπλήρωση των Αναγκαίων Όρων στις αρμόδιες Υπηρεσίες.

Μέχρι στιγμής από τους 20 Αναγκαίους Όρους έχουν εκπληρωθεί οι 12, εδώ λέει 11 η διαφάνεια, αλλά πρέπει να θεωρήσουμε και τον Αναγκαίο Όρο, τον Οριζόντιο Αναγκαίο 4 ως εκπληρωμένο, απλώς τυπικά δε φαίνεται ολοκληρωμένος, αλλά έχει ολοκληρωθεί, άρα έχουμε 8 Αναγκαίους Όρους εκ των οποίων του κράτος-μέλος έχει θετική αυτοαξιολόγηση στους 6 και ενέργειες γίνονται για την κατάρτιση της αυτοαξιολόγησης από το κράτος-μέλος για 2 Θεματικούς Αναγκαίους Όρους, για τους οποίους ελπίζουμε μέσα στο 2023 να στείλουμε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη σύμφωνη γνώμη το έγγραφο αυτοαξιολόγησης.

Οι Αναγκαίοι Όροι που έχουν ακόμα καθυστερήσει και απαιτούνται αρκετές ενέργειες για να εκπληρωθούν είναι ο 2.6. «Επικαιροποιημένος σχεδιασμός για διαχείριση των αποβλήτων» και ο 4.1. «Στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τις ενεργητικές πολιτικές για την αγοράς εργασίας». Και υπάρχουν και 6 Αναγκαίοι Όροι, στους οποίους το κράτος-μέλος έχει θετική αυτοαξιολόγηση και συνεχίζεται η διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για να πάρουν πορεία εκπλήρωσης.

Οι Αναγκαίοι Όροι σχετίζονται και με την εξειδίκευση των Δράσεων, που συνδέονται με Ειδικούς Στόχους που έχει επιλέξει το Πρόγραμμα. Η Διαχειριστική Αρχή θα πρέπει να συνεργάζεται με την Επιτελική Δομή κατά τη διάρκεια της εξειδίκευσης. Ειδικά για τους Αναγκαίους Όρους για Δράσεις που ανήκουν σε Ειδικούς Στόχους, των οποίων ο Αναγκαίος Όρος δεν έχει εκπληρωθεί, εκεί η συνεργασία με την Επιτελική Δομή, για να διευκρινιστεί η συνάφεια της δράσης με τη στρατηγική, θα πρέπει να 'ναι πιο προσεκτική και έντονη, και όπου δεν υπάρχει Επιτελική Δομή, σε Στρατηγικές που δεν υπάρχει Επιτελική Δομή, οι Υπηρεσίες της ΕΑΣ θα συνεργάζονται με τη Διαχειριστική Αρχή για την εξειδίκευση.

Η επιλογή των Πράξεων επίσης θα περιέχει αξιολόγηση συμμόρφωσης με τις προτεινόμενες Δράσεις.

ΣΤΑΥΡΟΥ: Ειδική επισήμανση. Υπάρχουν ορισμένοι Αναγκαίοι Όροι, οι οποίοι... υπάρχουν μάλλον Ειδικοί Στόχοι, που δε συνδέονται με Αναγκαίους Όρους, είναι 11 Ειδικοί Στόχοι από τους 37, οι οποίοι δεν έχουν Αναγκαίο Όρο, εκεί η εξειδίκευση θα πρέπει να συμβουλευείται ευρύτερες στρατηγικές, όχι στρατηγικές που συνδέονται με τους Αναγκαίους Όρους.

Η παρακολούθηση των Αναγκαίων Όρων και η διαρκής αξιολόγησή τους, ήδη τους έχω αναφέρει. Να πούμε εδώ ότι οι Αναγκαίοι Όροι, εκτός του ότι θα εκπληρώνονται καθ' όλη τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου, θα συνδέονται επίσης και με τις τάσεις του ευρωπαϊκού εξαμήνου και η μέθοδος παρακολούθησης θα αποσαφηνιστεί στο προσεχές διάστημα μεταξύ των Υπηρεσιών της ΕΑΣ και των γεωγραφικών μονάδων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπου ήδη έχει ξεκινήσει μια διαδικασία διαβούλευσης γι' αυτό το ζήτημα.

Ο ρόλος τώρα της Επιτροπής Παρακολούθησης των Προγραμμάτων θα εξετάζει την εκπλήρωση των Αναγκαίων Όρων και την εφαρμογή τους καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, ειδικότερα σε σχέση με τους δύο Οριζόντιους Αναγκαίους Όρους που αφορούν τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Εδώ απαιτείται τα κράτη-μέλη να έχουν θεσπίσει ρυθμίσεις, που να ενημερώνουν την Επιτροπή Παρακολούθησης σχετικά με τις περιπτώσεις και για τη μη συμμόρφωση των συγχρηματοδοτούμενων Πράξεων με τον Χάρτη και τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών. Η Διαχειριστική Αρχή οφείλει να ενημερώνει την Επιτροπή Παρακολούθησης τουλάχιστον ετήσια για αυτές τις τυχόν μη συμμορφώσεις.

Τέλος η πρώτη παρουσίαση.

Ας προχωρήσουμε στην παρουσίαση για το Σύστημα Αξιολόγησης και για τους Δείκτες της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

Λοιπόν, η προγραμματική περίοδος '21-'27... στην επόμενη προγραμματική, μάλλον, δεν υπάρχει υποχρέωση εκπόνησης εκ των προτέρων αξιολόγησης, που υπήρχε στην προγραμματική περίοδο '14-'20. Εξαίρεση σ' αυτή την περίπτωση αποτελούν τα χρηματοδοτικά εργαλεία, για τα οποία απαιτείται η εκπόνηση εκ των προτέρων αξιολόγησης.

Διενεργείται αξιολόγηση για την υποστήριξη της ενδιάμεσης επανεξέτασης του Προγράμματος, προβλέπεται η εκπόνηση αξιολόγησης

επιπτώσεων, η οποία πρέπει να έχει εκπονηθεί ως τις 30 Ιουνίου του '29 απ' τη Διαχειριστική Αρχή, προκειμένου να αποτυπωθεί ο αντίκτυπος του Προγράμματος.

Δεν προβλέπεται η υποβολή Σύνθεσης των Αξιολογήσεων, οι οποίες θα εκπονηθούν κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου '21-'27.

Αυτές είναι οι βασικές διαφορές με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διενεργεί ενδιάμεση αξιολόγηση για να εξετάσει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των Προγραμμάτων κάθε Ταμείου. Επίσης, διενεργεί αναδρομική αξιολόγηση, για να εξετάσει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα κάθε Ταμείου έως τις 31 Δεκεμβρίου του '31 και η αξιολόγηση επικεντρώνεται κυρίως στις κοινωνικές, οικονομικές και εδαφικές επιπτώσεις των Ταμείων σε σχέση με τους Στόχους Πολιτικής.

Οι ομοιότητες με την τρέχουσα περίοδο αφορούν το ότι η Διαχειριστική Αρχή υποβάλλει Σχέδιο Αξιολόγησης στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος, που το εγκρίνει. Το Σχέδιο Αξιολόγησης πρέπει να υποβληθεί στην Επιτροπή Παρακολούθησης το αργότερα ένα έτος μετά την απόφαση έγκρισης του Προγράμματος.

Το ίδιο, η Επιτροπή Παρακολούθησης, όπως και στην τρέχουσα περίοδο εξετάζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στη διεξαγωγή των αξιολογήσεων που εμπεριέχονται στο Σχέδιο Αξιολόγησης.

Και, τέλος, η Επιτροπή Παρακολούθησης εγκρίνει το Σχέδιο Αξιολόγησης και κάθε τροποποίησή του.

Οι Υπηρεσίες της ΕΑΣ έχουν ήδη μοιράσει και διανείμει στις αρμόδιες Υπηρεσίες διάφορα έγγραφα βοηθητικά του σχεδιασμού των Προγραμμάτων και της παρακολούθησης, και των δεικτών. Βλέπετε εδώ, έχουμε διανείμει το Έγγραφο Εργασίας 1 για το νέο Κανονιστικό Πλαίσιο, που αφορούν τους δείκτες παρακολούθησης, την αξιολόγηση. Έγγραφο Εργασίας 2, Αντιστοίχιση Στόχων Πολιτικής με κατηγορίες Δράσεων, ειδικοί δείκτες, προτάσεις ομογενοποίησης των ειδικών δεικτών.

Και, τέλος, να πούμε ότι την επόμενη προγραμματική περίοδο όλοι οι δείκτες ενός Προγράμματος περιλαμβάνονται στο Πλαίσιο Επίδοσης εκροών και αποτελεσμάτων. Αυτό είναι μια διαφορά με την τρέχουσα προγραμματική

περίοδο, που έχουμε συγκεκριμένο Πλαίσιο Επίδοσης, που δεν περιλαμβάνει όλο το Πρόγραμμα.

ΣΤΑΥΡΟΥ: Η πρόοδος στην επίτευξη των οροσήμων όλων των Δεικτών Εκροών θα εξεταστεί για κάθε Πρόγραμμα κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση του '25. Η μη επίτευξη των οροσήμων σ' αυτή την περίοδο του '21-'27 δε συνδέονται με δημοσιονομικές διορθώσεις, το κράτος μέλη υποβάλει στην Επιτροπή ως 31-3^{ου} του '25 αξιολόγηση για κάθε Πρόγραμμα, εφόσον αφορά το αποτέλεσμα της ενδιάμεσης επανεξέτασης, συμπεριλαμβανομένης και της πρότασης για την οριστική διάθεση του ποσού ευελιξίας, η οποία θα βασιστεί σε μια σειρά από παράγοντες.

Και μπαίνω στην τελευταία παρουσίαση, που αφορά την Τεχνική Βοήθεια, την υποστήριξη δικαιούχων.

Στην επόμενη προγραμματική περίοδος '21-'27 ένας απ' τους βασικούς άξονές της είναι η Στρατηγική Σκέψη πίσω από κάθε Ειδικό Στόχο.

Ο δεύτερος πυλώνας είναι η ενίσχυση, για να επιτευχθεί αυτή η στρατηγική, η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των δικαιούχων. Εδώ, λοιπόν, έχουμε στο Πρόγραμμα Τεχνική Βοήθεια δύο Άξονες Προτεραιότητας, οι οποίοι αθροίζουν συνολικά 100 εκατομμύρια ευρώ δημόσια δαπάνη, και προωθείται μια διαφορετική μεθοδολογία μέσω «της χρηματοδότησης, που δε συνδέεται με δαπάνες» στη βάση ενός οδικού χάρτη, ο οποίος είναι υπό διαμόρφωση.

Τομείς προτεραιότητας, όπου θα ενισχύεται το capacity-building των φορέων θα είναι: τα στερεά απόβλητα, τα λύματα, έρευνα και καινοτομία, ενέργεια, Αστική Κινητικότητα συμπεριλαμβανομένης της e-κινητικότητας, όπως κι άλλες ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης, απασχόληση των νέων, κοινωνική ένταξη, κοινωνική καινοτομία, κοινωνική οικονομία, το child guarantee και λοιπά.

Εκτός, όμως, από το Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας πλέον σ' αυτή την περίοδο υπάρχει η δυνατότητα κι από Άξονες Προτεραιότητας να χρηματοδοτούνται δράσεις capacity-building, αρκεί να υπάρχει συνεννόηση και όχι αλληλοεπικάλυψη με τις ενέργειες στη βάση του Προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας, κι αυτό απαιτεί μια συνεννόηση με τις Κεντρικές Αρχές.

Οι στόχοι της ενίσχυσης των δικαιούχων είναι, η διασφάλιση της απαιτούμενης τεχνογνωσίας, η υποστήριξη του σχεδιασμού και της

υλοποίησης των έργων, η έγκυρη και έγκαιρη ωρίμανση των έργων, η διασφάλιση τήρησης των κανόνων θεσμικού πλαισίου, του ΣΔΕ, επίσπευση των διαδικασιών προκήρυξης, η έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση των Πληροφοριακών Συστημάτων.

ΣΤΑΥΡΟΥ: Βασικές ομάδες εργασίες, είναι το ευνοϊκότερο θεσμικό περιβάλλον. Εδώ κυρίως εξειδικεύεται η διαδικασία του ΣΔΕ ανά κατηγορία δικαιούχων, η συνεχή ενημέρωση για τις διαδικασίες του ΣΔΕ, στρατηγικός σχεδιασμός και συντονισμός, η οργάνωση και η υποστήριξη της εφαρμογής του Νόμου περί Δημοσίων Συμβάσεων, η υποστήριξη των δικαιούχων στην υλοποίηση των Χωρικών Παρεμβάσεων, υποστήριξη στην προετοιμασία φακέλων ΥΓΟΣ, υποστήριξη των δικαιούχων στην υλοποίηση έργων διαχείρισης απορριμμάτων και στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση Δράσεων ΕΚΤ+.

Τέλος, σημαντική ομάδα εργασίας είναι κι αυτή, που αφορά το ανθρώπινο δυναμικό, όπου εδώ έχουμε Δράσεις Κατάρτισης στελεχών δικαιούχων, Κατάρτισης αιρετών σε θέματα ΕΣΠΑ, πολύ σημαντική δράση, εξειδικευμένο προσωπικό στους αδύναμους δικαιούχους κυρίως στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Έκδοση εξειδικευμένων Οδηγών Σχεδίου κι Υλοποίησης Δράσεων στους Τομείς Προτεραιότητας των Προγραμμάτων.

Ευχαριστώ πολύ, ήταν κι η τελευταία παρουσίαση, καλή συνέχεια.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κύριε Σταύρου.

Σ' αυτό το κομμάτι συνεχίζουμε με μία παρουσίαση για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο την προγραμματική περίοδο '21-'27 από την κυρία Ζαμπέλη, εκπρόσωπο της ΕΥΣΚΤ.

Κυρία Ζαμπέλη.

ΖΑΜΠΕΛΗ: Καλημέρα κι από μένα. Θα ήθελα στην αρχή να ευχαριστήσω τους συναδέλφους από τη Διαχειριστική Αρχή για την πρόσκληση, τη φιλοξενία, αλλά πολύ περισσότερο για την άψογη συνεργασία, που έχουμε όλα τα προηγούμενα χρόνια και στην τρέχουσα και για τη νέα προγραμματική περίοδο.

ΖΑΜΠΕΛΗ: Έχουν ακουστεί κάποια πράγματα για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ΕΚΤ+, όπως ονομάζεται, για τη νέα προγραμματική περίοδο το 2021-’27. Θα πω κι εγώ λίγα πράγματα.

Ο Κανονισμός του ΕΚΤ+ θεσπίζει κανόνες συμπληρωματικούς προς τον Γενικό Κανονισμό, προσαρμοσμένος στον ειδικό χαρακτήρα που έχουν οι Πράξεις, που χρηματοδοτεί. Όπως ήδη ακούστηκε, συμβάλλει στον Στόχο Πολιτικής 4 «Για μια πιο κοινωνική Ευρώπη», σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ο οποίος επισφραγίζει τον σεβασμό στις κοινές ευρωπαϊκές αξίες, που εκφράζονται, αλλά επίσης και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, το ΕΚΤ+ συμβάλλει και στον Στόχο Πολιτικής 1 «Για μια πιο έξυπνη», και στον Στόχο Πολιτικής 2 «Για μια πιο πράσινη Ευρώπη».

Η βασική αλλαγή στον νέο Κανονισμό είναι, ότι έχουμε τη συγχώνευση 5 Ταμείων, με απώτερο στόχο τον εξορθολογισμό και την απλούστευση της χρηματοδότησης, αλλά και τη δημιουργία πρόσθετων ευκαιριών για συνέργειες μέσω ολοκληρωμένων προσεγγίσεων χρηματοδότησης.

Στο πλαίσιο αυτό το Ενωμένο Ταμείο, τα 3 πρώτα Ταμεία υλοποιούνται με επιμερισμένη διαχείριση, ενώ το Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία με άμεση και έμμεση διαχείριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στη νέα προγραμματική περίοδο το ΕΚΤ+ ενισχύει την εγγύηση για τη νεολαία, ώστε κανένα άτομο 15 έως 29 ετών να μη μείνει εκτός εκπαίδευσης, ή κατάρτισης, ή απασχόλησης.

Ενισχύει την έμφαση στην κατάρτιση και στις δεξιότητες, μάλιστα το 2023 έχει κριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ευρωπαϊκό έργο δεξιοτήτων.

Υποστηρίζει τις πολιτικές για την παιδική προστασία, την εγγύηση δηλαδή για το παιδί, που αφορά παιδιά ηλικίας 0 ως 18 ετών και έχει σαν στόχο την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ειδικά για τα παιδιά, τα οποία βρίσκονται στις πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, αυτά που ζουν σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση, ή που διαμένουν σε Ιδρύματα, παιδιά μεταναστών και προσφύγων, παιδιά με αναπηρία και με ειδικές ανάγκες.

ΖΑΜΠΕΛΗ: Ο Κανονισμός προβλέπει δύο χωριστούς Ειδικούς Στόχους για τους Ρομά και για προσφυγικούς και μεταναστευτικούς πληθυσμούς. Συνεχίζει να προωθεί την αποϊδρυματοποίηση όλων των ευάλωτων ομάδων, που διαβούν σε ιδρύματα, όπως τα άτομα με αναπηρία, τα παιδιά σε ιδρυματική φροντίδα και οι ηλικιωμένοι.

Παράλληλα, δίνεται προτεραιότητα στην υλοποίηση διαρθρωτικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων των συστημάτων φροντίδας και κοινωνικής προστασίας, ενώ αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα, που υπάρχει στη χώρα μας, για στεγαστική κάλυψη ως προς το αρχικό στάδιο στη διαδικασία της κοινωνικής ένταξης των ατόμων, με έμφαση στην Πολιτική «House in first».

Παράλληλα, όσον αφορά τις Οριζόντιες Προτεραιότητες, το ΕΚΤ+ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ενδυνάμωση και συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των φορέων της Κοινωνίας των πολιτών, όπως ήδη έχει αναφερθεί μέσω της εταιρικής σχέσης, που είναι ουσιαστικά μια κοινωνική διαδικασία, κατά την οποία οι φορείς συμμετέχουν και μοιράζονται την ευθύνη τόσο στον σχεδιασμό, όσο και στην υλοποίηση και παρακολούθηση των Πολιτικών.

Δε χρηματοδοτείται καμία Δράση, που δεν τηρεί την Αρχή της Ισότητας, ενώ επιπλέον στο ΕΚΤ+ εισάγεται και το gender truck, δηλαδή η συστηματική εξέταση του κατά πόσο ενσωματώνεται η διάσταση του φύλου κατά την προετοιμασία, τον σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση, αλλά βέβαια και την αξιολόγηση όλων των Πολιτικών.

Επίσης, εισάγει τη διακριτική, διασυνοριακή κινητικότητα νέων εργαζομένων και ατόμων με αναπηρία, ενώ προωθείται η μετάβαση απ' την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας ειδικά για τα άτομα, τα οποία αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις.

Αν θα θέλουμε να δούμε τώρα Πεδία Στήριξης του ΕΚΤ+ είναι ουσιαστικές 3 μεγάλες περιοχές πολιτικής. Η πρώτη αφορά την Απασχόληση, όπου εδώ οι Δράσεις ενίσχυσης της Απασχόλησης είναι για άνεργα άτομα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε μακροχρόνια άνεργα άτομα και στην ενεργοποίηση όσων είναι εκτός της αγοράς εργασίας, σε νέους ηλικίας 15 έως 29 ετών, στις γυναίκες, αλλά και σε εργαζόμενα άτομα και επιχειρήσεις, στοχεύοντας στην αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους.

ΖΑΜΠΕΛΗ: Μία ιδιαίτερη, καινούρια μπορούσαμε να πούμε, ομάδα την οποία φωτίζει το ΕΚΤ+ είναι οι ηλικιωμένοι, και αφορά όχι μόνο τα άτομα για όσα διάστημα είναι στην αγορά εργασίας, με στόχο την υγιή και με ασφάλεια εργασιακή τους ζωή, αλλά ακόμα και μετά τη συνταξιοδότηση, με στόχο να παραμείνουν ενεργά μέλη της κοινωνίας και να συμμετέχουν στα κοινά.

Υποστηρίζονται, επίσης, συστημικές παρεμβάσεις απ' το Τομεακό Πρόγραμμα, ενώ κύρια στα Περιφερειακά Προγράμματα έχουμε Δράσεις Απασχόλησης στο πλαίσιο των Χωρικών Παρεμβάσεων, ή εστιασμένες σε συγκεκριμένες ομάδες, που έχουν ιδιαίτερες δυσκολίες.

Το δεύτερο πεδίο είναι η Εκπαίδευση και η Δια βίου Μάθηση. Εδώ έχουμε την ένταξη Δράσεων, που αφορούν την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο την ποιοτική και τη συμπεριληπτική εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες. Τα Περιφερειακά Προγράμματα χρηματοδοτούν κύρια Δράσεις για παράλληλη στήριξη στο σχολείο των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες, τα ΚΔΑΠ STEM, αλλά και τη βελτίωση της πρόσβασης των φοιτητών και φοιτητριών με αναπηρίες στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Αναφορικά με τα Προγράμματα Κατάρτισης στη νέα προγραμματική περίοδο έχουμε τη διαμόρφωση ενός νέου αναβαθμισμένου θεσμικού πλαισίου για τις Δράσεις της μη τυπικής εκπαίδευσης, η οποία... αυτό το πλαίσιο που εγκρίθηκε το καλοκαίρι που μας πέρασε με μία ΚΥΑ, που εκδόθηκε πρόσφατα, ενσωματώνει και εξειδικεύει τις διατάξεις του Νόμου του Υπουργείου Παιδείας ειδικά όσον αφορά τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης, την αναβάθμιση του ΟΑΕΔ σε ΔΥΠΑ, με στόχο να υπάρχει ένα χωριστό κεφάλαιο για τη ριζική αναβάθμιση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης.

Οι ανάγκες κατάρτισης στο επίπεδο της χώρας θα γίνουν κύρια από τα Τομεακά Προγράμματα. Έχουμε δηλαδή από το Πρόγραμμα «Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού και κοινωνικής συνοχής» θα γίνουν δράσεις για ανέργους, το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» για εργαζόμενους, το Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» για οριζόντιες ψηφιακές δεξιότητες για όλο τον ενήλικο πληθυσμό, ανεξάρτητα από τη θέση που έχουν στην αγορά εργασίας, ενώ στα Περιφερειακά Προγράμματα έχουμε κύρια Προγράμματα Κατάρτισης τοπικής εμβέλειας, εστιασμένα πάλι στο πλαίσιο των Χωρικών Παρεμβάσεων.

Το μεγάλο, βέβαια, πεδίο στήριξης του ΕΚΤ+ είναι η Κοινωνική Ένταξη. Είναι το πεδίο, το οποίο συνεισφέρει κύρια μέσα από τα 13 Περιφερειακά Προγράμματα, ενώ στο Τομεακό Πρόγραμμα χρηματοδοτούνται κυρίως Συστημικές Δράσεις που αφορούν τη Βελτίωση των συστημάτων παροχών κοινωνικών και προνοιακών υπηρεσιών, τη Θεσμική και επιχειρησιακή ενίσχυση των φορέων που τις παρέχουν, καθώς και πιλοτικές δράσεις, οι οποίες σ' ένα επόμενο στάδιο θα ενταχθούν κι αυτές στα Περιφερειακά Προγράμματα.

Εκτός των όσων αναφέραμε πριν, για την έμφαση δηλαδή που δίνεται στην ένταξη των Ρομά, στο μεταναστευτικό και προσφυγικό πληθυσμό, ο κύριος στόχος είναι η αποϊδρυματοποίηση, η αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας και η αστεγία, ενώ έχουμε και μια ξεχωριστή προτεραιότητα στο Τομεακό Πρόγραμμα «Ανθρώπινο δυναμικό και κοινωνική συνοχή», που αφορά την αντιμετώπιση της υλικής στήριξης, είναι το γνωστό μας στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο ΤΕΒΑ.

Παράλληλα, όμως, έχουμε και δράσεις που αφορούν τον Τομέα Υγείας, όπως την Ενίσχυση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας, Μονάδες Ψυχικής Υγείας και Αντιμετώπισης των Εξαρτήσεων και Υπηρεσίες Διαπολιτισμικής Μεσολάβησης, ακόμα και Προγράμματα Δημόσιας Υγείας, δίνοντας έμφαση πάλι σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού.

Αντίστοιχα, με τα 3 πεδία Πολιτικής, που είπα πριν, έχουμε και τους Ειδικούς Στόχους, τους 13 Ειδικούς Στόχους του ΕΚΤ+, που οι 4 πρώτοι αφορούν την Απασχόληση, οι επόμενοι 3 την Εκπαίδευση και τη Δια Βίου Μάθηση και οι υπόλοιποι την Κοινωνική Ένταξη.

Τώρα οι πόροι του ΕΚΤ+ προγραμματίζονται βάσει προτεραιοποίησης παρεμβάσεων, που αντιστοιχούν στις προκλήσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων και στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, λαμβάνοντας, όπως είπαμε, υπόψη τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων, τις εθνικές αλλά και τις περιφερειακές στρατηγικές που έχουμε και είναι σχετικές με τους στόχους του ΕΚΤ+.

Αναφορικά με τη Θεματική Συγκέντρωση, σύμφωνα με το εγκεκριμένο ΕΣΠΑ, η Ελλάδα έχει δεσμευτεί ότι κατ' ελάχιστο 28% των πόρων του ΕΚΤ+ θα πρέπει να κατανεμηθεί στους Ειδικούς Στόχους, που αφορούν την Κοινωνική Ένταξη. Αντίστοιχα, το 8% των Δράσεων για την Πολιτική της

Εγγύησης για το Παιδί, για παιδιά δηλαδή ηλικίας ως 18 ετών, που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού.

ΖΑΜΠΕΛΗ: Όπως βλέπετε με κόκκινο στη διαφάνεια, η χώρα μας έχει ανεβάσει όλα τα ποσοστά τα αντίστοιχα που, ήταν η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έτσι βλέπουμε ότι αντίστοιχα κατ' ελάχιστο 6% θα πάει για στήριξη σε απόρους απ' τον ξεχωριστό Άξονα Προτεραιότητας που είπαμε του Τομειακού Προγράμματος, ενώ ένα ενδεδειγμένο ποσό θα μπει για Δράσεις και Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις, με σκοπό τη στήριξη της απασχόλησης των νέων και κατ' ελάχιστο 14% θα είναι για Δράσεις που θα αφορούν την Απασχόληση, την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση των νέων ηλικίας 15 έως 29 ετών.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν κι ένα ενδεδειγμένο ποσό από το ΕΚΤ+ σε κάθε Πρόγραμμα για την ανάπτυξη ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών, με σκοπό να γίνουν Προγράμματα Κατάρτισης, Δικτύωση και Ενίσχυση του κοινωνικού διαλόγου και ακόμα για δραστηριότητες, που θα αναλαμβάνονται από κοινού με τους κοινωνικούς εταίρους.

Η κοινωνική καινοτομία, η διαδικασία ανάπτυξης νέων κοινωνικών πρακτικών και αποτελεσματικών λύσεων στις προκλήσεις είναι θέματα, τα οποία αφορούν και το ΕΚΤ+ και αποτελούν μια ξεχωριστή προτεραιότητα στο Τομεακό Πρόγραμμα, ενώ τέλος, βέβαια, μπορούν να γίνουν και Δράσεις διακρατικής συνεργασίας απ' τα κράτη μέλη, τα οποία αφορούν τους δύο πρώτους Ειδικούς Στόχους του ΕΚΤ+.

Αυτά από μένα, σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κυρία Ζαμπέλη.

Συνεχίζουμε με την τελευταία παρουσίαση από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας, η κυρία Σοφία Γαβαλά.

Κυρία Γαβαλά;

ΓΑΒΑΛΑ: Ευχαριστώ. Καλημέρα κι από μένα, εκ μέρους της Διοίκησης της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας σας ευχαριστούμε για την πρόσκληση και σας ευχόμαστε και κάθε επιτυχία στο καινούριο Πρόγραμμα για αποτελεσματική υλοποίησή του.

ΓΑΒΑΛΑ: Εγώ θα σας παρουσιάσω δυο, τρία πράγματα για τις βασικές αρμοδιότητες του Τμήματος, του Αυτοτελούς Τμήματος AFCOS. Λοιπόν, να ξεκινήσουμε.

Όπως ίσως πολλοί γνωρίζετε, η σύσταση της Υπηρεσίας για τον Συντονισμό της καταπολέμησης της απάτης προβλέπεται στον Κανονισμό 883 του 2013 και συγκεκριμένα στο άρθρο 12Α. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας ορίστηκε ως η ελληνική AFCOS με τον Νόμο 4622 του '19 σε συνεργασία με το ΣΔΟΕ.

Αποστολή της Υπηρεσίας, λοιπόν, για τον συντονισμό για την καταπολέμηση της απάτης είναι η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο για τα έσοδα, όσο και για τις δαπάνες.

Στην ΕΑΔ, λοιπόν, έχουμε δύο πυλώνες όσον αφορά τον Συντονισμό για την καταπολέμηση της απάτης έχουμε το Συντονιστικό, που είναι κυρίως στη Γενική Διεύθυνση Ακεραιότητας και Λογοδοσίας, εκεί που υπάγεται το αυτοτελές Τμήμα AFCOS, και έχουμε... με βασικές αρμοδιότητες τη διαχείριση καταγγελιών, το ερωτηματολόγιο, με βάση το οποίο βγαίνει και το follow up της ετήσιας Έκθεσης του άρθρου 325 της Συνθήκης. Τη συνεργασία με την OLAF, που είναι πολύ βασική, τη δικτύωση. Κι έχουμε και τον υπηρεσιακό πυλώνα, που τον έχει αναλάβει η Μονάδα Επιθεωρήσεων και Ελέγχων της ΕΑΔ.

Όπως, λοιπόν, πολλοί γνωρίζετε και από το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου, η ΕΑΔ και το AFCOS είναι το εθνικό σημείο υποδοχής των καταγγελιών για συγχρηματοδοτούμενα έργα. Σύμφωνα, λοιπόν, με τη διαδικασία τη σχετική του ΣΔΕ και το εγχειρίδιο της διαχείρισης καταγγελιών, που έχει αναπτύξει το Τμήμα μας, υπάρχει... εφαρμόζεται ένα σύστημα αξιολόγησης... Μάλλον αρχικά, όταν έρχεται η καταγγελία, λαμβάνει ένα μοναδικό αναγνωριστικό κωδικό, ακολούθως εφαρμόζεται ένα σύστημα αξιολόγησης με βάση κάποια κριτήρια και μετά διαβιβάζεται... ή αρχειοθετείται ή διαβιβάζεται σε μιας απ' τις αρμόδιες Αρχές για αξιολόγηση.

Επίσης, κατόπιν αυτού, υπάρχει μια παρακολούθηση, ένα follow up δηλαδή, πού φτάνει η καταγγελία και πώς τελικά κλείνει από την Υπηρεσία μας. Εδώ σ' αυτή τη διαφάνεια βλέπετε τους συνεργαζόμενους φορείς με το AFCOS τόσο σε επίπεδο εθνικό, όσο και σε ενωσιακό. Έχουμε και την

Ευρωπαϊκή Εισαγγελία πρόσφατα, που συνεργαζόμαστε, που ξεκίνησε από το 2021.

ΓΑΒΑΛΑ: Και τώρα θα αναφέρω κάποια σύντομα στατιστικά. Εδώ βλέπουμε ότι διαχρονικά τη λήψη των καταγγελιών... τις καταγγελίες, συγγνώμη, που 'χει λάβει το αυτοτελές Τμήμα AFCOS μέχρι σήμερα, εκ των οποίων 37% είναι ανώνυμες και 63% επώνυμες.

Εδώ βλέπουμε μία κατανομή ανά Ταμείο, όπως έχουμε φτιάξει.

Εδώ έχουμε κατανομή ανά Υπηρεσιακό, Τομεακό ή Περιφερειακό Πρόγραμμα. Όπως βλέπετε, αυτές που αφορούν το Πρόγραμμα «ΗΠΕΙΡΟΣ» είναι λίγες και εκ των οποίων ελάχιστες είναι κι ανοιχτές, χωρίς να υπάρχει, βέβαια, εκκρεμότητα απ' τη Διαχειριστική Αρχή, έχουμε άριστη συνεργασία, υπάρχουνε σε άλλες Αρχές.

Όσον αφορά τώρα τα θέματα των καταγγελιών, τα πιο συχνά που συναντάμε για το σύνολο, που τηρούμε στην Υπηρεσία μας είναι η μη πληρωμή επιδόματος ή επιχορήγησης, η μη τήρηση όρων υλοποίησης και η διαδικασία διαγωνισμού ανάθεσης, δηλαδή αφορούν τις Δημόσιες Συμβάσεις.

Ειδικά για το Ε.Π. της Ηπείρου, αυτές δηλαδή που έχουμε λάβει και αφορούνε το Ε.Π. της Ηπείρου, το πιο συχνό θέμα έχει να κάνει με τη διαδικασία των διαγωνισμών, το δεύτερο λιγότερο συχνό με τη μη τήρηση όρων υλοποίησης και το τρίτο με τη διαδικασία επιλογής ωφελουμένων. Δηλαδή υπάρχει μια διαφοροποίηση σε σχέση με την πλειοψηφία... που ισχύει για την πλειοψηφία των καταγγελιών.

Αυτά όσον αφορά τις καταγγελίες. Α, και μία τελευταία, συγγνώμη, για τα πορίσματα των καταγγελιών. Τα περισσότερα βλέπουμε, οι περισσότερες διαδικασίες διερεύνησης οδηγούνε σε αρχειοθέτηση δηλαδή χωρίς ευρήματα και μόνο ένα μικρό ποσοστό 7% σε παρατυπίες, 6% συστάσεις και 3% σε απεντάξεις ή ανακλήσεις.

Αυτά, λοιπόν, με τις καταγγελίες.

Θα σας πω λίγο σύντομα τώρα για τη συνεργασία μας, μια άλλη βασική αρμοδιότητα, που έχουμε, και αφορά τη συνεργασία με την OLAF, γιατί, όπως είπαμε, και βάση του 883 η Υπηρεσία Συντονισμού για την καταπολέμηση της απάτης πρέπει να συντονίζει τη συνδρομή που απαιτείται μεταξύ των εθνικών Αρχών, για να μπορέσει η OLAF να εκτελεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά της.

ΓΑΒΑΛΑ: Ως εκ τούτου, έχουμε 3 είδη ενεργειών κυρίως που αφορούν τις έρευνες, ή τις υποθέσεις OLAF, που αφορούν την παροχή πληροφόρησης, τη διοικητική συνδρομή, ή τη συνδρομή σε επιτόπιους ελέγχους που εκτελεί και ανάλογα εμείς συντονίζουμε τις Εθνικές Αρχές, που θα βοηθήσουνε σ' αυτές... στα είδη των ενεργειών αυτών.

Εδώ κάποια σύντομα στατιστικά για τις υποθέσεις, που έχει ασχοληθεί το AFCOS από το 2020, από τότε που ουσιαστικά λειτουργεί ως ΕΑΔ αφορούνε, στο μπλε είναι το σύνολο των ενεργειών που έχουνε γίνει, και στο κίτρινο ο αριθμός των υποθέσεων που έχει ασχοληθεί... ο αριθμός υποθέσεων της OLAF, με τις οποίες έχει ασχοληθεί. Αυτά μπορούνε να αφορούνε και έσοδα, Τελωνεία, δασμούς, αλλά και δαπάνες άμεσης ή επιμερισμένης διαχείρισης, είναι συνολικά εδώ.

Αυτά. Και βέβαια μπορεί, να επισημάνω λίγο, να διευκρινίσω ότι μπορεί μία υπόθεση να απαιτεί παραπάνω από μία ενέργεια από πλευρές του AFCOS μέχρι την ολοκλήρωσή της. γιατί ακόμη πολλές είναι και ανοιχτές απ' την πλευρά της OLAF.

Τέλος, να σας πω λίγο για το κομμάτι της δικτύωσης, για την αρμοδιότητα μάλλον της δικτύωσης, η οποία ένα μέσο για την επίτευξή της βασικό που έχουμε είναι η πλατφόρμα δικτύωσης, που ορισμένοι από εσάς είστε εγγεγραμμένοι, τουλάχιστον απ' τη Διαχειριστική Αρχή εδώ του Ε.Π. «ΗΠΕΙΡΟΣ».

Η πλατφόρμα, λοιπόν, οι στόχοι της είναι:

- ✓ Η παροχή διαύλων επικοινωνίας.
- ✓ Η ενίσχυση ικανοτήτων.
- ✓ Η εύκολη πρόσβαση σ' ένα ενιαίο χώρο, χωρίς χρονικούς και γεωγραφικούς περιορισμούς και η συγκέντρωση σχετικών πηγών και συνδέσμων σε ένα μέρος.

Ως τώρα, λοιπόν, έχουν εγγραφεί 72 στελέχη από 35 διαφορετικούς φορείς, που βλέπετε δεξιά στη διαφάνεια. Αυτή είναι η αρχική σελίδα της πλατφόρμας, η πλατφόρμα αξίζει να πούμε ότι έχει γίνει με ιδίους πόρους από στελέχη του Τμήματος 100% και λειτουργεί πλήρως απ' τον Απρίλιο του 2021 και συνεχώς επικαιροποιείται και τροφοδοτείται με όλα αυτά τα είδη, που βλέπετε, περιεχομένου από τους συναδέλφους που είναι αρμόδιοι. Έχει όλα αυτά, για να μην τα πω τώρα ένα-ένα και σας κουράσω, και υπάρχει κι επίσης

κι ένα forum δικτύωσης, όπου μπορεί να γίνει μία σύγχρονη συζήτηση για Θεματικές Ενότητες που υπάρχουν μέσα, ή μπορεί να προσθέσει κάποιες και ο χρήστης.

ΓΑΒΑΛΑ: Αυτά από μένα, εάν θέλετε κάτι, εδώ είναι τα τηλέφωνα μας για οποιαδήποτε συνεργασία, το e-mail μου κι εδώ αυτά είναι του αρμόδιου συναδέλφου για θέματα της πλατφόρμας και του δικτύου, αν θέλετε κάποιος να εγγραφεί και λοιπά. Είμαστε στη διάθεσή σας.

Ευχαριστώ πάρα πολύ και πάλι.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κυρία Γαβαλά.

Ο κύκλος τώρα των παρουσιάσεων έχει ολοκληρωθεί. Να δώσουμε τον λόγο στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης και, κύριε Κουτσιάνε Βασίλη, ας ξεκινήσουμε από κει, εκπρόσωπος της ΕΣΑ-ΑΜΕΑ, έχετε τον λόγο.

ΚΟΥΤΣΙΑΝΟΣ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Καλημέρα σας, κατ' αρχάς, καλησπέρα μάλλον. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την προτεραιότητα, καθώς θα πρέπει να επιστρέψω στην Αθήνα.

Εκ μέρους της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με αναπηρία χαιρετίζουμε την έναρξη των συνεδριάσεων των Επιτροπών Παρακολούθησης, καθώς και της 1^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του Π.Ε.Π. Ηπείρου.

Όπως έχει διαφανεί και από τις παρουσιάσεις, η νέα προγραμματική περίοδος θα είναι ιδιαίτερα σύνθετη όσον αφορά την εφαρμογή Πολιτικών για την κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία, καθώς αναγκαίος και πρόσφορος όρος οριζόντια σε όλες τις Δράσεις και τους Ειδικούς Στόχους είναι η υλοποίηση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Αυτό εισάγει 3 Μηχανισμούς, ο πρώτος είναι ο Μηχανισμός Καταγγελιών, ο Μηχανισμός Αξιολόγησης των Πολιτικών, καθώς κι ο Μηχανισμός Δεικτών, που έχει συμβάλλει σ' αυτό ως αιρεσιμότητα για την έγκριση του νέου ΕΣΠΑ κι η Εθνική Συνομοσπονδία μέσω του Παρατηρητηρίου Θυμάτων με αναπηρία, που λειτουργεί στον Φορέα μας.

Επίσης, όσον αφορά τη προσβασιμότητα τόσο στο φυσικό δομημένο περιβάλλον, όσο και στο ψηφιακό περιβάλλον, στα ψηφιακά περιβάλλοντα,

όπως ζητήσαμε και στην πρόσφατη συνάντηση με τον Πρωθυπουργό, επειδή υπάρχει πανσπερμία Νομοθεσίας και αρμοδιοτήτων χρειάζεται ένα Εθνικό Σχέδιο Συντονισμού για την Προσβασιμότητα, διότι έχουν προκύψει κι έχουμε εντοπίσει ως Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με αναπηρία τεχνικές αστοχίες στα έργα, που υλοποιούνται, καθότι ήδη ζητήσαμε από το Υπουργείο Ανάπτυξης τη θέσπιση εθνικού σήματος προσβασιμότητας, έτσι ώστε ένα έργο είτε ψηφιακό, είτε τεχνικό, όταν είναι προσβάσιμο, να μη θεωρείται προσβάσιμο αλλά να είναι και πρακτικά προσβάσιμο.

ΚΟΥΤΣΙΑΝΟΣ: Επίσης, όπως έχει παρουσιαστεί ήδη και με ειδική παρουσίαση, είμαστε ιδιαίτερα ικανοποιημένοι για την αύξηση των κονδυλίων για την Κοινωνική Πολιτική, για τις Κοινωνικές Δράσεις από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Plus, γεγονός που μετεξελίσσει την Κοινωνική Ένταξη σε Κοινωνική Συμπερίληψη. Η Κοινωνική Συμπερίληψη, όπως αναλυτικά παρουσιάστηκαν κι οι Δράσεις που θα χρηματοδοτήσει το ΕΚΤ+, είναι μια πιο σύνθετη διαδικασία, καθότι αφορά μια σειρά πολιτικών, όπως είναι η διαβίωση στην κοινότητα, η επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση, η απασχόληση, η ενίσχυση των Κοινωνικών Δομών και της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Υγειονομικής Περίθαλψης.

Συνεχίζοντας όσον αφορά το ΠΕΠ Ηπείρου και την Περιφέρεια της Ηπείρου. Η Εθνική Συνομοσπονδία ήδη έχει αποστείλει στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, στην Περιφέρεια Κρήτης και στην Περιφέρεια Θεσσαλίας έναν οδηγό υλοποίησης της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, συμπεριλαμβάνοντας στατικά στοιχεία, που αφορούν την κάθε Περιφέρεια. Αυτό πρόκειται να κάνει και για την Περιφέρεια Ηπείρου, καθώς οι στόχοι που θα προτείνουμε –είναι ένα ολοκληρωμένο σχέδιο, περιφερειακό Σχέδιο Δράσης– καθώς οι στόχοι που προτείνουμε συνδέονται άμεσα με τις Δράσεις που χρηματοδοτεί το ΕΚΤ+, καθώς και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης, και το ΕΤΠΑ.

Θα μοιραστώ μαζί σας δύο, τρία στοιχεία, καθότι επίκειται η δημοσίευση κι η αποστολή του συγκεκριμένου Οδηγού.

Ο δείκτης Κοινωνικού Αποκλεισμού στην Περιφέρεια Ηπείρου είναι υψηλός, είναι 28,4%, αναφέρομαι στα άτομα με αναπηρία, υπάρχει υψηλός δείκτης Ανεργίας και υψηλότατος δείκτης Σχολικής Διαρροής και Συμμετοχής στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, γεγονός που οδηγεί σε

κοινωνικό αποκλεισμό και, αν συνυπολογίσουμε και το δημογραφικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η Περιφέρεια Ηπείρου, καθώς κι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, απ' την οποία κατάγομαι, συντελεί στη μη οικονομική ανάπτυξη. Συνεπώς, η συμμετοχή ενός συνόλου κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων δε συνεισφέρει στην οικονομική ανάπτυξη μιας Περιφέρειας και δε διαθέτουμε αυτή την πολυτέλεια.

ΚΟΥΤΣΙΑΝΟΣ: Κλείνοντας, παρατηρώντας την εξειδίκευση των Δράσεων για τη συγκεκριμένη 1^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης, καθότι πρόκειται και για Ευρωπαϊκή Οδηγία, και για οικονομία χρόνου αλλά και κλίμακας χρηματοδοτικής, στα έργα Ενεργειακής Αναβάθμισης δημόσιων κτιρίων με δυνατότητα ενσωμάτωσης έξυπνων συστημάτων διαχείρισης, θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και δράσεις διασφάλισης στα συγκεκριμένα κτίρια της φυσικής προσβασιμότητας.

Και, τελευταίο, στα έργα Προστασίας απ' την Κλιματική Αλλαγή, όχι τα παρόντα, γενικότερα τα μελλοντικά που θα εξειδικευτούν, θα πρέπει να συνδεθούν με το Εθνικό Σχέδιο Προσβασιμότητας με έμφαση στην Κλιματική Αλλαγή, που ήδη είναι υπό εκπόνηση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε. Θέλετε να...; Ωραία, θα πείτε το όνομά σας και τον Φορέα απ' τον οποίο είστε και όποιος θέλει μετά να πάρει τον λόγο, απλώς μου λέει για να συνεχίσουμε.

Ευχαριστώ.

ΚΑΡΑΜΗΤΣΑ: Σας ευχαριστώ πολύ. Φανή Καραμήτσα, είμαι Προϊστάμενη της Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και εκπροσωπώ εδώ τη Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων.

Θα 'θελα να κάνω μια πολύ σύντομη αναφορά στα θέματα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων. Όπως ξέρετε, το ΕΣΠΑ κι όλα τα συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα προχρηματοδοτούνται απ' τον Κρατικό Προϋπολογισμό, δηλαδή από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Το πρώτο πράγμα, που θα 'θελα να αναφέρω, να σας πω μια σύντομη αναφορά στα μεγέθη υλοποίησης και στις προκλήσεις που έχουμε στην παρούσα φάση.

ΚΑΡΑΜΗΤΣΑ: Το πρώτο, λοιπόν, σε σχέση με τα μεγέθη, είναι ότι έχουμε μια πολύ μεγάλη αύξηση του κύκλου εργασιών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, των χρημάτων δηλαδή που υπάρχουνε για Δημόσιες Επενδύσεις στην Ελλάδα, γιατί, εκτός από τους συγχρηματοδοτούμενους πόρους και τους αμιγώς εθνικούς, έχουν προστεθεί και οι πόροι, όπως γνωρίζουμε, για τα έργα του Ταμείου Ανάκαμψης. Το '21, το 2021 οι δαπάνες του ΠΔΕ ξεπέρασαν τα 9 δις, ενώ για την τρέχουσα περίοδο το '22 προβλέπεται ότι θα έχουμε δαπάνη πόρων περίπου στα 12 δισεκατομμύρια ευρώ συνολικά, εκ των οποίων τα 7,3 αφορούν το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος, που περιλαμβάνει και τα έργα του ΕΣΠΑ, τα 1,5 δις τους αμιγώς εθνικούς πόρους, ενώ γύρω στα 3 δις είναι οι πόροι για το Ταμείο Ανάκαμψης.

Πρωταρχικός σκοπός είναι ακριβώς να επιτευχθεί η απορρόφηση των προβλεπόμενων πόρων απ' όλες τις πηγές χρηματοδότησης, ώστε να έχουμε το μέγιστο αναπτυξιακό αποτέλεσμα. Όπως κάθε χρόνο, περιμένουμε στο τέλος του έτους, τώρα τον τελευταίο μήνα να 'χουμε μεγάλη δήλωση δαπανών. Οι Υπηρεσίες μας έτσι κι αλλιώς είναι στη διάθεση όλη της δομής του ΕΣΠΑ, όπου όποτε χρειάζεται να ικανοποιούμε αιτήματα χρηματοδοτήσεων, κατανομών κι ό,τι άλλο χρειάζεται για να γίνεται απρόσκοπτη υλοποίηση των Προγραμμάτων, να γίνονται ταχύτατα οι πληρωμές, ειδικές αυτές που φέρουνε πόρους, εισροή, ενισχύοντας τα δημοσιονομικά μεγέθη.

Και το σημαντικό πράγμα, που επίσης θα 'θελα να πω, ότι είμαστε σε μια διαδικασία μεταρρυθμίσεων, θα 'θελα απ' αυτά, συνεχομένων μεταρρυθμίσεων, θα 'θελα να πω ότι σε όλα αυτά, που έχουνε γίνει μέχρι στιγμής και αφορούσαν το προηγούμενο ΕΣΠΑ και τη χρήση των προηγούμενων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, όλα αυτά φυσικά τα ευεργετήματα θα μεταφερθούν και στην τρέχουσα περίοδο.

Έχει να κάνει κυρίως με τη μηχανογράφηση διαδικασιών, λέω σύντομα για τις ηλεκτρονικές πληρωμές, για το ηλεκτρονικό τιμολόγιο μέσω του ηλεκτρονικού προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, της πλήρους μηχανογράφησης των διαδικασιών. Αλλά, πέρα απ' αυτά, υπάρχουνε άλλα δύο σημαντικά πράγματα που θεωρώ σημαντικό να τα αναφέρω εδώ στην Επιτροπή.

ΚΑΡΑΜΗΤΣΑ: Τα πρώτο είναι ότι, σχεδιάζουμε την αναμόρφωση του Νομικού Πλαισίου για το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, θα υπάρξει, λοιπόν, ένα Σχέδιο Νόμου, υπολογίζουμε περίπου στην άνοιξη, που θα κωδικοποιεί και θα αναμορφώνει το θεσμικό πλαίσιο. Για να το κάνουμε αυτό, λαμβάνουμε Τεχνική Βοήθεια από τη Γενική Διεύθυνση Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω ενός έργου σχετικού.

Και, επίσης, εκεί θα αξιοποιήσουμε τα αποτελέσματα της αξιολόγησης που έχει γίνει για τη διαχείριση των Δημοσίων Επενδύσεων στην Ελλάδα. Αυτό πραγματοποιήθηκε στις αρχές του καλοκαιριού, που μας πέρασε, με βάση ένα εργαλείο που έχει σχεδιάσει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, το εργαλείο "PIMA" για την αξιολόγηση διαχείρισης των Δημοσίων Επενδύσεων. Το Υπουργείο Ανάπτυξης, λοιπόν, την πήρε αυτή τη βοήθεια, αυτό το εργαλείο, έκανε αυτή την αξιολόγηση, δεν έχουνε βγει ακόμα τα οριστικά αποτελέσματα, αλλά απ' τα πρώτα ευρήματα το συμπέρασμα είναι, ότι η χώρα βρίσκεται πάνω απ' τον ευρωπαϊκό μέσο όρο και εκτιμάται ότι οφείλεται στη μεγάλη εμπειρία μας απ' την υλοποίηση των Προγραμμάτων ΕΣΠΑ.

Θα αξιοποιήσουμε, λοιπόν, και την αξιολόγηση και τα ευρήματα, και τις συστάσεις που υπάρχουν εκεί, έτσι ώστε να κάνουμε ένα ολοκληρωμένο κείμενο, για να βελτιώσουμε το θεσμικό πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Το δεύτερο, που θα 'θελα να αναφέρω, σημαντικό στο επίπεδο των μεταρρυθμίσεων, θα 'θελα να ενημερώσω την Επιτροπή ότι, με βάση την εμπειρία του σχεδιασμού από τα Προγράμματα ΕΣΠΑ, εφαρμόζεται και αντίστοιχη λογική για τα έργα που χρηματοδοτούνται από τους καθαρά Εθνικούς Πόρους. Έχει φτιαχτεί, λοιπόν, από το Υπουργείο Ανάπτυξης το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, που περιλαμβάνει όλους τους αμιγώς Εθνικούς Πόρους.

Το Πρόγραμμα βασίζεται και αυτό στην Εθνική Αναπτυξιακή Στρατηγική, εγκρίνεται απ' τον Υπουργό Ανάπτυξης, έχει γίνει κατόπιν διαβουλεύσεων με τα αρμόδια Υπουργεία, άρα και εκεί τίθενται οι έννοιες του Προγραμματισμού και του Σχεδιασμού, έτσι ώστε να μην υπάρχουνε πόροι, που δεν αξιοποιούνται, όπως θα έπρεπε. Αυτή τη στιγμή είναι σε λειτουργία 32 Προγράμματα, με προϋπολογισμό μεγαλύτερο από 100 δις για όλη την

προγραμματική περίοδο '21-'25 και θεωρούμε ότι το νέο έτος θα ξεκινήσει, έχοντας πλήρη εφαρμογή και αυτού του Προγράμματος, του ΕΠΑ δηλαδή.

ΚΑΡΑΜΗΤΣΑ: Όλων αυτών των δράσεων ο σκοπός είναι, ώστε το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων να είναι ένα εργαλείο ευέλικτο, κρίσιμο γι' αυτό είναι, να λειτουργεί με τη σημερινή σχετική αυτονομία στον Κρατικό Προϋπολογισμό, δίνοντας στον Υπουργό Ανάπτυξης τη δυνατότητα στην ουσία να υλοποιεί τον προϋπολογισμό της Ανάπτυξης.

Αυτά θα ήθελα να αναφέρω, θα 'θελα να ευχαριστήσω εκ μέρους της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων για τη συνεργασία όλων των Υπηρεσιών της Περιφέρειας Ηπείρου, για τις προσπάθειες που καταβάλλονται στην υλοποίηση των έργων και στην επίτευξη της απορρόφησης των στόχων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κυρία Καραμήτσα.

Να κάνουμε έναν κύκλο μήπως καλύτερα, παρά...; Για να μπορέσετε όλοι να μιλήσετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Μπορεί να μη θέλουν να μιλήσουν, ποιοι θέλουν, για να δούμε και τι χρόνο θα δώσουμε, ας πούμε.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Εντάξει. Θα ξεκινήσουμε από κει, αν είναι κάποιος που θέλει να πάρει τον λόγο; Εσείς από δω, απ' αυτή την πλευρά;

Ο κύριος στην άκρη. Πείτε μας το όνομά σας και τον Φορέα.

ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ: Βασίλης Χρηστίδης, εκπροσωπώ τον Σύνδεσμο Επιχειρήσεων Πληροφορικής Ελλάδος.

Κατ' αρχάς να σας ευχαριστήσω για την Πρόσκληση, να σας ευχαριστήσω για την πολύ καλή συνεργασία που είχαμε και έχουμε στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο 2014-'20 και να σας συγχαρώ για τη διαχείριση του Άξονα Προτεραιότητας 1, στον οποίο κυρίως είχαμε τη συνεργασία. Νομίζω ότι έχετε βγάλει Δράσεις, οι οποίες έχουν αποτέλεσμα στην περιοχή, αυτό φαίνεται και από την προσέλκυση επενδύσεων, αλλά και απ' τους Ειδικότερους Στόχους που έχετε επιτύχει.

ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ: Είχαμε την τύχη να συνεργαστούμε μαζί σας πολύ νωρίς, ελπίζω να βοηθήσαμε σημαντικά σ' αυτές τις εξειδικεύσεις και στα πλαίσια αυτά θα θέλαμε να σας προτρέψουμε, να κινηθείτε ακόμη πιο δυναμικά στην καινούρια προγραμματική περίοδο, να μη χαθεί χρόνος, γιατί οι Τεχνολογίες, η Καινοτομία δεν περιμένουνε, υπάρχει και γρήγορη απαξίωση, οπότε πρέπει να κινηθούμε γρήγορα.

Και, επίσης, να μεταφέρω μία καλή πρακτική που θεωρούμε ότι ήταν αποτέλεσμα της εμπειρίας της τρέχουσας περιόδου. Πιστεύουμε ότι η εξειδίκευση των Δράσεων σε επιμέρους τομείς, είτε αυτοί αφορούν επιχειρηματικούς κλάδους, είτε αφορούν ενέργειες των δημοσίων Φορέων, συμβάλλει, η εξειδίκευση συμβάλλει στο να έχουμε καλύτερα αποτελέσματα. Είναι καλύτερα, να κάνετε μικρότερες δράσεις και πιο εξειδικευμένες, γιατί αυτό βοηθά και τους δικαιούχους να δώσουν, να σκεφθούν και να οργανώσουν σωστές προτάσεις, αλλά έχει και καλύτερο αποτέλεσμα κατά την υλοποίηση.

Ο Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Πληροφορικής έχει τις δυνατότητες, έχουμε την πρόθεση, όπου χρειαστείτε, θα μας έχετε δίπλα σας στην υλοποίηση της καινούριας προγραμματικής περιόδου.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, κύριε Χρηστίδη, και εμείς απ' την πλευρά μας για τη συνεργασία μέχρι τώρα.

ΤΑΣΣΟΣ: Σας ευχαριστώ πολύ, που μου δίνετε τον λόγο. Ονομάζομαι Τάσος Γιώργος, είμαι εκπρόσωπος του ΣΕΤΕ.

Σχετικά με το υλικό, που μας στείλατε για να προετοιμαστούμε στην Προτεραιότητα 4Α αναφέρετε κάποια στιγμή για... αναφέρετε ένα χρηματικό ποσό, το οποίο αναφέρεται στην προβολή των τουριστικών πόρων της Περιφέρειας Ηπείρου. Εδώ θα θέλαμε να σας πούμε ότι, απ' την πλευρά τη δική μας έχουμε τη δυνατότητα να σας βοηθήσουμε πάνω σε θέματα... πάνω στην εξειδίκευση των συγκεκριμένων Δράσεων για το πώς θα γίνει η προβολή στην επόμενη προγραμματική περίοδο, στην προγραμματική περίοδο που σχεδιάζουμε αυτή τη στιγμή, γιατί πλέον τα δεδομένα έχουνε αλλάξει, οι στόχοι του τουριστικού μάρκετινγκ είναι εντελώς διαφορετικοί, μιλάμε για

digital marketing, μιλάμε για στοχευμένες αγορές, μιλάμε για συγκεκριμένα άτομα που μπορούμε να στοχεύσουμε κι όλο αυτό, γιατί δημιουργούνται οι καινούριοι δρόμοι, οι καινούριοι οδικοί άξονες και ιδιαίτερα ο δυτικός άξονας των Βαλκανίων, που θα μας φέρει πολύ κοντά στην Κεντρική και στη Βόρεια Ευρώπη. Και, συνάμα, στο αεροδρόμιο των Ιωαννίνων από του χρόνου θα έχουμε καινούριες πτήσεις, όπως αυτή με το Τελ Αβίβ και θα δούμε, μήπως και κάποια άλλη πτήση προς τη Γερμανία, που τόσο πολύ η Περιφέρεια φροντίζει.

ΤΑΣΣΟΣ: Το δεύτερο, που θα ήθελα να πω από την πλευρά, ως μέλος του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας. Κατ' αρχάς, μας κάνει εντύπωση, θετικότερη εντύπωση ότι το καινούριο ΠΣΕΚ, το οποίο θα δημιουργηθεί στην Περιφέρεια, θα είναι επίσης το όργανο δικτύωσης των επιχειρήσεων της Περιφέρειας με την Ερευνητική Κοινότητα. Αυτό είναι πάρα πολύ **σημαντικό**, διότι ο μεγαλύτερος αριθμός των μελών του ΠΣΕΚ είναι από την Πανεπιστημιακή Κοινότητα κι, όπως είπε ο κύριος Περιφερειάρχης, είναι πολύ σημαντικό, το Πανεπιστήμιο να μας δώσει όλους τους τομείς έρευνας, που μπορεί να υποστηρίξει και αντίστοιχα το μελλοντικό ΠΣΕΚ να ενημερώσει όλους τους επιχειρηματίες πάνω σ' αυτόν τον τομέα, πάντοτε σε συνεργασία, πιστεύω, με το Εμπορικό Επιμελητήριο.

Επίσης, στην Προτεραιότητα 1, στην Προτεραιότητα 1 σχετικά με την Αξιοποίηση της Έρευνας και της Καινοτομίας. Όπως μας αναφέρατε κι εσείς, κυρία Παπανικολάου, έχουμε τον εκσυγχρονισμό, την αναβάθμιση, τη δημιουργία ερευνητικών υποδομών, Δημοσίων Ερευνητικών Κέντρων και Πανεπιστημιακών Εργαστηρίων Έρευνας και Ανάπτυξης.

Αυτό είναι πολύ καλό, απλώς εδώ θα 'θελα να τονίσω, αν είναι δυνατόν, στην προηγούμενη περίοδο απ' την πλευρά του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας κάναμε δυο Μελέτες Σκοπιμότητας. Η μία ήταν για το Ερευνητικό Κέντρο για το κρέας, που ο κύριος Περιφερειάρχης, έχει δώσει αυτό το κομμάτι στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Άρτας, κι αυτό είναι πολύ καλό, όπου μέσα σ' αυτή τη Μελέτη Σκοπιμότητας υπάρχει και το παράρτημα της Κόνιτσας.

Και, συνάμα, είναι και το Ερευνητικό και η Μελέτη Σκοπιμότητας για τα ερευνητικά κέντρα για τα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, όπου εκεί υπάρχουν δύο δυνατότητες, η μία που έχει σχέση με τη δημιουργία κέντρων

απόσταξης σε διάφορα σημεία της Περιφέρειας Ηπείρου για την υποστήριξη του πρωτογενή τομέα, και ίσως και τη δημιουργία ενός Ερευνητικού Κέντρου πάνω στα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά.

ΤΑΣΣΟΣ: Οπότε, θα ήθελα να σας παρακαλέσω απ' την πλευρά μας, απ' την πλευρά του ΣΕΤΕ πλέον, ότι αυτές οι ερευνητικές δομές για την υποστήριξη της τοπικής παραγωγής και της δημιουργίας νέων προϊόντων είναι πολύ σημαντικές για το μέλλον του Τουρισμού, γιατί έχουνε σχέση με τα τοπικά προϊόντα κι έχουν σχέση με τη γαστρονομία, η οποία γαστρονομία θα παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στο μέλλον για την προσέλκυση επισκεπτών.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Κοιτάζτε, έχουμε αυτή τη Μελέτη, έχουμε μια συνεχή επαφή και με το Πανεπιστήμιο, το σίγουρο είναι ότι πλέον η δουλειά θα γίνει ό,τι αφορά το κρέας και λοιπά σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στην Άρτα, πιθανόν να υπάρχει κάτι στην Κόνιτσα, που αφορά γύρω από τα αλλαντικά.

Από κει και πέρα, το άλλο το Κέντρο θα γίνει στην περιοχή της Κατσικάς, όπου έχουμε 1.000 στρέμματα κι όλες αυτές τις εγκαταστάσεις απ' την παλιά Γαλακτοκομική Σχολή, όπου ευελπιστούμε να φτιάξουμε και μια αγορά παραγωγών, που θα ανοίγει μια φορά την εβδομάδα για να μπορούνε οι ντόπιοι παραγωγοί, αυτό πιστεύω ότι μπορεί να γίνει και σ' όλες τις πρωτεύουσες στη συνέχεια της Ηπείρου, αλλά αυστηρά παραγωγών και προϊόντα τυποποιημένα, τα οποία θα μπορούν από κει μαζί με τον Τουρισμό να προωθούνται.

Για το θέμα για τα αρωματικά φυτά, το αρχείο όλο βρίσκεται στην περιοχή της Κατσικάς, απ' ό,τι μου έχει πει ο απερχόμενος Πρύτανης, και θα κοιτάξουμε τι μπορούμε να βοηθήσουμε επιμέρους στα μέρη αυτά, που ανέφερα.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Είναι... ο κύριος.

ΤΣΟΥΚΑΡΕΛΗΣ: Γεια σας, να σας ευχαριστήσω. Τσουκαρέλης Σωτήρης ονομάζομαι, είμαι Πρόεδρος της Ένωσης Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Ηπείρου. Να σας ευχαριστήσω για την πρόσκληση στην Επιτροπή Παρακολούθησης, είναι η πρώτη φορά που συμμετέχουμε.

ΤΣΟΥΚΑΡΕΛΗΣ: Η Περιφέρεια Ηπείρου στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο έδωσε τη δυνατότητα στήριξης στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις της Ηπείρου. Αυτό ενδυνάμωσε το οικοσύστημα σ' όλη την Ήπειρο και βρισκόμαστε σήμερα ενώπιόν σας, έχοντας συστήσει την Ένωση Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Ηπείρου.

Και βλέπουμε ότι εδώ και καιρό η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί την Κοινωνική Οικονομία, την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, βλέπουμε και σ' αυτή την προγραμματική περίοδο ότι είναι ανεβασμένα και τα ποσά που προβλέπονται για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Να πω ότι είμαστε εδώ να στηρίξουμε και τεχνικά σε ό,τι χρειαστεί όσον αφορά την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Καινοτομία και τη Διαχειριστική Αρχή, και την Περιφέρεια.

Νομίζω ότι θα μπορούσαμε να... η Κοινωνική Οικονομία έχει ένα πεδίο ανάπτυξης λαμπρό μπροστά της σε πάρα πολλά πεδία όλης της οικονομικής δραστηριότητας, που αυτή τη στιγμή αντιμετωπίζει αρκετά μεγάλα προβλήματα. Εγώ θα ήθελα να σταθώ αυτή τη στιγμή σε ένα μόνο. Βλέπω εδώ ότι υπάρχει στον Ειδικό Στόχο, το 2.2. που αφορά την πιλοτική δράση Υποστήριξης της σύστασης Ενεργειακών Κοινοτήτων. Να σας πω ότι στην Ένωση Φορέων Κοινωνικών κι Αλληλέγγυας Οικονομίας Ηπείρου έχουμε ήδη δύο μέλη μας, δύο Ενεργειακές Κοινότητες και θα μπορούσαμε να στηρίξουμε αυτή τη δράση και την ενημέρωση των πολιτών και τεχνικά.

Αυτό, που θα ήθελα να συμπεριληφθεί σ' αυτή τη Δράση και να εξειδικευτεί μάλλον, έχει να κάνει με το είδος των Ενεργειακών Κοινοτήτων. Αντιμετωπίζουμε όλοι μία περίοδο ενεργειακής φτώχειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και είναι άλλο οι επενδύσεις, πρέπει να αντιμετωπιστούν ξεχωριστά οι επενδύσεις στον τομέα της Ενέργειας, που αφορούν την παραγωγή κέρδους από την παραγωγή ενέργειας, και ξεχωριστά οι επενδύσεις που αφορούν την αυτοκατανάλωση.

Αυτή η πιλοτική ενέργεια, λοιπόν, που προβλέπεται ήδη εδώ πέρα, θεωρούμε ότι θα έπρεπε να κατευθυνθεί στον τομέα της αυτοκατανάλωσης, και έτσι οι Δήμοι, η Περιφέρεια, και τα νοικοκυριά, και οι επιχειρήσεις να μπορέσουν να παράξουν την ενέργεια, που οι ίδιοι καταναλώνουν. Όχι, για να βγάλουν κέρδος απ' αυτό, αλλά για να αντιμετωπίσουν τους δύσκολους

καιρούς που έρχονται και την ενεργειακή φτώχεια, που υπάρχει αυτή τη στιγμή σ' όλη την Ευρωπαϊκή Ήπειρο.

ΤΣΟΥΚΑΡΕΛΗΣ: Αυτό προς το παρόν και είμαστε στη διάθεση της Διαχειριστικής και της Περιφέρειας Ηπείρου για οποιαδήποτε στήριξη σε θέματα Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Καινοτομίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Άκουσα με προσοχή, ακούσαμε αυτά που είπες. Θέλω να σας πω ότι, κι αυτά που έχετε πάρει σήμερα είναι από μία τοπική ΚΟΙΝΣΕΠ, και το σήμα, και όλα, εμείς στηρίζουμε διάφορες πρωτοβουλίες. Το θέμα είναι ότι, στα ενεργειακά είναι ένα μεγάλο... μία μεγάλη πρόκληση για όλους, και την τοπική κοινωνία, και γενικότερα όλες τις ομάδες εργασίες που ενδιαφέρονται και, όπως λέτε, να λύσουν το δικό τους το πρόβλημα, αλλά γενικότερα.

Θα σας πω ένα ακραίο παράδειγμα, είμαστε στην Ελλάδα του ήλιου, έχουμε το προτέρημα ο ήλιος να είναι πιο δυνατός από παντού σε μας εδώ απ' την Ευρώπη. Ποια είναι η διαφορά; Εμείς ποτίζουμε στα αρδευτικά μας συστήματα απ' τον Μάιο μέχρι τον Σεπτέμβριο και με τις πολιτικές, που είχαν εφαρμοστεί για πολλά χρόνια, όλοι οι ΤΟΕΒ μέχρι το '18, που ήρθαν σε μας, είχαν μια κατάσταση απελπισίας, και να χρωστάνε, και να βλέπεις το εκκαθαριστικό από τη ΔΕΗ να γράφει 40% άεργη ισχύ.

Εννοείται ότι κάποιος έπρεπε να το βλέπουν αυτό, οι άνθρωποι, που δούλευαν τους ΤΟΕΒ, δεν το 'ξεραν ποτέ. Πόσο απλό είναι, βάζεις πυκνωτές, διορθώνεις το συνημίτονο Φ και τελειώνει, κατά το δυνατόν, η άεργος ισχύς.

Το δεύτερο και βασικό, ότι αυτοί, για μένα, πρέπει να 'χουν προτεραιότητα στα έργα τα φωτοβολταϊκά, να κάνουνε Κοινότητες τέτοιες που θα αλλάξουν τα πάντα και προς το κοστολόγιο, αφού μόνο το καλοκαίρι θέλουν να ποτίσουν, και να έχουν και τη δυνατότητα να σβήσουν και τα χρέη με τη ΔΕΗ, που θα παίρνουν.

Καταλαβαίνετε, είναι ένας τομέας, και σε άλλες ειδικότητες, σε σταβλικές, πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, θερμοκήπια, σε χίλια δυο, που μπορούμε να αλλάξουμε τα πάντα, απ' τη στιγμή που θα γίνει και προμήθεια μπαταριών, που σήμερα δεν υπάρχουν, με τα inverter και λοιπά. Καταλαβαίνετε ότι είμαστε σε μια άλλη εποχή.

Όλα αυτά τα προβλέπει το νέο Πρόγραμμα εδώ, που εμείς με τη συνδρομή, όλη η Διαχειριστική Αρχή θα πείσουμε να βοηθήσουμε στις κατευθύνσεις και χρησιμοποιώντας και το ΠΑΑ, που είναι ένα άλλο Πρόγραμμα, το οποίο ευελπιστούμε ότι τέτοιες προτάσεις θα μας τις δώσουν εμάς κεντρικά από το Υπουργείο στις Περιφέρειες.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ευχαριστούμε, Περιφερειάρχη.

Κάποιος άλλος που θέλει να πάρει τον λόγο; Ναι.

ΓΚΟΛΕΤΣΗΣ: Γεια σας. Κατ' αρχήν, καλή αρχή, εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Όπως είπε κι ο Περιφερειάρχης, εμείς θέλουμε να είμαστε δίπλα σας. Είναι χαρά μου να βλέπω τη λέξη "οικοσύστημα" να χρησιμοποιείται. Είναι σημαντικό να καταλαβαίνουμε ότι δεν είμαστε ένας παίχτης ο καθένας ξεχωριστά, το είπαμε και με τον κύριο Περιφερειάρχη την προηγούμενη βδομάδα αυτό, μόνο με τη συνεργασία παιχτών, παραγόντων, φορέων μπορεί να αναπτυχθεί η περιοχή, και οπότε η έννοια του οικοσυστήματος είναι πάρα πολύ σημαντικό και τη βλέπω και μάλιστα στην πρώτη Δράση, που προβλέπεται να χρηματοδοτήσετε, αυτό είναι εκεί.

Να θυμίσω βέβαια ότι και στο... επειδή προαναφέρθηκε στην εισαγωγική του ομιλία ο κύριος Περιφερειάρχης για το νέο Πάρκο Τεχνολογίας, να θυμίσω ότι έχουμε και το Τεχνολογικό Πάρκο, το οποίο πρέπει να παίξει έναν ρόλο στο οικοσύστημά μας, το οποίο υποστηρίζει το Πανεπιστήμιο και είμαστε στη διάθεση της Διαχειριστικής Αρχής, κύριε Περιφερειάρχα, κυρία Παπανικολάου, να εξειδικεύσουμε Δράσεις και να δούμε καλύτερα, πώς μπορούμε να πάμε μπροστά τον τόπο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Σας είπα και προχθές, κύριε Γκολέτση, ότι χαίρομαι που αλλάζει στάση το Πανεπιστήμιο. Δηλαδή, όταν χρειάστηκε το Τεχνολογικό Πάρκο να διορθωθεί για να μπουνε, αφού είχαν φύγει οι περισσότερες εταιρείες που ήτανε μέσα ως θερμοκοιτίδες, και μπήκε η «P&I», μπήκαν όλοι αυτοί που αλλάζουν την περιοχή μας, χρειάστηκε η συνδρομή ξανά της Περιφέρειας.

Γιατί; Γιατί πρέπει να καταλάβουν, κι αυτό το βλέπω σήμερα, και το είδα και προχθές, όταν κάναμε αυτή τη συνεδρίαση στο Τεχνολογικό Πάρκο,

εκ μέρους σας, ότι το Πανεπιστήμιο πλέον καταλαβαίνει, πώς πρέπει να φερθεί στη νέα εποχή. Δεν είναι η εποχή, ότι βγάζω επιστήμονες και μετά δεν έχω καμία σχέση με την αγορά. Όλος αυτός ο κόσμος πρέπει να συνδεθεί με την αγορά. Κι όταν λέω με την αγορά, πρέπει να δουλέψει, δεν μπορεί να τον έχεις άνεργο.

Εμείς βγάλαμε ένα πολύ καλό Πρόγραμμα μέσω του RIS για επιστήμονες πτυχιούχους, μεταπτυχιακούς και ντοκτοράδες. Με την έννοια, το είχα δει στην Στουτγάρδη εγώ, ο Δήμαρχος Στουτγάρδης για 3 χρόνια έπαιρνε αυτόν τον κόσμο να πάρουν δεξιότητες στις επιχειρήσεις. Εμείς τρομάξαμε εδώ να πείσουμε για 18 μήνες, και 4 μήνες η επιχείρηση να πληρωθεί και η ασφάλιση, και ο μισθός, ο κανονικός μισθός, όχι μισθός για να λέμε ότι πήρες μισθό. Στο εξωτερικό τους πληρώνανε και το εστιατόριο που θα τρώγανε. Αυτά τα πράγματα δίνουν την ώθηση στους νέους επιστήμονες να συνδεθούν με την αγορά. Είναι μεγάλη υπόθεση.

Επίσης, όμως, οι εταιρείες που ήρθαν τώρα εδώ, εγώ είδα άτομα που είχαν τελειώσει το Πανεπιστήμιο κι ήταν σχεδόν άνεργα, δούλευαν σε καφετέριες και λοιπά με μισθούς, καταλαβαίνετε, μικρούς, σήμερα όταν μας παρουσίασε τα 5 χρόνια η «P&I», που μένει στο Τεχνολογικό Πάρκο, αυτά τα παιδιά να 'χουν μάθει τη Γερμανική γλώσσα, να είναι "αστέρια" και να έχουν μισθούς τέτοιους στην περιοχή μας, που να είναι πάνω από 2.000. Γιατί στην Ευρώπη μπορεί να ακούς έναν μισθό 5.000, εδώ έχει άλλα έξοδα, τα 2.000 στην περιοχή μας είναι λεφτά, τα οποία είναι μεγαλύτερα απ' τα 5.000 στην Ευρώπη.

Εγώ θέλω μόνιμη συνεργασία, όπως είπατε, όλοι μαζί για να μπορέσουμε να αλλάξουμε προς το καλύτερο αυτό τον τόπο.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Κάποιος άλλος, που θέλει να πάρει τον λόγο;

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μήπως θέλει να τοποθετηθεί, ή να πει κάτι, πριν κλείσουμε, πριν διαβάσω την απόφαση; Όχι. Λοιπόν...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Σας ευχαριστούμε.

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Να διαβάσω την απόφαση – συμπεράσματα της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Λοιπόν, η Επιτροπή Παρακολούθησης, που συγκροτήθηκε με την απόφαση 11-10^{ου} του '22 του Περιφερειάρχη, συνήλθε στην 1^η συνεδρίαση στα Γιάννενα στις 29 Νοεμβρίου, μετά την πρόσκληση του Περιφερειάρχη. Στη συνεδρίαση της Επιτροπής παρέστησαν 29 μέλη με δικαίωμα ψήφου επί συνόλου 43 και 9 μέλη χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Αφού διαπιστώθηκε απαρτία και μετά από πρόταση του Προέδρου, εγκρίθηκε απ' τα μέλη η Ημερήσια Διάταξη ως έχει, δεν τη διαβάζω.

Τα συμπεράσματα λοιπόν.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης μετά από την παρουσίαση των θεμάτων της Ημερήσιας Διάταξης και τη συζήτηση που ακολούθησε, κατέληξε στις παρακάτω αποφάσεις – συμπεράσματα:

Οι εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τόνισαν το θετικό γεγονός ότι το Επιχειρησιακό ήταν από τα πρώτα που εγκρίθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τονίζοντας τα καινοτόμα στοιχεία του, έμφαση στην Κλιματική Αλλαγή, στην ολιστική προσέγγιση των υδάτινων πόρων, στις Χωρικές Επενδύσεις, στην υλοποίηση Δράσεων ιδιαίτερα για την υποστήριξη των ηλικιωμένων και των παιδιών.

Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας

Η ΕΥΔ παρουσίασε τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, ο οποίος κοινοποιήθηκε στα μέλη της Επιτροπής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και μέσω της Επιχειρησιακής Πλατφόρμας «ΔΙΑΥΛΟΣ» και κάλεσε τα μέλη να τον εγκρίνουν.

Η Επιτροπή ενέκρινε ομόφωνα τον Εσωτερικό Κανονισμό, ο οποίος επισυνάπτεται στο συνημμένο Παράρτημα.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας

Η ΕΥΔ παρουσίασε το Πρόγραμμα «ΗΠΕΙΡΟΣ» όπου, μεταξύ των άλλων, αναφέρθηκαν οι Στρατηγικοί Στόχοι, οι Άξονες και οι Δράσεις.

Εξειδίκευση Δράσεων και Προγραμματισμός Προσκλήσεων

Η ΕΥΔ παρουσίασε την εξειδίκευση των Δράσεων και τον Προγραμματισμό των Προσκλήσεων, που προγραμματίζεται να εκδοθούν μέχρι τις 30 Μαρτίου του '23, όπως εγκρίθηκαν απ' τον Περιφερειάρχη με την απόφασή του στις 8 Νοεμβρίου.

Μεθοδολογία και κριτήρια επιλογής Πράξεων

Η ΕΥΔ παρουσίασε συνοπτικά τη Μεθοδολογία, πλην των Κρατικών Ενισχύσεων, και τα κριτήρια επιλογής των Δράσεων, τα οποία κοινοποιήθηκαν στα μέλη με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και μέσω της πλατφόρμας «ΔΙΑΥΛΟΣ».

Η Επιτροπή Παρακολούθησης ενέκρινε ομόφωνα τη Μεθοδολογία και τα κριτήρια με τις κάτωθι παρατηρήσεις:

Εξουσιοδοτείται η Διαχειριστική Αρχή, εφόσον απαιτείται, να προσαρμόσει το κριτήριο «Ενίσχυση της Κλιματικής Ανθεκτικότητας» σύμφωνα με τις περαιτέρω κατευθύνσεις, που θα δοθούν από την ΕΑΣ. Ο εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνέστησε την ευρύτερη χρήση βαθμολογούμενων κριτηρίων, όπου αυτό είναι εφικτό.

Επικοινωνία και Προβολή του Προγράμματος

Η ΕΥΔ παρουσίασε συνοπτικά τη Στρατηγική Προσέγγιση, όπως περιγράφεται στην Ενότητα 7 του Προγράμματος και τον σχεδιασμό των Δράσεων Επικοινωνίας.

Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου

Η Επιτροπή ενημερώθηκε από εκπρόσωπο της ΕΑΣ για τα βασικά στοιχεία του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.

Αναγκαίοι Όροι

Η Επιτροπή ενημερώθηκε από εκπρόσωπο της ΕΑΣ για το πλαίσιο, που διέπει τους Αναγκαίους Όρους και την πορεία εκπλήρωσής τους, τη χρήση στο πλαίσιο της εξειδίκευσης και ένταξης Πράξεων, την παρακολούθηση και τον ρόλο της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Ο εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τόνισε ότι πρέπει να ολοκληρωθεί άμεσα οποιαδήποτε εκκρεμότητα για τους Πρόσφορους Όρους.

Αξιολόγηση και Σχέδια Αξιολόγησης

Η Επιτροπή ενημερώθηκε από εκπρόσωπο της ΕΑΣ ως προς τις απαιτήσεις των Κανονισμών αναφορικά με τα θέματα των αξιολογήσεων, που θα πρέπει να πραγματοποιηθούν κατά τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου '21-'27, τις απαιτήσεις για την κατάρτιση του Σχεδίου Αξιολόγησης του Προγράμματος, καθώς και τις αρμοδιότητες της Επιτροπής Παρακολούθησης αναφορικά με τις αξιολογήσεις και το Σχέδιο Αξιολόγησης.

Υποστήριξη δικαιούχων

Η Επιτροπή ενημερώθηκε από εκπρόσωπο της ΕΑΣ ως προς τις Δράσεις για την υποστήριξη δικαιούχων από το Πρόγραμμα Τεχνική Βοήθεια.

Και τέλος, το τελευταίο θέμα:

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και Προγραμματική Περίοδος '21-'27

Η Επιτροπή ενημερώθηκε από εκπρόσωπο της ΕΑΣ ως προς το περιεχόμενο του νέου Κανονισμού για το ΕΚΤ+ και τη συγχώνευση των Ταμείων κάτω από ένα Στόχο Πολιτικής, τους Ειδικούς Στόχους του Ταμείου, τις εμβληματικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη θεματική συγκέντρωση.

Έχουμε κάτι πάνω σ' αυτό το κείμενο να πούμε; Αν όχι...

Κύριε Περιφερειάρχη;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κος ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ): Εγκρίνεται; Εγκρίνεται.

Λοιπόν, σας ευχαριστούμε πολύ. Στις 3:00 η ώρα έχουμε συνέχεια, έτσι;

ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ: Ναι, ευχαριστούμε για τη συνεδρίαση την 1^η του Προγράμματος.

Στις 3:00 ακολουθεί η Συνεδρίαση για την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος '14-'20. Δεν ξέρω, αν είναι διαφορετικοί οι εκπρόσωποι ή όχι, θα το δούμε αυτό.

Έξω έχουμε ένα μπουφέ για σας και ευχαριστούμε πάρα πολύ και πάλι.

Ελπίζω τον ρόλο μου να τον έπαιξα καλά σήμερα!

– Λύεται η συνεδρίαση –

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

ΓΑΒΑΛΑ:	61, 62, 63, 64, 65
ΓΚΟΛΕΤΣΗΣ:	76
ΖΑΜΠΕΛΗ:	56, 57, 58, 59, 61
ΚΑΡΑΜΗΤΣΑ:	67, 68, 69, 70
ΚΟΥΤΣΙΑΝΟΣ:	65, 66, 67
ΜΠΑΛΤΟΓΙΑΝΝΗΣ:	25, 26, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39
ΡΑΚΕ:	16, 17, 18, 19, 20
ΠΑΝΤΑΖΑΤΟΣ:	20, 21, 22, 23, 24, 39, 40
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ:	8, 12, 16, 20, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 39, 41, 45, 46, 50, 56, 61, 65, 67, 70, 71, 73, 76, 77, 80
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ:	45, 46, 47, 48, 49, 50, 51
ΠΡΟΕΔΡΟΣ (κός ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ):	8, 9, 10, 11, 12, 70, 73, 75, 76, 77, 80
ΣΚΑΛΚΟΣ:	12, 13, 14, 15
ΣΤΑΥΡΟΥ:	50, 51, 52, 53, 55, 56
ΤΑΣΣΟΣ:	71, 72, 73
ΤΣΙΚΝΙΑ:	41, 42, 44
ΤΣΟΥΚΑΡΕΛΗΣ:	73, 74, 75
ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ:	70, 71